

**SİNEMADA ARAŞTIRMACI GAZETECİLİK PRATİKLERİNİN
TEMSİLİ: ‘ALL THE PRESIDENT’S MEN’ VE ‘THE POST’
FİLMLERİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Zeynep ÜNEL

Eskişehir 2023

**SİNEMADA ARAŞTIRMACI GAZETECİLİK PRATİKLERİNİN
TEMSİLİ: ‘ALL THE PRESIDENT’S MEN’ VE ‘THE POST’
FİMLERİNİN İNCELENMESİ**

Zeynep ÜNEL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Basın ve Yayın Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Funda ERZURUM

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Temmuz 2023

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

ÖZET

SİNEMADA ARAŞTIRMACI GAZETECİLİK PRATİKLERİNİN TEMSİLİ: “ALL THE PRESIDENT’S MEN” VE “THE POST” FİMLERİNİN İNCELENMESİ

Zeynep ÜNEL

Basın ve Yayın Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temmuz, 2023

Danışman: Prof. Dr. Funda ERZURUM

Dünya üzerindeki çoğu coğrafyada, gücü elinde barındıran iktidar kişi, topluluk ve kurumlar tarafından toplumların şimdisine ve geleceğine mâl olacak, gizli tutulan durum ya da olay bilgisini ise tüm gerçekliği ile araştırıp, halka aktaracak olan en önemli bilgi kaynaklarından biri “basın” olmuştur. Araştırmacı gazetecilik ise tarih boyunca kamu yararını ilke edinerek, titizlikle gizlenen tüm gerçekleri ortaya çıkaran dördüncü gücün en önemli temsilcilerinden biri haline gelmiştir.

Araştırmacı gazeteciliği konu edinmiş filmler, belgeseller sayesinde araştırmacı gazeteciliğin doğası, önemi ve toplum üzerindeki etkisi izleyicilere aktarılmaktadır. Ancak araştırmacı gazetecilik ve pratiklerini ele alan filmlerin bu alanı ne şekilde temsil ettiği de kritik bir role sahiptir. Bu sebeple tezin problemi olarak ‘sinema filmlerinde araştırmacı gazeteciliğin ve pratiklerinin nasıl temsil edildiğinin incelenmesi’ belirlenmiştir. Belirlenen problem ışığında, araştırmanın örneklemini olarak “Watergate soygunu” ve “Pentagon belgelerinin sızdırılmasını” olaylarını konu edinen “The Post” ve “All The President’s Men” filmi seçilmiştir.

Çalışmanın sonucunda göstergebilimsel çözümleme yöntemi ile incelenen bu filmlerde, araştırmacı gazetecilik ve pratiklerinin başarılı şekilde temsil edildiği, buna ek olarak basın özgürlüğü, sansür kavramlarına da filmlerde etkili şekilde yer verildiği, gerçekte yaşanan olayları konu edinme hususunda filmlerin belgesel niteliğinde eserler olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Araştırmacı gazetecilik, Dördüncü güç, Basın Özgürlüğü,

ABSTRACT

REPRESENTATION OF INVESTIGATIVE JOURNALISM PRACTICES IN CINEMA: A REVIEW OF "ALL THE PRESIDENT'S MEN" AND "THE POST" MOVIES

Zeynep ÜNEL

Department of Journalism

Anadolu University, Graduate School of Social Sciences, July, 2023

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Funda ERZURUM

One of the most important sources of information in the world, which will cost the present and future of societies by the people, communities and institutions that hold power, and which will research and convey to the public the information about the situation or event kept secret in all its reality, has been the "press". Investigative journalism, on the other hand, has become one of the most important representatives of the fourth power, which reveals all the truths that have been meticulously hidden, by adopting the public interest as a principle throughout history.

The nature and importance of investigative journalism and its impact on society are conveyed to the audience thanks to the films and documentaries about investigative journalism. However, how films that deal with investigative journalism and its practices represent this field also have a critical role. For this reason, as the problem of the thesis, "investigation of how investigative journalism and its practices are represented in movies" has been determined. In the light of the identified problem, the film "The Post" and "All The President's Men", which are about the "Watergate robbery" and "the leaking of Pentagon documents", were chosen as the sample of the research.

As a result of the study, it was concluded that investigative journalism and its practices were successfully represented in these films, which were examined with the method of semiotic analysis, in addition, the concepts of freedom of the press and censorship were effectively included in the films.

Keywords: Investigative journalism, Fourth power, Freedom of the press

ÖNSÖZ

Tezin hazırlık, araştırma ve tamamlanma sürecimde ortaya çıkan kişisel problemlerime, yaşadığım tedirginlik ve kaygılarıma titizlik ve özveri ile yaklaşan, çalışma sürecimde bana her zaman motive sağlayarak en iyi şekilde rehberlik eden sayın danışmanım Prof. Dr. Funda ERZURUM'a çok teşekkür ediyorum. Ayrıca savunma jürisine katılarak, çalışmama dair değerli önerilerini benimle paylaşan ve savunmam için bana vakit ayıran Prof. Dr. Özgül BİRSEN ve Prof. Dr. Aytekin CAN'a da teşekkür ederim.

Tezimi hayata geçirirken, daima yanımda olan, gerçekleşen türlü sıkıntılara rağmen pes etmememe ve beni daha çok çalışmaya teşvik eden, araştırma sürecimde bocaladığım yerlerde bana yardım eli uzatan arkadaşlarım Berkin VAPUR, Esra SEVİL, Mehmet KUTLU ve Nazlıcan ÜNALAN'a teşekkür ediyorum.

Eğitimimi her zaman hayatlarında öncelik olarak belirleyen, benim için her zaman en iyisini ve doğrusunu isteyen, konforum, huzurum ve mutluluğum için hiçbir fedakarlıktan vazgeçmeyen, bugüne kadar gerçekleştirdiğim başarılarımın temel sebepleri olan annem Bedriye Gürsel ÜNEL ve babam Orhan ÜNEL'e ne kadar teşekkür etsem yetersiz kalacaktır.

....../....../20....

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

.....

Zeynep ÜNEL

GÖRSELLER DİZİNİ

Sayfa

Görsel 1: “The Post” (2017).....	62
Görsel 2: “The Post” (2017).....	62
Görsel 3: “The Post” (2017).....	63
Görsel 4: “The Post” (2017).....	63
Görsel 5: ” The Post” (2017).....	64
Görsel 6: “The Post” (2017).....	64
Görsel 7: “The Post” (2017).....	65
Görsel 8: “The Post” (2017).....	66
Görsel 9: “The Post” (2017).....	66
Görsel 10: “The Post” (2017).....	67
Görsel 11: “The Post” (2017).....	69
Görsel 12: “The Post” (2017).....	70
Görsel 13: “The Post” (2017).....	70
Görsel 14: “The Post” (2017).....	71
Görsel 15: “The Post” (2017).....	71
Görsel 16: “The Post” (2017).....	72
Görsel 17: “The Post” (2017).....	72
Görsel 18: “The Post” (2017).....	73
Görsel 19: “The Post” (2017).....	73
Görsel 20: “The Post” (2017).....	74
Görsel 21: “The Post” (2017).....	75
Görsel 22: “The Post” (2017).....	75
Görsel 23: “The Post” (2017).....	76
Görsel 24: “The Post” (2017).....	76
Görsel 25: “The Post” (2017).....	77
Görsel 26: “The Post” (2017).....	77
Görsel 27: “The Post” (2017).....	78
Görsel 28: “The Post” (2017).....	79
Görsel 29: “The Post” (2017).....	79
Görsel 30: “The Post” (2017).....	80
Görsel 31: “The Post” (2017).....	81
Görsel 32: “The Post” (2017).....	81
Görsel 33: “The Post” (2017).....	81
Görsel 34: “The Post” (2017).....	82
Görsel 35: “The Post” (2017).....	82
Görsel 36: “The Post” (2017).....	83
Görsel 37: “The Post” (2017).....	84
Görsel 38: “The Post” (2017).....	85
Görsel 39: “All The President’s Men” (1976)	88

Görsel 40: “All The President’s Men” (1976)	88
Görsel 41: “All The President’s Men” (1976)	89
Görsel 42: “All The President’s Men” (1976)	90
Görsel 43: “All The President’s Men” (1976)	90
Görsel 44: “All The President’s Men” (1976)	91
Görsel 45: “All The President’s Men” (1976)	91
Görsel 46: “All The President’s Men” (1976)	92
Görsel 47: “All The President’s Men” (1976)	92
Görsel 48: “All The President’s Men” (1976)	93
Görsel 49: “All The President’s Men” (1976)	93
Görsel 50: “All The President’s Men” (1976)	94
Görsel 51: “All The President’s Men” (1976)	94
Görsel 52: “All The President’s Men” (1976)	95
Görsel 53: “All The President’s Men” (1976)	95
Görsel 54: “All The President’s Men” (1976)	96
Görsel 55: “All The President’s Men” (1976)	96
Görsel 56: “All The President’s Men” (1976)	97
Görsel 57: “All The President’s Men” (1976)	97
Görsel 58: “All The President’s Men” (1976)	98
Görsel 59: “All The President’s Men” (1976)	98
Görsel 60: “All The President’s Men” (1976)	99
Görsel 61: “All The President’s Men” (1976)	99
Görsel 61.2: “All The President’s Men” (1976)	100
Görsel 62: “All The President’s Men” (1976)	101
Görsel 63: “All The President’s Men” (1976)	102
Görsel 64: “All The President’s Men” (1976)	102
Görsel 65: “All The President’s Men” (1976)	103
Görsel 66: “All The President’s Men” (1976)	103
Görsel 65: “All The President’s Men” (1976)	104
Görsel 66: “All The President’s Men” (1976)	104
Görsel 67: “All The President’s Men” (1976)	105
Görsel 68: “All The President’s Men” (1976)	105
Görsel 69: “All The President’s Men” (1976)	106
Görsel 70: “All The President’s Men” (1976)	106
Görsel 71: “All The President’s Men” (1976)	107
Görsel 72: “All The President’s Me”n (1976)	107
Görsel 73: “All The President’s Men” (1976)	108
Görsel 74: “All The President’s Men” (1976)	108
Görsel 75: “All The President’s Men” (1976)	109
Görsel 76: “All The President’s Men” (1976)	110
Görsel 77: “All The President’s Men” (1976)	111

İÇİNDEKİLER

Sayfa

BAŞLIK SAYFASI	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ.....	vi
GÖRSELLER DİZİNİ.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
1.GİRİŞ	1
1.1. Çalışmanın Konusu ve Problemi	1
1.2. Çalışmanın Amacı	2
1.3. Çalışmanın Önemi.....	3
1.4. Çalışmanın Varsayımları.....	4
1.5. Çalışmanın Sınırlılıkları	4
2. ARAŞTIRMACI GAZETECİLİK.....	5
2.1. Araştırmacı Gazeteciliğin Tanımı	5
2.2. Araştırmacı Gazeteciliğin Doğuşu ve Tarihi	6
2.3. Araştırmacı Gazeteciliğin Belirleyici Özellikleri.....	9
2.4. Araştırmacı Gazetecilikte Bilgi Toplama.....	12
2.4.1. Araştırmacı gazetecilikte bilgi kaynakları.....	12
2.4.2. Araştırmacı gazetecilikte bilgi toplama yöntemleri	13
2.5 Araştırmacı Gazetecilik ve Etik.....	15
2.6. Araştırmacı Gazetecilikte Besleyici Kuramlar	18
2.6.1 Dördüncü güç	19
2.6.3 Harekete geçirme modeli	20
2.7 Amerika Birleşik Devletleri’nde Araştırmacı Gazetecilik.....	21
2.7.1. Amerikan basınının doğuşu	21
2.7.2 ABD’de araştırmacı gazetecilik	22
2.7.3 ABD’de basın ve bilgi edinme özgürlüğü	23
3. WATERGATE VE PENTAGON BELGELERİ SKANDALLARI.....	24
3.1. 1960’larda Amerika	24

3.1.1. Basın özgürlüğü.....	25
3.1.2. Richard Nixon.....	26
3.2. Pentagon Belgeleri Skandalı.....	28
3.2.1. Daniel Ellsberg	32
3.2.2. Pentagon Belgeleri ve Araştırmacı Gazetecilik	34
3.3 Watergate Skandalı.....	35
3.3.1. Watergate’te ne yaşandı?	35
3.3.3. Watergate skandalı ve araştırmacı gazetecilik	37
3.3.4. “The Washington Post”	38
3.3.5. Bob Woodward.....	40
3.3.6. Carl Bernstein.....	41
3.3.7. Ben Bradlee.....	43
4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	44
4.1 Araştırmanın Modeli	44
4.1.1 Nitel araştırma.....	44
4.2. Araştırmanın Deseni	45
4.2.1. Durum çalışması türleri.....	45
4.3. Evren ve Örneklem	46
4.3.1. Araştırmanın belirlenen evren ve örnekleme.....	46
4.4. Verilerin Toplanması.....	46
4.4.1. Verilerin işlenmesi, çözümü ve yorumlanması	47
4.5 Göstergebilim	47
4.5.1. Tanımı	47
4.5.2. Önemli kuramcılar	50
4.5.2.1. John Locke.....	50
4.5.2.2. Ferdinand De Saussure.....	50
4.5.2.3. Charles Sanders Pierce	51
4.5.2.4. Roland Barthes.....	52
4.6. Sinema ve Göstergebilim	53
4.6.1. Sinemada göstergebilimsel çözümleme	53
4.6.2. Christian Metz.....	55
5. PENTAGON BELGELERİNİ ve WATERGATE SKANDALINI ELE ALAN FİLMLER.....	59
5.1 “THE POST”	59
5.1.1. Film hakkında.....	59

5.1.2. Gazetecinin görevleri ve gazetecilik prensipleri	61
5.1.3. Basın özgürlüğü ve sansürle savaş	67
5.1.4 Gizli olan, gizlinin korunması ve gizlinin açığa çıkarılması	78
5.2. “ALL THE PRESIDENT’S MEN”	85
5.2.1 Film hakkında	85
5.2.2. Araştırmacı gazetecinin DNA’sı	86
5.2.3 Bilgi ve kaynak	100
6. BULGULAR ve YORUM	112
7. SONUÇ ve ÖNERİLER	119
KAYNAKÇA	121

1.GİRİŞ

Bu çalışmada, Amerika Birleşik Devletleri'nde gerçekleşen ve araştırmacı gazetecilik çalışması sonucu kamuya duyurulan Pentagon belgelerini sızdırılması (1971) ve Watergate skandalı (1972) olaylarını ele alan “The Post” ve “All The President’s Men” filmlerinin, araştırmacı gazetecilik ve pratikleri açısından incelenmesi gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın literatür bölümünde öncelikle araştırmacı gazeteciliğin tanımı, tarihi, belirleyici özellikleri, besleyici kuramları açıklanmış, basın özgürlüğü ve sansür kavramlarına da değinilmiş ve çalışmanın konusu bağlamında Amerika Birleşik Devletleri'nde araştırmacı gazeteciliğin doğuşu ve basın özgürlüğünün varlığı da ele alınmıştır. Literatür bölümünün ardından çalışmanın yönteminin açıklandığı bölüm yer almaktadır.

Gerçekleştirilen çalışmanın analiz kısmında ise araştırmacı gazeteciliğin ve pratiklerinin sinemada nasıl temsil edildiğinin incelenmesi amacıyla yola çıkılarak, ABD tarihinin en önemli olayları arasında yer alan Pentagon belgelerinin sızdırılmasını konu alan “The Post” ve Watergate skandalını konu alan “All The President’s Men” filmleri göstergebilimsel çözümleme yöntemi ile analiz edilmiştir. Filmlerde araştırmacı gazetecilik pratiklerinin ele alındığı sahneler ise görsel olarak ilgili bölümün içerisinde yer almaktadır. Analiz kısmında filmler ağırlıklı olarak araştırmacı gazeteciliğin belirleyici özellikleri, görev ve prensipleri, bilgi toplama ve kaynak, basın özgürlüğü ve sansür başlıkları altında incelenmiştir.

Analiz kısmının ardından gerçekleştirilen çalışma bağlamında elde edilen sonuç ve bulgular kısmı yer almaktadır. Bu bölümde sinemada araştırmacı gazetecilik pratiklerinin nasıl temsil edildiğine dair derinlemesine bir değerlendirme yapılmış, çalışma sonucu elde edilen bulgular belirtilmiş ve ardından filmlerin araştırmacı gazeteciliği ve pratiklerini hangi yollarla ele aldığı ve bu konuda ne derecede başarılı olup olmadığı açıklanmıştır.

1.1. Çalışmanın Konusu ve Problemi

Problem hakkındaki varsayıma yönelik kaynak taraması sonucu, Türk ve Dünya sinemasında araştırmacı gazetecilik pratiklerinin ana konu olarak ele alındığı film sayısının az oluşu gözlemlenmiştir. Araştırmacı gazetecilik çerçevesinde yapılan filmlerin ise alanı nasıl temsil ettiği büyük önem taşımaktadır. Geçmişten günümüze

yaşanan ve halktan saklanmaya çalışılan olayların sır perdesinin kaldırılmasında ve tüm gerçekliğiyle halka sunulmasında en önemli rollerden biri araştırmacı gazetecilik alanına aittir. Halk her ne kadar gerçeğin savunucusu olarak araştırmacı gazeteciliği öncü saysa da gerçekler ortaya çıkana kadar bu alanın mutfağında nelerin yaşandığını, araştırmacı gazetecilerin sahip olması gereken nitelikler, yüzleştiği zorluklar ve haberin oluşum süreci hakkında yeterli bilgiye sahip değildirler. Bu noktada halka belirtilen bu unsurlar hakkında bilgi veren kaynaklardan biri olarak sinema ele alınmaktadır. Ancak araştırmacı gazeteciliği ele alan filmlerin alanı ne ölçüde gerçekçi bir şekilde temsil ettiği tartışmaya açıktır.

Filmler yapısı gereği kurmaca anlatıya dayandığı ve gişe kaygısı ile oluşturuldukları için araştırmacı gazeteciliğin tamamen doğru şekilde temsil edilip edilmediği, halka ne miktarda gerçeği ve kurmacayı anlattıkları incelenmesi gereken bir problem niteliği taşımaktadır. Belirtilen açıklamalar ışığında ise bu çalışmanın problemi olarak “sinema filmlerinde araştırmacı gazeteciliğin ve pratiklerinin nasıl temsil edildiğinin incelenmesi”, çalışmanın konusu olarak ise “araştırmacı gazetecilik ve pratiklerinin sinemada yer alış biçimi” belirlenmiştir.

1.2. Çalışmanın Amacı

Gazeteciliğin geçmişte ve günümüzde 4. güç olarak coğrafyaların kaderini nasıl değiştirdiği bilgisi ışığında, iktidarlar, grup ve kişiler karşısında halkın akıbeti açısından sır perdelerini nasıl araladığı ve bunu yaparken karşılaşılan zorluklarla nasıl mücadele edildiğini günümüze kadar üretilmiş filmler üzerinden incelemelerle açıklamak bunu ise tarihten seçilen Watergate skandalı ve Pentagon belgelerinin sızdırılması olaylarını konu edinen “The Post” ve “All The President’s Men” filmlerinin araştırmacı gazeteciliği nasıl temsil ettiğini inceleyerek ortaya koymak ve bunu yaparken araştırmacı gazeteciliğin tanımını, çalışma sürecini, hedeflerini, karşılaşılan zorlukları ve gazetecilikteki önemini belirterek gerçekleştirmektir. Araştırma içerisinde şu sorulara cevap aranmıştır:

- 1) Ele alınan filmlerde göstergebilimsel bağlamda araştırmacı gazetecilik alanı ve pratikleri ne şekilde temsil edilmiştir?
- 2) Ele alınan filmlerde araştırmacı gazetecilik ve pratiklerinin temsil edilme şekli filmlerin anlatısına nasıl bir katkıda bulunmuştur?

Bu genel araştırma sorularının cevaplarının verilebilmesi amacıyla “The Post” ve “All The President’s Men” filmleri aşağıdaki sorular bağlamında incelenmiştir:

- Araştırmacı gazeteciliğin ele alındığı filmlerde gerçeklik ne ölçüde yansıtılmaktadır?
- Seçili filmlerde araştırmacı gazeteciliğinin hangi özellikleri ele alınmıştır?
- Seçili filmlerde araştırmacı gazeteciliğin eleştirisi hangi yönde yapılmıştır(olumlu/olumsuz)
- Seçili filmlerde araştırmacı gazeteciliğin temsilinde gazeteciye ve topluma dair özellikler ne ölçüde sunulmuştur?
- Seçili filmlerin ana unsuru gazeteci mi yoksa gazetecilik midir?
- Seçili filmlerin konularının gerçek hayatta yaşananlarla benzerliği var mıdır? Varsa filmler hangi benzerlikleri ve farklılıkları yansıtmaktadır?
- Seçili filmler, araştırmacı gazeteciliğini “kamu yararı” ve “harekete geçirme modeli” açısından nasıl ele almıştır?
- Seçili filmlerin, anlatıyı destekleyen unsurları nelerdir? Filmlerin tasarımı içinde öne çıkan özellikleri nelerdir?
- Seçili filmlerde, araştırmacı gazeteciliğin karşılaştığı sansür durumu ele alınmış mıdır? Alındıysa sansürün temsili hangi özellikleri taşımaktadır?

1.3. Çalışmanın Önemi

Hayatın içerisinde büyük bir yere sahip olan habercilikte araştırmacı gazetecilik alanının anatomisi her zaman alan dışındaki bireyler için gizemini korumaktadır. Gazetecilik dünyasının dışında bulunan insanlar ise bu alan hakkındaki bilgileri film, dizi ve belgesellerden edinmektedirler. Araştırmacı gazetecilik teması ile oluşturulmuş filmlerin halka haberciliği anlatırken ne ölçüde gerçeği yansıttığı, hangi unsurlar ışığında ele alındığının incelenmesi hem sinema hem de habercilik alanlarının toplum üzerindeki algısı ve tesiri açısından araştırılmaya değerdir. Gerçekleştirilen kaynak taraması sonucu 1972-1974 yılları arasında, Richard Nixon yönetimi sırasında ABD sınırlarında gerçekleşen Watergate Skandalı ve Pentagon belgelerinin sızdırılmasını konu edinen filmlerin araştırmacı gazeteciliğin temsili açısından alanın gazetecilikteki önemine dair unsurları barındırdığı gözlemlenmiştir. Filmlerde ele alınan bu konunun hem gerçekte

yaşanan olaylara dayanması sebebiyle, araştırmacı gazeteciliği ele alış biçimleri açısından günümüz gazeteciliğine hem ilham niteliği taşımaktadır.

1.4. Çalışmanın Varsayımları

Bu çalışmanın varsayımları şunlardır;

- “The Post” ve “All The President’s Men” filmleri araştırmacı gazetecilik ve prensiplerini başarılı şekilde ele almıştır.
- “The Post” ve “All The President’s Men” filmlerinde gerçeklik yeterli ölçüde, kurguya tamamen sığınmayan bir şekilde aktarılmıştır.
- “The Post” ve “All The President’s Men” filmlerinde araştırmacı gazeteciliğin eleştirisi olumlu yönde yapılmıştır.
- “The Post” ve “All The President’s Men” filmlerinin ele aldığı konularının gerçek hayatta yaşananlarla benzerliği vardır.
- Araştırmacı gazetecilik ve pratiklerinin temsil edilme şekli “The Post” ve “All The President’s Men” filmlerinin anlatısına belgesel niteliği özelliğini kazandıran bir katkıda bulunmuştur.
- “The Post” ve “All The President’s Men” filmlerinde, araştırmacı gazetecilik ve prensipleri bağlamında “kamu yararı, basın özgürlüğü, sansür” kavramlarına da yer verilmiştir.

1.5. Çalışmanın Sınırlılıkları

Araştırmacı gazetecilik ve pratiklerinin sinemadaki temsilinin göstergebilimsel çözümleme yöntemi ile incelendiği bu çalışmada, gazeteciliği ele alan filmler arasından belirlenen çalışma konusunu yeterli düzeyde ve açıdan ele alan “The Post” ve “All the President’s Men” filmleri olarak sınırlandırılmıştır. Çalışmanın sınırlılıkları açısından bu seçimin nedeni, iki filmin araştırmacı gazetecilik ve pratiklerini birden çok açıdan ele aldığı, buna ek olarak ele alınan iki filmin konusu ve karakterleri arasında bir ilişki barındırmasıdır.

Çalışmada sınırlılık bağlamında, dikkat edilen bir diğer unsur ise filmlerin analizinin gerçekleştirilmesi için araştırma yöntemleri içerisinde nitel araştırma yönteminin belirlenmesidir. İncelenecek verilerin kurmaca anlatı içermesi açısından

çalışma, göstergebilimsel analiz uygulanması uygun görüldüğünden analiz bu yöntem ile sınırlandırılmıştır.

2. ARAŞTIRMACI GAZETECİLİK

2.1. Araştırmacı Gazeteciliğin Tanımı

Geleneksel gazetecilikten bazı özellikleri ile ayrılan araştırmacı gazetecilik, birçok farklı tanım ile açıklansa da bu tanımların ortak bir bağlamdan ilerlediği görülmektedir. Bu tanımların içerdiği bazı kavramlar araştırmacı gazeteciliği ortaya koyan önemli bileşenlerdir.

Tanımlardan biri karşımıza şu şekilde çıkmaktadır: “Araştırmacı gazetecilik, güç odaklarının, bilinmesini istemedikleri, ancak bilinmesi, kamu yararı açısından önemli olan olguları sistematik bir araştırma ile ve belgeleriyle ortaya çıkarıp kamuya sunmayı uğraş edinmiş bir gazetecilik dalıdır” (Hunter, 2018, s. 8). Bu tanımda yer alan “güç odakları, kamu yararı, sistematik araştırma, bilinmesinin istenilmediği bilgi” kavramları diğer yapılan tanımlarda da kendini göstermektedir.

Araştırmacı gazetecilik tanımına bir diğer örnek ise her gazetecinin araştırma yapsa da her gazetecinin araştırmacı gazeteci olamayacağını ifade eden Haluk Şahin tarafından şu şekilde yapılmıştır: “Soruşturmacı gazeteci, güç odaklarının bilinmesini istemediği olguları derinlemesine araştırma, soruşturma ve iz sürmeyle ortaya çıkarıp belgeleriyle sunan gazetecidir.” (Şahin, 2012, s. 25).

Faruk Bildirici ise araştırmacı gazetecilik için: “Araştırmacı gazetecilik, sürüden ayrılmaktır. Aklını, iradesini başkasına teslim etmeden, başkasının hoparlörü olmadan, sabırla, inatla gerçeğin peşinden koşmaktır. Kimileri otoyolda rahatça ilerlerken, kimi zaman bir patikadan yürümeyi, hatta kimi zaman da keçi izi bile olmayan rotayı izlemeyi göze almaktır.” tanımını ortaya koymuştur (Bildirici, 2023).

Araştırmacı gazetecilik tanımının önemli bileşenleri olarak belirtilen kavramların aslında belirli bir sistemin formülü olarak oluştuğu görülmektedir. Araştırmacı gazeteciliğin gerek tanımı, amacı ve diğer özellikleri için “kamu yararı” kavramı önem taşımaktadır. Geleneksel gazetecilik de kendi sistemi içerisinde kamu yararını gözetse de halka sunduğu her haber bilgisinin belli sistemler tarafından gizli tutulması istenen bilgiler olmayabilir. Araştırmacı gazetecilik bu açıdan haber haritasını “halktan gizlenen, halkın kaderini etkileyebilecek sırlar” çevresinde yeniden oluşturur. Geleneksel gazetecilikte ekonomi, sağlık, politika, magazin gibi alanlarda, halktan saklanmayan,

apaçık ortada duran bilgi ve olaylar habere konu olurken, araştırmacı gazetecilik araştırma konusunu titizlikle tek bir şartın koşulduğu alana yönlendirir, bu alan da halktan gizlenen durum veya olaydır.

Geleneksel gazeteciler de kamu yararını gözettiğini, halkı bilgilendirme aşamasında sistematik araştırma yaptığını savunur. Ancak araştırmacı gazeteciliğin gerçekleştirdiği sistematik araştırma, geleneksel gazeteciliğin çalışma sistemindeki “günübirlik haber” bağlamından koparak gerek araştırma yöntemleri ve araştırma süresi bakımından geleneksel gazetecilikten sıyrılmaktadır. Araştırmacı gazetecilik başarılı bir şekilde gerçekleştirildiğinde başarılı gazetecilik anlayışının belirleyici standardı haline gelmektedir; fakat, başarısız şekilde gerçekleştiğinde ise gazeteciliğe yönelik negatif algıyı çeken bir paratoner haline gelebilmektedir (Aucoin, 2005, s. 4).

Tarihsel açıdan, doğumundan günümüze araştırmacı gazetecilik, kamu yararının yanı sıra halkın yararına veya zararına olan bir durum ya da olayın ortaya çıkarılması ile halkın kendi kaderi adına harekete geçmesini amaç edinmektedir. Bu bağlamda araştırmacı gazeteci, her ne kadar kamu için gerçekleri gün yüzüne çıkarsa da kamunun öğreneceği bu gerçekler ile kaderinin iplerini eline alması ve saklanan durum ya da olayın suçlusu ve mağduru için adalet arayışına girmedikçe söz konusu toplumun geleceği tehlikeden tamamen kurtulmuş olmayacaktır.

Dünya üzerindeki çoğu coğrafi sınırlar içerisindeki yönetimlerde, hükümetin halka sınırlı ölçüde bilgi paylaşımını başta gazetecilik olmak üzere pek çok ideolojik aygıt ile sağladığı görülmektedir. Bu yönetimin halk üzerinde kurduğu otoritenin bozulmaması için kurulmuş bir sistem iken, eğer ki yönetimin ortaya çıkması gereken sırları varsa araştırmacı gazetecilik, perdeleri aralayabilecek güce sahiptir. Bu ifadelerin ışığında, güç odaklarının kapsamını tanımlamak faydalı olacaktır. Haluk Şahin’in tanımı şu şekildedir:

"Günümüzde güç odağı derken sıradan yurttaşları baskı altına alabilecek, sindirebilecek ya da korkutabilecek herhangi bir erk yoğunlaşmasını kastediyoruz. Bu yoğunlaşma siyasal olabileceği gibi, ekonomik, parasal, askeri, kültürel, dinsel de olabilir. Sadece siyasi iktidarı değil, güvenlik güçlerini, gizli servisleri, mafyayı, büyük şirketleri, tarikatları, cemaatleri, lobiler, çıkar örgütlerini de kapsar." (Şahin, 2012, s. 26)

2.2. Araştırmacı Gazeteciliğin Doğuşu ve Tarihi

İlk haber toplama ve dağıtma gazetesi, MÖ 59 yılında 2.000 kopya olarak Roma Senatosu'nca çıkarılıp imparatorluğun değişik köşelerine dağıtılan Acta Diurna'dır. Bu tarihten 15. Yüzyıla kadar pek çok medeniyetin haberleşme ve bilgi

paylaşımı için gazeteyi araç olarak kullandığı bilinse de 15. Yüzyılda matbaanın doğuşu ile gazetecilik dünyanın egemen iletişim araçlarından biri haline gelmiştir.

Araştırmacı gazeteciliğin doğuşu, geleneksel gazeteciliğin matbaa ile karşılaşmasından yaklaşık iki yüzyıl sonra gerçekleşmiştir. “Çağdaş anlamda bu gazetecilik türünün 20. Yüzyılın başlarında ortaya çıkmaya başladığı değerlendirilse de Amerika’da gerçekleşen bazı çalışmalara göre, araştırmacı gazetecilik türünün ortaya çıkışının 17. Yüzyıla dayandığı görülmektedir.” (Değirmencioğlu, 2014, ss. 52)

İlk örneklerinin Amerika Birleşik Devletleri’nde görüldüğü araştırmacı gazeteciliğin, bu coğrafya içindeki öncülerinden bazıları , Benjamin Harris, Elizabeth Cochrane, James Franklin, John Peter Zenger, James Gordon Bennett’dir.

1690’da Benjamin Harris’in Amerika’nın ilk gazetesi olan Publick Occurrences’da yürüttüğü gazetecilik pratikleri, araştırmacı gazeteciliğin başlangıcı olarak değerlendirilmektedir (Gürses, 2018, s. 181). James Franklin, 1721 yılında sahibi olduğu New England Courant adlı gazetede ülkede gerçekleşen çiçek aşısı sorunu için verdiği savaş, Amerikan gazeteciliği için önemli bir dönüm noktası olarak bilinmektedir. Franklin, Amerikalıların “Crusading journalism” olarak adlandırdığı yanlış olduğuna kanaat getirilen çalışmaları durdurmak ya da doğru gerçekleştirilen çalışmaları desteklemek şeklinde ortaya çıkan bu gazetecilik anlayışı altında ilk önemli çalışmayı yapan kişi olarak ün kazanmıştır ((Değirmencioğlu, 2014, s. 52).

19. yüzyıl içerisinde Amerika Birleşik Devletleri’nde yaşanan bir usulsüzlüğü ortaya çıkarma görevi gazeteci Elizabeth Cochrane’e düşmüştür. Nellie Bly takma adını kullanan Cochrane, deli taklidi yaparak, New York Akıl Hastanesine giriş yapmış ve 10 gün boyunca burada kalarak hastanenin kötü koşullarına birebir tanıklık etmesi sayesinde hazırladığı yazı dizisini New York World gazetesinde yayınlamıştır. Cochrane’in yazı dizisi sayesinde akıl hastanesi reform yoluna giderek hastane koşullarını düzeltme kararı almıştır (Gürses, 2018 , s. 187).

New York Herald gazetesi çatısı altında çalışan James Gordon Bennett, 1836 yılında, New York’ta, Helen Jewett adlı bir hayat kadını, evinde ölü bulunduğu, bu ölümün ve altında yatan tüm gerçeklik hakkında haber yapmaya karar verdi. Yaşanan olaya haberinde ışık tutan Bennet’in ortaya çıkardığı cinayet, Maine ve Mississippi’deki gazetelerin tartışma konusu ve kadınların protesto gösterilerine neden olmuştur (Cohen, 1990, s. 374-376).

Amerika Birleşik Devletlerinde kamu yararı adına çalışmış bu isimlerin ortaya çıkardığı gerçeklerden 100 yıldan az bir süre sonra, coğrafyayı derinden etkileyecek bir olay araştırmacı gazeteciliğin kaderini yeniden belirlemiştir.

1955 ve 1975 yılları arasında Doğu Bloku ülkeleri olan Kuzey Vietnam, Çin ve Sovyetler Birliği ile ABD ve ABD destekçisi anti-komünist Güney Vietnam arasında yaşanan Vietnam savaşının nasıl yürütüldüğünü ve bununla birlikte dönemin hükümet tarafından gizlenen önemli bilgilerini gün yüzüne çıkaran Pentagon Belgeleri olayı, araştırmacı gazeteciliğin başarısının ortaya konduğu en önemli örneklerden biri olarak görülmektedir.

Devlet görevlisi olan ve Vietnam Savaşına, cepheye giderek tanıklık eden, savaş sürecinin, halka anlatıldığı gibi olmadığını fark eden Daniel Ellsberg hükümete dair gizli pek çok bilgiyi içeren Pentagon belgelerini “The New York Times” gazetesine gizli bir şekilde iletmıştır. Belgeler, ABD liderlerinin uluslararası anlaşmaları göz ardı ederek Güney Vietnam’ı manipüle ettiği, halka yalan söylediğini ortaya koyuyordu. (Quenau, 2010, s. 90)

Times gazetesinin belgelerini yayınlaması ve yayının ardından Amerika Birleşik Devletleri 37. Başkanı Nixon hükümetini kızdırmış ve yönetim basına karşı tavrını belli ederek yayın yasağı getirmiştir. Bu yasağı görmezden gelen başta Washington Post olmak üzere 15 gazete belgeleri yayınlamıştır. “The New York Times”’a dayatılan sansür kararına rağmen Washington Post gazetesi editörü Ben Bradlee ve gazetenin sahibi Katharine Graham’ın korkmadan ABD hükümeti ve basın arasındaki bu davaya görevlendirilen savcının yayınları durdurma istemi karşısında Federal Mahkeme, belgelerin yayınlanmasının engellenemeyeceği yönünde karar almıştır. Hükümetin başarısız olduğu sansür eyleminin ardından tüm belgeleri pek çok gazetede okuma şansı bulan ABD halkı ise gerçekleri en güçlü kanıtları ile öğrenmiştir.

Nixon yönetiminin basın tarafından uğradığı bu darbeyi ise 1972’de gerçekleşen Watergate skandalı takip etmektedir. Konunun uzmanı Mark Feldstein “American Journalism Review” dergisindeki yazısında Watergate’i şöyle özetlemiştir:

“Washington’da Watergate apartmanlarındaki Demokrat Parti genel merkezinde bir gece yarısı takım elbiseli ve lastik eldivenli beş kişi ellerinde yasadışı dinleme cihazları ile yakalandı. Bu hırsızların Başkan Nixon’ın en yakın yardımcıları tarafından yönetilen bir siyasi istihbarat ve sabotaj operasyonunun elemanları oldukları ortaya çıktı. Bu durumu gizlemek için Beyaz Saray’ca devreye sokulan çok kapsamlı örtbas etme çabalarının bizzat Başkan tarafından yönetildiği anlaşıldı. Bu örtbas etme olayı gözler önüne serildikten sonra bazı kabine üyeleri ve Beyaz Saray

memurları da dahil 70 kişi yetkilerini kötüye kullanarak suç işlemekten hüküm giydi. Başkan Nixon Beyaz Saray’da görevliyken işlediği suçlar nedeniyle mahkûm olan ilk devlet başkanı olmaktan kendisinden sonraki Başkan’ın affı sayesinde kurtuldu(Şahin, 2012, s. 112).”

Skandalın ardından Washington Post gazetesi çalışanı, gazeteci Carl Bernstein ve Bob Woodward’un örtbas edilen tüm gerçekliğin ortaya çıkarılması adına çabaları, güç odakları tarafından tehdit edilmelerine yol açtı. Tehditler ile beraber Washington içerisinde rekabeti ile bilinen iki siyasi kültür de belirgin hale gelmiştir. Washington Post gazetesinin Kennedy ailesi ile yakınlığı bilinirken, Nixon ile basın arasındaki, Pentagon belgelerinin sızdırılmasında da kendini gösterten kavga daha da şiddetlenmiştir. Nixon, basına karşı olan olumsuz tavrını, Washington Post’un Watergate skandalına dair yayınlarının aslında Demokrat Parti ve Kennedy’nin arasındaki yandaşlığın bir simgesi olarak yansıtmıştır.

Skandalın ardındaki güç odakları tarafından karşılaştıkları tehditlere ve problemlere rağmen Washington Post gazetecisi Bernstein ve Woodward’un pes etmeden gerçekleştirdikleri sistematik çalışmalar, hayatlarını tehlikeye atarak edindikleri gizli bilgiler ile ortaya çıkardıkları haber ile dünyanın dev gücü Amerika Birleşik Devletleri coğrafyasında yaşanan böylesine büyük bir yolsuzluğu ortaya çıkararak hem ABD hem de dünya gazeteciliği adına büyük bir başarının imzasını atmayı başarmışlardır.

2.3. Araştırmacı Gazeteciliğin Belirleyici Özellikleri

Araştırmacın gazeteciliğin tanımının yer aldığı bölümde de belirtildiği gibi, bu gazetecilik alanının geleneksel gazetecilikten ayrılmasını sağlayan bazı özellikler bulunmaktadır. Araştırmacı gazetecinin sahip olması gereken özellikler ve araştırmacı gazeteciliğin gerçekleşebilmesi için bulunulan coğrafyanın sahip olduğu özellikler belirleyici rol oynamaktadır.

Geleneksel gazetecilik alanından sıyrılıp farklı bir disiplin olarak var olan araştırmacı gazetecilik alanında çalışan bir gazetecinin sahip olması gereken özellikler; gazetecinin araştırma yapacağı konu hakkında derinlemesine- ayrıntılı şekilde bilgi edinmesi, incelenen olayın her detayına hâkim bir şekilde takipçisi olması araştırmacı gazeteci karakterinin belirleyici özellikleri olarak gösterilebilir. Ayrıca, araştırmacı gazetecinin okudukları, duydukları, karşılaştıkları her konuda her şeyin birbirleri ile ilişkisini bulma ve öğrenme becerisine sahip olma özelliği de bulunmaktadır. Bu özelliği destekleyen bir diğer beceri ise, araştırmacı gazetecinin profesyonel bir “insan sarrafı”

olması; karşılaştığı-iletişime geçtiği kişi kim olursa olsun, karşısındaki kişinin her jest ve mimiğini dikkatlice izleyip, her hareketin ardında yatan gerçekliği fark edebilmesi, iletişimde bulunduğu kişinin ağzından çıkar her söylemin derinine inip konuşmanın gizli anlamlarını ortaya çıkarabilme yetisidir (Değirmencioğlu, 2014, s. 49).

Associated Press (AP)'te editör ve yazar olarak görev alan Jerry Schwartz'ın kaleme aldığı "Reporting Handbook" adlı kitabında, bir araştırmacı gazetecinin sahip olması gereken üç özellikten bahsetmektedir. Bu özellikler, muhabirin cevabı ararken soracağı soruların karşısındakini rahatsız etmesi konusunda çekincesiz ve korkusuz, içerisinde bulunduğu karmaşıklaşan durum ve olayları düzenleme konusunda yetenekli ve çalışma ortamının zor koşullar barındırdığını bilerek istekli şekilde çalışacak bir muhabir olarak tanımlanmaktadır (Schwartz, 2002, s. 174).

Araştırmacı gazetecinin haber kapsamı, genel bağlamda huzursuz edici, korkutucu, tehlike barındıran konular olduğundan ve haber konusuna sebebiyet veren öznelerin yine genel bağlamda toplum içindeki etkisi üzerinde uzlaşmış güç odakları olduğundan, araştırmacı gazetecinin çalışma süreci boyunca yüksek bir öfke eşliğine, kararına dair sağlam bir duruşa ve korkusuz bir karaktere sahip olması gerekmektedir.

Araştırmacı gazeteciliğin en önemli belirleyici özelliği olarak sistematik çalışma becerisi karşımıza çıkmaktadır. Haber konusu olarak belirlenen olay-durumun, araştırılması sürecinde muhabirin başvuracağı araştırma yöntemleri, başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi adına kırılmaz bir sabır, düzenli bir çalışma programı ve çözülecek bilmecenin bilinmeyenleri arasında bağlantı kurulma sürecinin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesi adına sistematik bir araştırma disiplini gerektirmektedir. Düzensiz bir program ile, belki de yıllar sürececek bir araştırmanın daha kısa sürmesi güdüsüyle gösterilen sabırsızlık ve araştırma akışının belirsiz bir şekilde ortaya çıkması ve bu belirsizliğin üzerinden çalışmanın yürütülmesi, araştırmacı gazetecinin yüksek bir ihtimal ile başarısız olacağının habercisi olmaktadır.

Araştırmacı gazeteci, elinde bulundurduğu tüm belgeleri düzenli bir şekilde arşivlemeli, araştırma öncesinden beri elinde bulundurduğu ya da araştırma sırasında edindiği belgeleri gerek kendi içinde gerek aralarındaki ilişkileri ortaya koymak adına düzenli-organize bir şekilde incelemelidir. Organize şekilde toplanan kaynak bilgiler, çalışma sürecinde araştırmacı gazeteciye çalışmanın sağlıklı bir şekilde işlemesi açısından kolaylık sağlamaktadır. Muhabirin arşivinde yer alan ve çalışma esnasında elde

ettiği belgelerin gerekli otoriteler tarafından onaylanmış olması ise büyük önem taşımaktadır.

Araştırmacı gazeteciliğin gerçekleşme sürecinin aşamalarının 3'e ayrıldığı, David Spark tarafından şu şekilde açıklanmıştır. Araştırmacı gazetecinin araştıracağı haber konusu hakkındaki durum, olay ya da gelişmeleri pasif bir şekilde izleyişi ilk aşama olarak belirtilmektedir. Bu aşama daha çok gazetecinin haber olmaya uygun görebileceği konuyu türlü kaynakların takibi ile arama kısmını oluşturmaktadır. Muhabir bu aşamada gündemi, rutin haberleri ve hayatın doğal akışını pasif bir şekilde takip etmektedir (Spark, 2004, s. 49-53)

İkinci aşama; alanında profesyonel konuma gelmiş muhabirlerin ayrıntılı şekilde gerçekleştirdiği gazetecilik pratiğidir. Bu aşamada yer alan muhabirler, istekli bir şekilde, önem arz eden dosya haberleri arayışındadırlar. Muhabirler, önemli bağlantılara ve kaynaklara sahipken, çalışmalarını gerçekleştirirken hangi durumda, ne zaman, kimle görüşeceklerine dair kararları daha iyi verebilmektedir.

Üçüncü aşamada ise; muhabirler araştırma yapma potansiyeli olan konulara ulaşmaya dair tüm kaynaklarla iletişime geçmekten hiçbir şekilde çekinmemektedirler. Bir anlamda kendi programlarını bireysel şekilde oluşturabilmekte ve standart haber gündeminin dışında hareket ederek, istedikleri zaman sürecinde çalışmalarını sürdürebilmektedirler. Bu aşamada muhabirlerin zaman ile sıkıntıları yoktur (Spark, 1999, s.5-6).

Karakteristik özellikler, sistematik çalışma gibi özelliklerinin yanı sıra araştırmacı gazetecinin kaynak arama ve kullanma yetisi büyük önem arz etmektedir. Her ne kadar kamu adına gün yüzüne çıkarılması gereken durum-olay, araştırmacı gazeteci tarafından kolaylıkla fark edilse de araştırma ve habere dökme aşamasında kullanabileceği kaynakların farkında olmaması, farkında olduğu taktirde de bu kaynakları doğru şekilde kullanmaması, araştırmayı başarıya ulaşımadan sona erdirebilme sorununu teşkil etmektedir.

Referans kaynakları kullanabilme yetisi, günümüz teknoloji çağında, bilginin edinilebileceği veri tabanları ve diğer sanal kaynakları yeterli derecede kullanabilmeyi; hukuk görevlileri, güvenlik kuvvetleri ve devlet kurumları ile hali hazırda bağlantılara sahip olmayı, bu bağlantılarla sağlıklı iletişim kurabilmeyi; sadece bilgisayar ile sınırlanmaksızın telefon operatörleri, araç kiralama işletmeleri, her türlü kar amaçlı ya da

kar amacı gütmeyen işletmeleri, sosyal medya şirketleri vb. kaynaklar ile iletişim kurarak gerekli bilgileri sorunsuz şekilde elde edebilmeyi gerektirmektedir.

2.4. Araştırmacı Gazetecilikte Bilgi Toplama

2.4.1. Araştırmacı gazetecilikte bilgi kaynakları

Amerikalıların deyimi ile “derinlemesine gazetecilik” olarak adlandırılan araştırmacı gazetecilik, geleneksel gazeteciliğin kendi sistemi içinde gerektirdiği “günlük haber yayınlama” amacı muhabirler için hızlı bir araştırma, mutfak içerisinde ne hızlı şekilde haberin yazılması ve yine en hızlı şekilde haberin yayınlanmasını gerektirmektedir. Acele ve hız gerektiren bu tempoda geleneksel gazeteciler haber için kaynak arama için kısıtlı bir saha içerisinde çalışmakta ve haberin doğruluğunu en kısa sürede doğrulayabildikleri sürece haberi yayınlatabilmektedirler. Bu durum ise bilgi kaynaklarını muhabirler için kısıtlamaktadır. Araştırmacı gazeteciliğin, geleneksel habercilikten sıyrıldığı bu özellik göz önüne alındığında, haberin yayınlanması için özel bir durum gerçekleşmedikçe acele etmemesi ve sabırla uzun zaman dilimi içinde çalışması, araştırmacı gazeteci için bilgi toplama aşamasında pek çok kaynağa ulaşma imkânı sunmaktadır.

Geleneksel gazetecilik alanında çalışan bir muhabir, ulaşılması günler, aylar, belki de yıllar sürececek bir bilgiye ulaşmak için çabalamamaktadır. Çünkü alanının çalışma sistemi buna uygun bir zemin oluşturmamaktadır. Bu da gazetecinin haber arama sahasını “vatandaşlar, hastaneler, güvenlik kuvvetleri ve adliyeler” şeklinde sınırlandırmasına sebep olmaktadır. Bu tür bilgi edinme kaynakları gazeteciye daha hızlı bir şekilde bilgiyi doğrulama imkânı tanır. Araştırmacı gazetecilik açısından bakıldığında ise bu durum büyük bir farklılık gösterir. Araştırmacı gazetecinin bilgi edinme kaynakları sahası çok daha büyük hale gelmektedir.

Araştırmacı gazetecinin, üzerinde çalışacağı konuyu belirlemesinin ardından hangi bilgi kaynaklarını kullanacağını belirlemesi önem taşımaktadır. Geçmişte gerçekleşmiş durum-olaylar hakkında muhabirin bilgi edinmek için kullanacağı kaynaklar olarak: gazeteler, internet, kütüphane kaynakları ve veri tabanları, ilk başvurulacak kaynaklar olarak gösterilebilir. Her ne kadar bu kaynaklar araştırmaya başlamak için uygun kaynaklar olsa da haber için daha derinlemesine bir araştırma gerektiğinde muhabir belirtilen kaynaklardan farklı yerlere de başvurabilmektedir. Kimi araştırma gazeteci için

ilk adres adliyenin mahkeme kayıtları olabilirken, kimi muhabir için ilk ulaşılmaya çalışılan kaynak, devlete ait halka açık ya da gizli kayıtlar olmaktadır.

Araştırma gazeteciler için yazılı, sesli, görüntülü kaynakların yanı sıra en önemli kaynaklardan birini “muhabirler” oluşturmaktadır.

“Haber uçuracak bu kişiler, bilgi verecekleri muhabirin çalıştığı gazetenin yayın politikasına büyük önem vermektedirler. Bundan dolayı araştırma gazetecinin etkili olduğu araştırma alanı, çalıştığı kurumun muhalif bir gözle değerlendirdiği alandır (Değirmencioğlu, 2014, s. 72).”

Araştırmacı gazeteci ile irtibata geçerek kendisine bilgi sızdıran, “köstebek” olarak adlandırılan bu muhabirler, genel olarak halka mal olmuş, ünlü, devlet otoritesi gibi kişi veya gruplarla teması bulunan kişilerdir. Bu nedenle muhabir, kendisine ulaşan muhabirin bahsedilen temas yakınlığı hakkında bir bilgiye sahipse, muhabir tarafından verilen bilginin doğruluğuna belirli bir güven ile araştırmasına yön vermektedir. Ama bu güven bilginin başka kaynaklar tarafından da doğrulanması gerekmediği anlamına gelmemektedir.

Watergate skandalının, Nixon yönetiminin bir sırrı olmaktan çıkıp, gazeteci Bernstein ve Woodward tarafından öğrenilmesi ve incelenmesinde adı geçen muhabirlere bilgi taşıyan muhabirlerin rolü oldukça büyüktür. Bernstein ve Woodward’a ulaşan gizli kaynak her ne kadar ulaşılmaya zor bir bilgiyi, önemli kaynaklardan elde ettiği bilinse de Washington Post çalışanı bu iki gazeteci muhabirlerinden edindikleri bilgileri farklı kaynaklarla doğrulamaya çalışmışlardır. Bilgi her ne kadar önemli bir yerden gelse de bilginin yanlış olma ihtimali her zaman var olmaktadır.

2.4.2. Araştırmacı gazetecilikte bilgi toplama yöntemleri

Araştırmacı gazetecinin bilgi toplamak için kullandığı kaynakların yanı sıra bu bilgileri hangi yöntemler ile elde ettiği Süleyman İrvan tarafından şu şekilde sıralanmıştır: Araştırmacı gazeteci için bilgi edinme yöntemleri başlıca;

- Kimlik Gizleyerek ya da Başkasının Kimliğine Bürünerek Haber Araştırmak
- Gizli Kayıt Yapmak
- Gizli Kaynağa Başvurmak
- Sızıntı Belgelere Dayalı Habercilik Yapmak
- Crowdsourcing (Kitle-Kaynak) Yöntemi Kullanım olarak belirtilmiştir. (İrvan, 2018)

Süleyman İrvan'ın belirttiği bilgi edinme yöntemlerine ek olarak Gürsoy Değirmencioğlu'nun sunduğu bir diğer yöntem ise “Mülakatlar”dır. Bu mülakatlar kendi içinde “Konuyla İlgili Kişi ile Yapılan Mülakatlar”, “Dıştan İç Halkaya Doğru Yapılan Mülakatlar” ve “Smoking Gun ya da Shotgun Mülakatlar” olarak sıralanmaktadır (Değirmencioğlu, 2014, s. 72-78).

- **Konu ile ilgili kişi ile yapılan mülakatlar**

Araştırmacı gazeteci için haber konusu bağlamında durum-olayın ana ve yan karakteri ile gerçekleştirilen mülakatlardan elde edilen bilgiler büyük önem arz etmektedir. Ancak belirlenen konu üzerine bir veya iki kişi ile gerçekleştirilen mülakatlar, olayın aydınlatılması için yeterli olmamaktadır. Bu noktada araştırmacı gazetecinin araştırma konusu çerçevesinde bilgi sahibi olduğu düşünülen her kişi ile mülakat gerçekleştirmesi edinilecek bilgi için daha verimli bir ortam sağlayacaktır.

Araştırma konusuna dahil kişilerle gerçekleştirilen mülakatlarda araştırmacı gazetecinin dikkat etmesi gereken bir unsur öne çıkmaktadır. Durum-olayın içerisinde yer alan ana ya da yan karakter olan kişinin vereceği bilgiler, konuya dair kişi ya da grupların çıkarlarına yönelik olabilir. Muhabir bu ihtimali göz önünde bulundurarak mülakatı gerçekleştireceği kişilerden edindiği bilgilerin değerlendirmesini dikkatli bir şekilde gerçekleştirmeli ve mümkünse bilgileri başka kaynaklardan teyit etmelidir.

Konuyla ilgili kişilerle yapılan mülakatlarda en dikkat edilmesi gereken unsur, mülakatın gerçekleştirildiği kişilerin kimliklerinin gizliliğinin korunması gerekliliğidir. Bilgi kaynağı olan bu kişiler kimi zaman kamunun tanıdığı, üne sahip ya da üst düzey otorite yapılarının içerisinde var olan kişiler olabilmektedir. Kişinin bu durumda gazeteciden, mülakat süresinde ve sonrasında kimliğinin gizlenmesinin istemesi durumu ortaya çıkar ve gazetecinin bu talebe dikkat etmesi gerekmektedir. Gizlenmek istenen kimliğin bir koşulda ortaya çıkışı, haberin seyrini değiştirebilme olasılığını doğurabilmektedir.

- **Dıştan iç halkaya doğru yapılan mülakatlar**

Görüşme yapılacak kişilerin bir halka şeklinde hayal edilerek, halkanın iç kısmından dış kısmına doğru yerleştirilen kişilerde, içten dışa doğru kişilerin önem düzeyinin de azaldığı bir düzen oluşturulur. Bu sistemde gazeteci, ilk olarak halkanın en dışında bulunan daha az önem arz eden kaynaklarla görüşmelerini gerçekleştirmesinin

ardından, halkanın iç kısmına yerleştirdiği daha fazla önem arz eden kişilerle görüşmelerini daha sonrasında gerçekleştirir. “Dıştan İç Halkaya” olarak adlandırılan bu yöntem gazeteciye, dış halkadan “iç halkada yer alan daha önemli kişiye dair” bilgilerin edinilmesinin ardından iç halkadaki kişilerle görüşme yapma imkanı sunar. Bu sıralama gazeteciye iç halka görüşmelerine daha hazırlıklı gitme olanağı tanımaktadır. Araştırmacı gazeteci, dış halkadan edindiği bilgiler, iç halkaya yönelteceği soruların, aslında gazetecinin cevabını bildiği sorular olmasını sağlar ve gazeteciye daha sağlıklı cevaplar sağlayacağı gibi araştırmanın süresini de hızlandırmaktadır.

- **“Smoking Gun” ya da “Shotgun” mülakatlar**

“Tartışılmaz bir suçlayıcı kanıt parçası.” olarak tanımlanan “Smoking Gun” ismi ile adlandırılan bu mülakat türü; gazetecinin mülakat yaptığı kişinin inkâr edebileceği gerçeklere karşı kanıtlarını ortaya koyarak yapılan söyleşi türünü ifade etmektedir.

Gazeteci, görüşme sırasında karşıdaki kişiye açıklama şansı tanımaz. Görüşme öncesi edindiği bilgileri doğrudan sorular halinde görüşme yaptığı kişinin karşısına çıkaran gazeteci, görüşülen kişinin duydukları karşıdaki tepkisini kayıt altına alır. Görüşme yapılan kişinin sorular karşısında gösterdiği tepkiler araştırma için gerekli cevabı verdiğinde gazeteci için bir kaynak olarak kullanılmaktadır. Bu tür mülakatların yazılı şekilde gerçekleştirilmesi, görüşülen kişinin tepkilerinin aktarımı açısından uygun olmadığından “smoking gun” mülakatlar video ve ses kaydı ile gerçekleştirilir.

İngiliz sunucu ve gazeteci olan David Frost’un 1977 yılında Richard Nixon ile gerçekleştirdiği görüşmeler “Smoking gun” türdeki mülakata tarihten bir örnek olarak gösterilmektedir . Yaklaşık olarak 4 hafta boyunca yapılan ve kayıt altına alınarak televizyonda yayınlanan bu görüşmede gazeteci Frost’un, 1974 yılında ABD başkanlığından istifa etmiş olan Richard Nixon’a, Watergate Skandalı, Pentagon Belgeleri ve diğer kayıtlı usulsüzlüklerle ilgili kanıtlarıyla birlikte yönelttiği sorularla, eski Başkan Nixon kendisine yöneltilen suçlamaları kabul ederek tüm Amerika halkından özür dilemiştir.

2.5 Araştırmacı Gazetecilik ve Etik

Tehlike konulara ilişkin haber yapmaya eğilimli olmaları, güç odaklarıyla karşı karşıya gelmeye çekinmemeleri, araştırmaları için cesaret gerektiren bilgi toplama yöntemlerine başvuran araştırmacı gazeteciler için “etik” problemi her zaman varlığını

korumuştur. Belirtilen bu etik problemi ise kimi zaman “basın etiği” olarak vücut bulmuştur.

Basın etiğinden bahsedebilmek için öncelikle “etik” kavramını açıklamak gerekmektedir. “Ahlak felsefesi”nin karşılığı olarak tanımlanan “etik” kavramının sözlük anlamı töre bilimi, ahlak bilimi, ahlaki, ahlakla ilgili olarak tanımlanmaktadır. Etik, ahlaki olanın özünü ve temellerini araştıran bilim, insan davranışları ile ilgili problemleri inceleyen felsefe dalı olarak karşımıza çıkmaktadır. Etik, pratik felsefenin bir bölümü olarak insan eylemleri ve onların ürünlerini konu alır. Bu bilgi ışığında ise insan eyleminin yer aldığı her alanda etik varlığını sürdürmektedir.

“Toplumda bazı davranışların iyi ve doğru bazılarının ise kötü ve yanlış oldukları hakkında binlerce yıl öncesinden günümüze kadar gelen birtakım inanışlar yer almaktadır. Ahlakı konu edinen bir felsefe dalı olan etik, insanlar arasında yer alan ahlaki değerlerden iyi ya da kötü olanların niteliklerini araştırır ve ahlaki tutumların ardında yatan yargıları ele almaktadır (İlgaz Büyükbaykal, 2004, s. 49).”

Dünya üzerinde geçmişte yer almış ve günümüzde de yer almaya devam eden iş kollarının kişi ve toplumlara hizmet amacı güden sistemler olması bağlamında bu iş kolları hizmet ettikleri topluma yarar sağlama amacı gütmektedir. Bu amaçlar doğrultusunda ise her meslek grubu kendi çalışma sistemi içinde belli kurallara sahiptir. Bu kuralların bir bölümü ise ahlaki çerçevede şekillenmektedir.

Dünyada ortaya çıkışından günümüze kadarki süreçte basının sahip olduğu işlevler tarih boyunca değişikliklere uğrayıp, farklı yönlere ilerlese de temel işlev olarak ele alınan bilgilendirme amacı, basının toplum üzerinde hukuk sisteminin yardımcısı rolünde “dördüncü kuvvet” olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda basının toplumun hak ve özgürlüğünün bir savunucu olduğunu ve bu savunuculuğun bazı ahlaki değer ve kurallar çerçevesini oluşturduğuna dikkat çekmek gerekir. Basın alanında oluşturulacak etik ilkelerin, din ve hukuk yasalarından farklı olarak vicdani özgürlüğe dayanması, yani dışarıdan gelen bir zorlamanın sonucunda ortaya çıkmaması ve özgür bir seçim yapabilme ortamında gerçekleştirilmesi gerekmektedir (Özgen, 1998, s. 55).

Tüm meslek gruplarında geçerli olduğu gibi gazetecilik için de topluma karşı sorumluluktan doğan bir ahlaki etik anlayışı söz konusudur. Bu sorumluluk ise toplum ve gazetecilik arasında bir güven bağının oluşumunu gerektirmektedir. Toplumu bilgilendirme ve yönlendirme amacı ile haber yapan her bir gazeteci için sınırlarının net bir şekilde belirlendiği, değişmez kurallar mevcuttur. Bu kurallar, halkı “doğru bilgi”

ışığında bilgilendirme, özel hayatın gizliliği, toplumun güvenliğini göz önüne alma gibi temel amaçlardır.

“Demokratik ülkelerde basın ahlak ilkeleri başlıca şu kaynaklardan beslenmektedir: a)mesleki gelenek b)mahkeme kararları c) basın şeref divanları veya diğer kendini denetim kuruluşlarının kararları oluşturur (Özgen, 1998, s. 66-67).”

Basının toplum üzerindeki etkisi ve önemi göz önüne alındığında, gazeteciliğin bir meslek olarak kendini sağlıklı ve yararlı bir şekilde kendini gerçekleştirebilmesi için Basın Konseyi’nin çalışmalarında temel ölçüt olarak ele alınan ve 16 maddeden oluşan Basın Meslek İlkeleri şu şekildedir:

- *Yayınlarda hiç kimse; ırkı, cinsiyeti, yaşı, sağlığı, bedensel özrü, sosyal düzeyi ve dini inançları nedeniyle kınanamaz, aşağılanamaz.*
- *Düşünce, vicdan ve ifade özgürlüğünü sınırlayıcı; genel ahlak anlayışını, din duygularını, aile kurumunun temel dayanaklarını sarsıcı ya da incitici yayın yapılamaz.*
- *Kamusal bir görev olan gazetecilik, ahlaka aykırı özel amaç ve çıkarlara alet edilemez.*
- *Kişileri ve kuruluşları, eleştiri sınırlarının ötesinde küçük düşünen, aşağılayan veya iftira niteliği taşıyan ifadeleri yer verilemez.*
- *Kişilerin özel yaşamı, kamu çıkarlarının gerektirdiği durumlar dışında, yayın konusu olamaz.*
- *Soruşturulması gazetecilik olanakları içinde bulunan haberler, soruşturulmaksızın veya doğruluğuna emin olmaksızın yayınlanamaz.*
- *Saklı kalması kaydıyla verilen bilgiler, kamu yararı ciddi bir biçimde gerektirmedikçe yayınlanamaz.*
- *Bir basın organının dağıtım süreci tamamlanmadan o basın organının özel çabalarla gerçekleştirdiği ürün, bir başka basın organı tarafından kendi ürünüymüş gibi kamuoyuna sunulamaz. Ajanslardan alınan özel ürünlerin kaynağının belirtilmesine özen gösterilir.*
- *Suçlu olduğu yargı kararıyla belirlenmedikçe hiç kimse “suçlu” ilan edilemez.*
- *Yasaların suç saydığı eylemler, gerçek olduğuna inandırıcı makul nedenler bulunmadıkça kimseye atfedilemez.*
- *Gazeteci, kaynaklarının gizliliğini korur. Kaynağın kamuoyunu kişisel, siyasal ekonomik vb. Nedeniyle yanıltmayı amaçladığı haller bunun dışındadır.*

- *Gazeteci görevini, taşıdığı sıfatın saygınlığına göre düşürebilecek yöntem ve tutumlarla yapmaktan sakınır.*
- *Şiddet ve zorbalığı özendirici, insani değerleri incitici yayın yapmaktan kaçınılır.*
- *İlan ve reklam niteliğindeki yayınların bu nitelikleri, tereddüde yer bırakmayacak şekilde belirtilir.*
- *Yayın tarihi için konan zaman kaydına saygı gösterilir.*
- *Basın organları, yanlış yayınlardan kaynaklanan cevap ve tekzip haklarına saygı duyarlar. (http-1)*

Gazetecilerin dikkate alması gereken mesleki etik kuralları, coğrafyaya ait hukuk sistemine yasal bir konumda bağlılık göstermese de mesleğin gerçekleştirilmesi süreci ve sonrasında gazetecinin, çalıştığı kurumun, otoritelerin ve kamunun olası tehlikelerle karşılaşmaması adına dikkat etmesi ve uyması gereken ilkeler olarak belirlenmiştir. Yukarıda belirtilen basın ilkeleri, araştırmacı gazetecilik için de her maddesi ile geçerlidir. Gazetecilik mesleği içerisinde ayrı bir pratik olarak yer alan araştırmacı gazetecilik için bu ilkeler, geleneksel gazetecilikte karşılaşılandan daha farklı sonuçlar yaratabilir. Araştırmacı gazetecinin belirleyici özelliği olan haber konusu, araştırma teknikleri ve haber konusu dolayısıyla karşı karşıya kaldığı kişi ya da gruplar, yukarıda belirtilen bu basın ilkelerinin uygulanması konusunda gazeteciye ikilemde bırakabilmektedir.

Halktan bilinçli bir şekilde gizlenen durum ya da olayların ortaya çıkarılması, suçun, yolsuzluğun kamu adına aydınlatılması için, saklı kalması kaydıyla verilen bilgiler, ciddi bir biçimde gerektirdiği için kamuya sunulabilmektedir. Bu bağlamda araştırmacı gazeteci gerektirdiği taktirde özel hayatın gizliliği durumunu göz ardı edebilir, haber konusu çerçevesinde şiddet içeren insani değerlerin çiğnendiği durumları ortaya koyabilir. Ayrıca araştırmacı gazetecinin yayın tarihi kısıtlaması olmadığından, araştırmasının gerektirdiği süreçte haberini hazırlayıp yayınlatabilmektedir.

Araştırmacı gazeteciliğin yapısı gereği dikkate alınması gereken basın ilkelerinin bağlamının genişleyebilmesi durumu her ne kadar mümkün olsa da araştırmacı gazetecinin temel amacında şaşmayacak şekilde kişi, grup ya da mevcut otoriteye zarar vermeyecek şekilde çalışmasını sürdürmesi ve haberini bu çizgide yayınlaması şarttır.

2.6. Araştırmacı Gazetecilikte Besleyici Kuramlar

2.6.1 Dördüncü güç

Devlet kavramının siyasi bağlamda tanımına bakıldığında, bir bütün olarak ele alınan bu kavram, toplum üzerindeki işleyişi açısından bakıldığında bir bütünden uzaklaşmaktadır. Devlet otoritesinin en üst yapısı olan iktidar yönetimlerinin hüküm gücünün sınırlandırılması amacıyla iktidara ait belli görevler bazı yapılar altında toplanmaktadır. İktidara tam anlamıyla hükmetme gücü iznini vermemek adına “kuvvetler ayrılığı” modeli ortaya çıkmıştır.

Kuvvetler ayrılığı veya güçler ayrılığı, devlet organları olan yasama, yürütme ve yargı güçlerinin birbirinden ayrılmış oldukları bir devlet yönetim modelidir.

“Erdemlilikten hareketle en iyi hükümet fikrini arayan Aristoteles, devletin faaliyetlerini üçe ayırarak her faaliyetin bir organa verilmesi gerektiği düşüncesini ilk kez ortaya atmış; bu düşünceye dayanan güçler ayrımının ilk tasvirini ve tahlilini yapmıştır. Aristoteles’e göre, en iyi anayasa, iki yanlış yönetim şekli olan oligarşi ile demokrasinin karışımı sonucunda ortaya çıkacak doğru bir yönetim şekli olan bir karma anayasa olacaktır” (Duvan, 2019, s. 37)

Toplum yaşamı içindeki ekonomik, sosyal, idari gibi tüm alanlardaki düzeni, toplum içerisindeki dengelerin sağlıklı şekilde işleyişini gözeten bu üç güç modeli, basının ortaya çıkışı ile birlikte yeni bir yapılanmaya evrilmiştir. Gazeteciliğin başta bilgilendirme görevi ile kamu yararı ilkesi çerçevesinde gerçekleştirilmesi kamunun üzerinde büyük etkiye sahiptir. Yasama, yürütme ve yargı güçlerinin sağlıklı bir şekilde işlevini yerine getirmesine ya da getirmemesine bağlı kalmadan, kamunun refahı, özgürlüğü ve haklarının koruyucusu olarak basın günümüze kadar dördüncü güç olarak varlığını sürdürmektedir.

Günümüz iktidar yapıları, basının toplumlar üzerindeki gücünü fark ettiğinden itibaren basın artık iktidarın da halka ulaşma ve ikna etme aracı olarak da yaygın olarak kullanılmaktadır. Halka ulaşmanın, ulaştıktan sonra ise ikna sürecinin en etkili şekilde gerçekleşmesi için güç otoriteleri adına basının en etkili iletişim kaynaklarının başında gelmesi, dördüncü güç kavramının varlığı ve etkisini daha da güçlü bir konuma yerleştirmektedir.

Gazeteciliğin dördüncü güç özelliği göz önüne alındığında, bu işlevin araştırmacı gazetecilik pratiğinde daha doğrudan ve dördüncü güç kavramının gösterdiğine daha keskin bir şekilde hizmet ettiği görülmektedir. Güç otoriteleri ile doğrudan karşı karşıya gelen, ortaya koyduğu haber sonucunda kamuda düşünce, tutum ve davranış değişikliği amaçlayan araştırmacı gazetecilik, toplum üzerinde görülmesi beklenen etkinin geleneksel gazeteciliğe kıyasla doğrudan ve daha hızlı nüksetmesi üzerine çalışmasını

gerçekleştirmektedir. Kamudan saklanan gerçekler üzerine yapılan haber ile toplumda köklü değişikliklere yol açabilme özelliği, araştırmacı gazeteciliği en önemli dördüncü güç aracı haline getirmektedir.

Araştırmacı gazeteciliğin dördüncü güç işlevini yerine getirmesi, kimi durumda diğer üç güç ile karşı karşıya getirebilmektedir. Güç otoritelerinin açığa çıkmasını istemediği gerçeklerin halka sunulması, belirtilen güç odaklarını kızdırabilmekte ve araştırmacı gazetecinin kendisini hukuksal bir durum içerisinde bulmasına sebep olabilmektedir. Gerçekleşmesi ihtimal bu durum ise araştırmacı gazeteci de dahil olmak üzere basın organları ve çalışanları için yasal hakların bulunulan coğrafyada ne düzeyde korunduğu sorusunu ortaya koymaktadır. Ortaya çıkan bu soru ise “basın özgürlüğü” kavramı ile toplumlar tarafından yaşatılmaya ve korunmaya çalışılmaktadır.

“Düşünce ve fikirlerin serbestçe alışverişi insanın en değerli haklarından birisi olmakla beraber bu hak sonucu serbestçe konuşabilen, yazabilen ve bunları yayımlayabilen kişiler, kanunda belirtilen hallerde bu hürriyetin kötüye kullanılmasından da sorumludur.” (Akarcılı, 2015)

2.6.3 Harekete geçirme modeli

Araştırmacı gazetecilik pratiği, çalışma prensipleri bağlamında “harekete geçirme modeli”nin gerçekleştirilmesinin amaç edinilmesi ile uygulanmaktadır. “Öfke gazeteciliği” olarak da adlandırılan araştırmacı gazetecilik, halka uygulanan ve uygulananın bilinçli bir şekilde saklandığı kötücül durum ve eylemleri kamuya aktarma amacı, harekete geçirme güdüsü ile ortaya çıkmaktadır.

Harekete Geçirme Modeline göre; araştırmacı gazeteci bir sorunu gündeme taşıyarak kamuoyunda değişime yol açar ve bu değişim politika yapıcıları reform yapmaya zorlar. Bu model için önemli olan yurttaşların vicdanını harekete geçirmek ve toplumda belirlenen soruna yönelim bir değişime kapı açılmasını sağlamaktır.

Harekete geçirme modeli, araştırmacı gazeteciliğin en önemli prensibidir. Belki de halkın, rahatsız olduğundan, kendileri için zarar teşkil ettiğinden bir haber oldukları bir durum ya da olayın, en gerçekçi ve çarpıcı şekilde sunulması büyük önem taşımaktadır. Kamunun değişimin gerekliliğin fark etmesi, inanması ve bunun için harekete geçmesi, modelin temel işlem sürecidir.

Modelin kamu üzerinde etkili olması bazı değişkenlere bağlıdır. Bunlar; olayın durumun önemi, tehlikesi, ne kadar büyük bir kitleyi ilgilendirdiği, çözümün imkânsız

olarak gözükmemesi, araştırmacı gazetecinin haberi nasıl sunduğu-hitabı, gazetecinin elindeki kanıt, belgelerin yeterli ve etkili oluşudur.

2.7 Amerika Birleşik Devletleri'nde Araştırmacı Gazetecilik

2.7.1. Amerikan basınının doğuşu

Amerikan gazeteciliğinin ortaya çıkışının kökleri Avrupa'da, özellikle de ondan önce gelen İngiliz gazeteciliğine dayanmaktadır. Amerikan basını, doğuş ve gelişiminin, Batı dünyasının basın sisteminin çerçevesi etrafında şekillenmesi sebebiyle, pek çok araştırmacı Amerikan basının tarihini incelerken Batı ülkelerinin geçmişinden de yararlanmıştır.

Dünya üzerindeki pek çok ülkede olduğu gibi Amerika Birleşik Devletleri'nde de basının ilk adımları, toplum için ticari amaçla, ticari haberlerin ticaret ve iş dünyasına yayılması için ve halka ilgilendirecek ekonomik, toplumsal ve siyasi bilgilerin edinilmesi amacıyla atılmıştır. Amerika'nın tarihi sürecinde kolonileşme, nüfusun hızla ve çeşitlilikle artması, yaşanan ekonomik ve toplumsal zorluklar, halkın yaşadıkları toprak ve koşullarına dair fikirlerini, haklarını özgürce savunabilme ortamını doğurmuştur. Halkın özgürleşmeye çalışan iradesi ise gazetelerde ses bulmaya başlamıştır. Böylece Amerika'da basının temel işlevi dönüşüme uğramış ve halkın sesini duyurmaya çalıştığı bir mecra haline gelmiştir.

İlk matbaa 1638'de Amerikan kolonilerine getirilip Cambridge'de kurulmuş olmasına rağmen ilk "kalıcı" Amerikan gazetesi olan Boston News-Letter 1704'e kadar kurulmamıştır. Böylece Amerikan gazetelerinin tarihi, 18. yüzyılın başlarında ilk sömürge gazetelerinin yayınlanmasıyla başlamıştır. İlk gazetenin ortaya çıkışının ardından ise basın Amerika toprakları için güçlü bir siyasi araç haline gelmiştir.

“1833 ile 1851 yılları arasında Amerikan gazetesi, günümüz gazeteleriyle ilişkilendirilenlere daha yakın özellikler kazanmaya başlamıştır. 1833'e kadar basın "kitlese" bir araç değildi, yani geniş, çeşitli insan gruplarına hitap etmeye çalışmıyordu. Basının ağırlıklı olarak politik ve ticari tonu, bunun yerine toplumun görece küçük, homojen bir kesimine hitap ediyordu. Gazete okuyucusu çoğunlukla varlıklı sınıf ve toplumdaki profesyonellerden oluşuyordu. Gazete içeriği, siyaset veya iş dünyasında aktif olan okuyucuları hedefliyordu ve bu ikisine yalnızca geçici bir ilgi duyan yarı vasıflı işçi veya zanaatkarları değil. Ayrıca, 1833'te gazetelerin çoğu, sayı başına yaklaşık altı sente mal oluyordu - aylık, üç aylık, altı aylık veya yıllık olarak ödeniyordu - bu, birçok kişinin karşılayamayacağı kadar yüksek bir fiyattı. New York ve diğer şehirlerde günlük gazetelerin tirajı nadiren 4.000'i geçiyordu ve genellikle bundan çok daha azdı (Mckerns, 1976, s. 22).”

Telgrafın basın üzerinde daha hızlı bir etkisi olmuştur. Özellikle günlük gazeteler tarafından kullanılması, önceki uzun mesafeli haber toplama uygulamalarını geçersiz kıldı. Telgrafın kullanılması, ABD’de ilk önemli kooperatif haber toplama ajansının örgütlenmesine yol açtı.

Telgrafın basın için kullanımının yaygınlaşması ise Amerikan gazeteciliği adına önemli bir adım olmuştur. Günlük gazetelerin üretiminin ve dağıtımının hızlanması, uzun mesafeli haber toplama uğraşını sonlandırmıştır. Amerikan gazeteciliğinin telgraf ile kavuşumu ile birlikte ilk kooperatif haber toplama ajanslarının örgütlenme süreci de başlamıştır.

2.7.2 ABD’de araştırmacı gazetecilik

Amerikan gazeteciliğinde haber üretim şartlarının gelişimi ve daha büyük kitlelere ulaşma imkânı ile gazetelerin haber içeriğinin de çeşitliliği artış göstermiştir. Gazetenin işlevi sadece halkın öğrenmesi gereken günlük durum ve olaylar, dönemin güç gruplarının halkın bilmesi gerektiği kadar bilginin aktarıldığı haberlere yer vermekten çıkmış, Amerikan halkının, coğrafya içinde yaşanan, devlet ve özel kurumları, iktidar yönetimi vb. kamu üzerinde belli bir güce sahip kişi ya da grupların halktan gizlemeye çalıştığı türlü yolsuzluk, halka zarar verebileceği ya da verdiğine kanaat getirilen durum ve olayları öğrenme vaktinin geldiğinin farkına varılmış. Gazete aracılığı ile halkı bilgilendirdikten sonra ise durum ya da olay ile ilgili gerekli değişimin yaşanması amaç edinilerek gazetecilik içerisinde araştırmacı gazetecilik pratiği doğmuştur.

“Araştırmacı Gazeteciliğin Öncüleri” kısmında geleneksel gazetecilik anlayışından sıyrılarak topluma dair yolsuzlukları açığa çıkarmak için haber yapmaya soyunan tarihin ilk araştırmacı gazetecilerine yer verildi. Benjamin Harris, Elizabeth Cochrane, James Franklin, John Peter Zenger, James Gordon Bennett gibi öncü gazetecilerin bu alana dair çalışmalarını Amerika Birleşik Devletleri’nde gerçekleştirmeleri, 19. Yüzyıl Amerika’sında özgürlük kavramının daha da anlam kazandığı, toplum refahı bilincinin kuvvetlendiğini, fikir ve ifade özgürlüğü haklarının daha belirgin şekilde gazetecilik vasıtasıyla hayata geçirilmeye çalışıldığının bir göstergesi halindedir.

Amerika’da özellikle siyasette gerçek veya iddia edilen yolsuzluk, skandal veya diğer suçları araştıran ve ifşa etmeye çalışan kişi olarak tanımlanan ve araştırmacı gazetecilik ile özdeşleştirilen “muckraker (çamur eşleyenler)” kişilerin sayısı arttıkça,

Amerika Birleşik Devletleri içerisinde, otoriteler ve kararları daha fazla mercek altına alınmaya başlanmış ve saklanmaması gereken gerçekler kanıtları ile birlikte araştırmacı gazeteciler tarafından başarılı bir şekilde ortaya çıkarılması sebebiyle basın üzerine uygulanan sansür ve basının işlevini engelleyecek yasalar otoritelerce dayatılmaya başlanmıştır. Bu durum ise başta basın özgürlüğü ve devamında bilgi edinme özgürlüğü kavramlarının gündeme gelmesinin önünü açmıştır.

“Çağdaş Amerikan kullanımında bu terim, “gerçekler için derine inen” gazetecilere veya diğerlerine veya aşağılayıcı bir şekilde kullanıldığında skandala neden olmaya çalışanlara atıfta bulunabilir. Terim, John Bunyan'ın Pilgrim's Progress adlı eserinde, pislige odaklanmak için kurtuluşu reddeden “The Man with the Muckraker” adlı bir karaktere göndermedir. Başkan Theodore Roosevelt'in 1906'daki bir konuşmasında karakterden bahsetmesinden sonra popüler oldu; Roosevelt, "çamur tırmıkları olan adamların genellikle toplumun refahı için vazgeçilmez olduğunu kabul etti; ancak yalnızca, pislği tırmıklamayı ne zaman bırakacaklarını biliyorlarsa (http - 2).”

2.7.3 ABD’de basın ve bilgi edinme özgürlüğü

Ulaşılmak istenen bilgiyi, engele maruz kalmadan edinmek ve bu bilgiyi sağlıklı koşullarla paylaşmak, demokratik toplumların öncül özelliklerinden biridir. İlk kez 1766 yılında İsveç’te halka bir hak olarak tanınan “bilgi edinme ve paylaşma özgürlüğü”nün bulunduğu ve etkili şekilde kullandığı ve bu hakkın yasalarca korunduğu toplumlarda vatandaşın devlet ve kurumlarına dair bilgilere erişebilme, denetleyebilme gücüne sahiptir. Kamuya ait bu hakkın en önemli savunucularından olan gazeteciler için ise aynı durum ve koşullar geçerlidir. Kamu ne kadar bilgi edinme ve paylaşma hakkına sahipse, kamuyu bilgilendirme işlevi ile hayatını sürdüren gazeteciliğin de bu haklara sahip olması gerekmektedir (Değirmencioğlu, 2014, s. 80).

Edinilmek istenen bilgi toplum güç otoriteleri tarafından gizlenmeye çalışılan durum ve olaylara dair olduğunda ise araştırmacı gazetecilik alanı bilgi edinme ve paylaşma özgürlüğü bağlamında daha hassas bir zeminde varlığını sürdürmektedir.

“Özgürlükler Ülkesi” olarak bilinen ABD’de özgürlük savunumu ise araştırmacı gazeteciliğin tarihte karşılaştığı ve halen karşılaşmakta olduğu tehlike ve zorluklara dair bir çözüm olmakta yetersiz kalmıştır. ABD’nin gazetecilik tarihine bakıldığında ise bilgi edinme hakkına dair yasal düzenlemeler 1946’a kadar net bir şekilde gerçekleşmemiştir. II. Dünya Savaşı yıllarında ABD Kongresi’nde “Administrative Procedure Act (APA)” düzenlemesinin kabulü ile bilgi edinme özgürlüğüne dair ilk adımlar atılmıştır. Yürürlüğe

sokulan APA ile, kamunun talep edeceği bilgiler adına, devlet kurumlarının, tanımı, kuruluş yeri ve metodunun, hükümetin yayınladığı bildirilerin ve açıklamaların yer aldığı resmî gazetede zorunlu olarak yayınlanması kararlaştırılmıştır. Ancak yasada ‘‘hükümete ait kayıtlar’’ın neye karşılık olarak geldiği belirtmediğinden, sunulacak olan belgelerin paylaşılmasında sınır çizilmiştir (Değirmencioglu, 2014, s. 81).

APA’nın yürürlüğe giresinden 20 yıl sonra ise Amerikan halkının otoritelere karşı olumsuz düşünce ve tavırlarının ardından yeni bir düzenleme yapılarak ‘‘Freedom of Information Act (FOIA)’’ (‘‘Bilgi Edinme Özgürlüğü Yasası’’) kabul edilmiştir. FOIA’e göre ayırım yapılmaksızın, istediği taktirde hükümet kayıtlarına ulaşabilmesi yasal bir haktır. Bu yasal düzenleme, ABD Kongresi ve federal mahkemeleri dışında hükümete dair tüm kayıtların erişimi halka açık hale getirmiştir. Devlete ait kayıtların zamanının imkânı nedeniyle sadece yazılı kâğıt belgeler olması, devlete ait tüm belgelerin ulaşılabilir olmasını engelleme olasılığını ortaya çıkaran bir durumdur. Kâğıt belgelerin kolayca saklanması ve yok edilebilmesi, özellikle araştırmacı gazeteciler için araştırma sürecinde yeterli ve doğru kaynağa ulaşamama sorununu doğurmuştur. Ancak FOIA’nın araştırmacı gazeteciler için kaynak belgelere ulaşmadaki özgürlüklerinin yasallaşmasını sağlaması, haberin tamamlanması adına büyük bir dönüm noktası haline gelmiştir.

‘‘ABD Hükümeti belgelerin yayınlanmasını durdurmak için çok uğraştı. ABD tarihinde ilk kez, ulusal güvenlik nedeniyle yayın yasaklamaya yönelik bir ihtiyatî tedbir kararı çıkarıldı. Gazetelerin konuyu Yüksek Mahkeme’ye taşımasıyla sonuç ABD Anayasası’nın ifade özgürlüğünü düzenleyen ilk maddesi lehine çıktı ve yasak kaldırıldı. Bu olay tarihe, basın özgürlüğü için yapılan mücadelenin zaferi olarak geçti. Yayımlanan belgeler, hükümet dezenformasyonunu açığa çıkaran birçok örnekle ABD karar süreçleri hakkında güvensizlik oluşturdu, savaş karşıtı gösterilerin ve kamuoyu baskısının yoğunlaşmasına katkıda bulundu ve Vietnam Savaşı’nın bitmesinde ciddi bir rol oynadı (Çalışkan, 2016, s. 134).’’

1972’de yaşanan Watergate skandalının etkileri halen sürerken eski ABD askeri analisti olan ve Pentagon Belgeleri’ni başta ‘‘The New York Times’’ gazetesi olmak üzere ABD halkına sunan Daniel Ellsberg’un hükümete karşı gerçekleştirdiği bu eylem ABD hükümetini oldukça kızdırmıştır. Watergate skandalında araştırmacı gazeteciliğin başarısına karşısında güçlü kalamayan ve yenilen ABD hükümeti için Pentagon belgeleri ikinci ağır darbe olmuştur.

3. WATERGATE VE PENTAGON BELGELERİ SKANDALLARI

3.1. 1960’larda Amerika

1960'lar, Amerika Birleşik Devletleri'nde önemli sosyal, kültürel ve politik değişimin yaşandığı bir süreci temsil etmektedir. Amerika Birleşik Devletleri topraklarında geçen bu 10 yılda Martin Luther King Jr. ve Malcolm X gibi isimler tarafından yönetilen ve Afrikalı Amerikalılar için eşit haklar sağlamayı ve ayrımcılığa son vermeyi amaçlayan Sivil Haklar Hareketi, Vietnam Savaşı ve bazı önemli siyasi figürün öldürülmesi dahil olmak üzere birçok önemli siyasi olay yaşanmıştır.

1960'ların başında, ABD'nin başkanı John F. Kennedy'dir ve yönetimi sırasında sivil haklar, sağlık ve eğitim gibi konulara odaklanılmıştır. Kennedy'nin Kasım 1963'te suikastta öldürülmesinin ardından başkan yardımcısı Lyndon B. Johnson göreve başlamıştır. Johnson'ın başkanlığı döneminde, 1950'lerde başlayan ancak 1960'larda önemli ölçüde tırmanan Vietnam Savaşı hâkim olmuştur. Savaş, Amerikan siyasetinde bölücü bir konu olarak ve yaygın protestolara ve gösterilere yol açması ile bilinmektedir. Johnson ayrıca, 1964 Sivil Haklar Yasası ve 1965 Oy Hakları Yasası da dahil olmak üzere önemli sivil haklar mevzuatının geçişini denetlemiştir.

1960'lara ayrıca dünyanın, üzerindeki tüm bitki, hayvan ve insanlara ait olduğunu kabul eden apolitik bir görüş olan, kendilerine asla sınır koymayan, var olan tüm yetkilileri reddeden, komün hayatını savunan özgürlükçü bir hareket olan hippie hareketi ve savaş karşıtı hareket dahil olmak üzere karşı kültür hareketlerinin ortaya çıkışı damgasını vurmuştur. Bu hareketler geleneksel değerlere ve otoriteye meydan okumuş ve uyuşturucu kullanımı, rock müzik ve yeni sanat ve edebiyat biçimleriyle ilişkilendirilerek kültürel yapının değişimine büyük etkide bulunmuştur.

1960'ların sonlarına doğru, 1968 yılında Martin Luther King Jr. ve 1963 yılında Robert F. Kennedy'nin öldürülmesiyle siyasi ortam daha çalkantılı hale gelmiş ve 1968'de Richard Nixon'ın başkan olarak seçilmesi, Amerikan siyasetinde muhafazakarlığa doğru bir değişime neden olmuştur. Bu olay ve durumlar ışında 1960'lar genellikle Amerikan siyasi tarihinde bir dönüm noktası olarak görülmektedir.

3.1.1. Basın özgürlüğü

1960'larda Amerika Birleşik Devletleri'nde basın özgürlüğü hem önemli ilerlemeler hem de ciddi zorlukların yaşandığı bir dönem olmuştur. 1960'ların Amerika Birleşik Devletleri'nde sosyal, kültürel ve politik bir değişim dönemi olması ve basının, bu olaylar hakkında kamuoyunu bilgilendiren haberlerin yapılması ve kamuoyunun şekillendirilmesinde hayati bir rol oynamıştır.

1960'lar yılında Amerika Birleşik Devletleri'ne basın sisteminin özgürlük alanının gelişmesi olarak 1966'da hükümetin belge ve kayıtlarına daha fazla erişim sağlayan "Bilgi Edinme Özgürlüğü Yasası"nın kabulü basın adına önemli bir gelişme olarak kabul edilmiştir. Ayrıca Yüksek Mahkeme, kamu görevlilerini içeren davalarda iftira için "gerçek kötülük" standardını belirleyen "The New York Times" Sullivan da dahil olmak üzere, basın özgürlüğünü ve "Birinci Değişikliği" onaylayan bazı önemli kararları yürürlüğe koymuştur.

Ancak aynı zamanda, 1960'larda basın özgürlüğü önemli zorluklarla karşı karşıya kalmıştır. Hükümet, özellikle Vietnam Savaşı bağlamında, basının karşısında duran bir tavra sahip olmuştur. Gazeteciler, bu savaş döneminde askeri operasyonlara erişimleri konusunda kısıtlamalarla yüzleşmişler ve genellikle hükümet tarafından gözetlemeye ve tacize maruz kalmışlardır. Buna en büyük örnek olaylardan biri ise Nixon yönetimi sırasında, Watergate skandalıyla ilgili haberleri bastırma girişimleri de dahil olmak üzere, basın özgürlüğünü kısıtlama çabaları ABD'deki basın özgürlüğüne getirilen tehlikeli bir kısıtlama olarak görülmüştür.

Dönem içerisinde yaşanan "Sivil Haklar Hareketi", basının yapısı ve dönemin içerisindeki işlevi nedeniyle hem sosyal adalete yönelik ilerlemeyi destekleyebileceği hem de engelleyebileceği ihtimalinin gün yüzüne çıkmasına neden olmuştur. Buna örnek olarak; Afro-Amerikan gazeteciler ve medya kuruluşlarının sivil haklar hareketi hakkında haber yapmada önemli bir rol oynaması, fakat aynı zamanda hükümet tarafından ana akım medyaya erişimlerinin kısıtlanması ve beyaz üstünlükçülerin baskı ve tacizi de dahil olmak üzere basının karşı karşıya kaldığı önemli zorluklar gösterilebilmektedir.

3.1.2. Richard Nixon

Richard Nixon, Amerika Birleşik Devletleri'nin 37. Başkanı olarak görev yapmış siyasetçidir. 9 Ocak 1913 tarihinde Kaliforniya'da doğan Nixon, çocukluk yıllarında ailesiyle birlikte Yorba Linda'da yaşamıştır. Başkanlığına birçok önemli başarının yanı sıra bazı önemli tartışma ve skandalda başrol olarak yer almıştır.

Başkanlığı öncesinde avukatlık yapan Richard Nixon, II. Dünya Savaşı sırasında Amerikan Donanması'na katılarak görev yapmıştır. Daha sonra 1946 yılında Kaliforniya Temsilciler Meclisi'ne ve ardından da 1950 yılında Amerika Birleşik Devletleri Senatosu'na seçilmiştir. 1952 yılında, Dwight D. Eisenhower'ın başkanlığı döneminde başkan yardımcılığı yapan Nixon 1956 yılında yeniden seçilmiştir. 1960 yılında John F.

Kennedy'ye karşı başkanlık seçimlerinde aday olan Nixon, seçimleri kaybetmiş ancak 1968 yılında yeniden başkan adayı olarak seçimlere girmiş ve seçimi kazanarak başkanlık görevine başlamıştır.

Nixon, Vietnam Savaşı'nın sona erdirilmesi, Sovyetler Birliği ile ilişkilerin normalleştirilmesi ve Çin ile yakınlaşma gibi dış politika alanında önemli başarılar elde etmiştir. Nixon'ın en büyük başarılarından biri, dış politika girişimleri; özellikle Çin ve Sovyetler Birliği ile ilişkileri iyileştirme çabalarıdır. 1972'de Nixon, Çin'e tarihi bir gezi yapmış ve ABD ile Çin arasındaki buzlu ilişkinin çözülmesine yardımcı olan Mao Zedong ile bir araya gelmiştir. Ayrıca Sovyetler Birliği ile Stratejik Silahların Sınırlandırılması Görüşmeleri (SALT) dahil olmak üzere silah kontrol anlaşmaları imzalaması Nixon'ın başkanlığının başarılı tarafını simgelemektedir. Ayrıca Nixon, Çevre Koruma Ajansı'nın kurulmasını denetlemiş ve Temiz Hava Yasası ve Temiz Su Yasası da dahil olmak üzere birkaç çevre mevzuatını yasalaştırmıştır. Ayrıca olumlu ayrımcılık politikalarını destekleyerek Eşit İstihdam Fırsatı Yasasını imzalamıştır.

Nixon, Amerika Birleşik Devletleri tarihinin en tartışmalı başkanlarından biri olarak anılmaktadır. Ölümünden sonra bile, Watergate skandalı ve başkanlık dönemindeki diğer yasadışı faaliyetler nedeniyle hala tartışılmaktadır. Nixon yönetimi ABD'yi küresel sahnede yeniden konumlandırmaya ve karmaşık ve hızla değişen bir uluslararası manzarada bulunmaya çalışırken, Richard Nixon yönetimindeki Amerikan dış politikası bir dizi önemli kayma ve değişiklik yaşamıştır.

Nixon'ın dış politikasındaki en önemli gelişmelerden biri, Sovyetler Birliği ve Çin ile yumuşama politikasıdır. Bu, uzun süredir Amerikan güvenliğine birincil tehdit olarak görülen bu iki büyük komünist güçle gerilimleri azaltmayı ve ilişkileri geliştirmeyi amaçlayan bir dizi diplomatik teklif ve müzakereyi içermektedir. 1949'dan beri Batı'dan izole edilen Çin ile ilişkilerin normalleşmesi özellikle önem taşımaktaydı ve küresel güç dengesinin yeniden şekillenmesine yardımcı olmuştur.

Nixon'ın dış politikası aynı zamanda Amerikan çıkarlarına odaklanmayı ve real politik düzen arayışını veya dış politika kararlarını şekillendirmede pratik, stratejik fikirlerin kullanımını içermektedir. Bu, Amerikan birliklerinin Vietnam'dan çekilmesi, Amerika'nın Orta Doğu ve Latin Amerika ile ilişkilerinin genişletilmesi ve ABD, Çin ve Sovyetler Birliği arasında bir üçgen diplomasi politikasının geliştirilmesi gibi bir dizi önemli girişimle gerçekleşmiştir.

Nixon'ın dış politikasının bir diğer önemli yönü, silah kontrolüne odaklanma ve nükleer silahsızlanma amacı doğrultusunda sürdürülmesidir. Bu politik strateji, Sovyetler Birliği ile Stratejik Silahların Sınırlandırılması Müzakereleri (SALT) anlaşmasının müzakeresini ve Nükleer Silahların Yayılmasını Önleme Anlaşması (NPT) aracılığıyla nükleer silahların yayılmasını sınırlamanın amaçlanmasını içermektedir.

Nixon'ın dış politikası, bazı açılardan ise tartışmaya açık bir yapıya sahip olmuştur. Vietnam Savaşı sırasında Kamboçya ve Laos'un gizlice bombalanması uluslararası hukukun bir ihlali olarak kabul edilmiş ve 1971'de ABD dolarının altına çevrilebilirliğinin tek taraflı olarak askıya alınmasını içeren sözde “Nixon Şoku” küresel finansal piyasalar üzerinde büyük bir etki yaratmıştır. Nixon'ın dış politikası, 20. yüzyılın sonlarında hızla değişen küresel manzarayı yansıtan, karmaşık ve dinamik bir dizi girişim ve zorluk içeren bir dönemi temsil etmektedir.

Nixon iç politikada bu başarılar ile anılsa da Watergate skandalı nedeniyle 1974 yılında başkanlık görevinden istifa etmiş ve bu Watergate skandalı, geçirdiği başkanlık döneminin sadece başarılarla anılmasının sonlanmasına ve skandallarla anılan bir başkan olmasına sebep olmuştur.

Watergate skandalı, Nixon'ın başkanlık döneminde gerçekleşen bir dizi yasadışı faaliyeti ortaya çıkarmıştır. Nixon'ın başkanlık kampanyası bu dönemde, rakiplerinin kampanyalarını izlemek ve manipüle etmek için yasadışı yollara başvurmuştur. Bu manipülenin halk tarafından da öğrenilmesine neden olan olay, 17 Haziran 1972 yılında yaşanmış ve yaşanan bu olay türlü devlet aygıtlarının da çabasıyla halka bildirilmiş ve bu yasadışı olay büyük bir skandal halini almıştır. Nixon'ın başkanlık dönemi içerisinde 17 Haziran 1972 yılında, Watergate binasında bulunan Demokratik Ulusal Komite ofislerine bir grup suçlu tarafından yapılan bir soygun, Nixon yönetimiyle bağlantılı olduğu ortaya çıkan bir dizi yasadışı faaliyetler zinciri başlatmıştır. Skandal, Nixon yönetiminin Washington, D.C.'deki Watergate kompleksindeki Demokratik Ulusal Komite karargahına yapılan zorla girme olayını örtbas etme girişimini içermektedir. Nixon'ın skandaldaki rolü, Oval Ofis konuşmalarının gizli kayıtlarının yayınlanmasıyla gün ışığına çıkarılmıştır. Görevden alma ile karşı karşıya kalan Nixon, Ağustos 1974'te görevinden istifa etmiştir.

3.2. Pentagon Belgeleri Skandalı

Pentagon belgeleri veya resmi adıyla “Savunma Bakanlığı Ofisi'nin Vietnam Görev Gücü Raporu (Report of the Office of the Secretary of Defense Vietnam Task Force)”, ABD Savunma Bakanlığı tarafından hazırlanmış olan hükümete dair pek çok alanda bilgi barındıran bir tarihtir. Bu belgeler, ABD'nin 1945-1967 yılları arasındaki Vietnam'daki siyasi ve askeri müdahalesi üzerine bilgiler içermektedir. Rapor, Daniel Ellsberg tarafından sızdırılmış ve ilk olarak 1971 yılında “The New York Times” gazetesinin birinci sayfasında kamuoyuna sunulmuştur. (http-3)

ABD Savunma Bakanlığı Ofisi tarafından 1967-1968 yılları arasında hazırlanan Vietnam Görev Gücü Raporu, diğer adıyla Pentagon Belgeleri, Vietnam Savaşı'nın yürütülmesi hakkında çeşitli bilgiler içermektedir. Bu rapor, savaşın nasıl yürütüldüğüne dair detaylı bilgiler sunmakta ve ABD hükümetinin Vietnam Savaşı'na dahil olma kararını etkileyen faktörleri ortaya koymaktadır.

Vietnam Görev Gücü Raporu, savaşın askeri ve siyasi yönlerini ele alarak, ABD hükümetinin Vietnam Savaşı'na dahil olma nedenlerini ve savaşın yürütülmesinde kullanılan taktikleri açıklarken, Vietnam'daki askeri faaliyetlerin detaylı bir analizini ve savaşın yürütülmesinde kullanılan askeri stratejileri, personel politikalarını ve kaynak yönetimini incelemektedir. Rapor, Vietnam Savaşı'nın ABD kamuoyunda nasıl algılandığını ve savaşın yürütülmesindeki sorunların nasıl ele alınması gerektiği konusunda önerilerde bulunmaktadır. Raporda, savaşın yürütülmesindeki başarısızlıkların nedenlerini ve gelecekteki olası stratejileri de ele alınmaktadır.

Belgeler, ABD hükümetinin Vietnam Savaşı'na dahil olma nedenlerini ve savaşın yürütülmesine dair gizli bilgileri içermektedir. Bu belgelerin sızdırılması, ABD hükümetinin Vietnam Savaşı'na dahil olma kararının gerçek nedenlerini kamuoyuyla paylaşmış ve savaşın yürütülmesi hakkında gizli bilgileri açığa çıkarmıştır.

Başkan John Fitzgerald Kennedy'nin 22 Kasım 1963'te suikast sonucu öldürülmesinin ardından, Başkan yardımcısı olan Lyndon Johnson başkanlık koltuğuna geçmiştir. Başkan yardımcılığı döneminde kendisine iletilen bilgilerin doğruluğundan emin olmadığı için Başkan olduğunda, Vietnam ile ilgili detaylı bilgilerin Pentagon'dan istediğini dile getirmiştir. Böylece Savunma Bakanı Robert McNamara kendisi Saygon'a giderek oradaki Amerikalı Generallerle görüşerek, cepheleri gezmiş ve McNamara seyahati dönüşü röportaj vererek gözlemlerini anlatmıştır (Maral, 2018, s. 66).

McNamara: “Vietnam’da gördüklerim ve Generallerimizden dinlediklerim beni çok mutlu etti. Eğittiğimiz Güney Vietnam ordusu artık çok daha büyük sorumluluk

alabilecek seviyeye geldi. Savaş hattında bizim yükümüzü alabilecek hale geldiler. Komünist Viet Kong'lular etkinlik ve insan kaynakları bakımından da gerilemektedir.” açıklamasında bulunmuştur. Pentagon Belgelerinin gizlenen içeriğinde ise McNamara'nın bu açıklaması ve hükümetin varlığını savunduğu durumun yalandan ibaret olduğu ortaya çıkmıştır (Maral, 2018, s. 66).

Harry S. Truman'dan Richard M. Nixon'a kadar her ABD başkanı Vietnam savaşı sürecinde aldığı kararlar ile skandalın öznelere haline gelmişlerdir. Vietnam'a Amerika Birleşik Devletleri'nin ilk dahil olduğu dönem Başkan Harry S. Truman'ın yönetimine denk gelmektedir. Fransa, 1946'da Fransız Çinhindi Savaşı başladığında Vietnam'da yaklaşık 25 senedir hakimiyet kurma çabasında olsa da son zamanlarda bu kontrol hakkında karşıt baskılar görülmeye başlanmıştır. Pentagon Belgelerinin içeriğinde de görüldüğü gibi, Truman Fransa'nın Vietnam'daki kontrolü sağlamlaştırması adına Fransa'ya yardım etmek amacıyla askeri yardım sağlamıştır. ABD'nin Fransa'ya sağladığı bu yardım, Vietnam'a ABD'nin ilk müdahalesi olarak ortaya çıkmaktadır.

1954'te Başkan Dwight Eisenhower, Domino teorisinin etkisi ile Vietnam'daki stratejisini çatışmaya dahil olmaya yönlendirmiştir. Domino Teorisi, Amerikalı siyasetçilerin Soğuk Savaş döneminde bir ülkenin komünist idare altına düşmesinin komşu ülkelere de komünizmin yayılmasına sebebiyet verebileceği varsayımına dayanan teorileri işaret etmektedir.

John F. Kennedy de Başkanlığı boyunca, ABD'nin Vietnam'daki müdahalesine devam etme kararına sadık kalmış ve askeri yardım sözü vermiştir. John F. Kennedy'nin ardından başkanlığa getirilen Lyndon B. Johnson, savaşa destek vermek amacı ile gizli operasyonları güçlendirmiş ve çalışma alanını büyütme kararı almıştır. Johnson, gizli operasyonları genişletme kararının ardından ise 1965'te Kuzey Vietnam'ın bombalanmasını emretmiştir.

Amerikan halkının savaşa karşı duruşu 1960 ve 1970'li yıllar süresince gitgide artmıştır. Sokaklarda protestolar kendini göstermeye başlasa da protestolar şiddet kullanılarak bastırılma çalışılmıştır. Kamunun Pentagon Belgelerinden haberdar olması ile ABD'nin Vietnam Savaşı'na katılmadaki esas gayeleri de gün yüzüne çıkmıştır. Ayrıca Pentagon belgeleri ile beraber, halk kendilerine hükümet tarafından aktarılan savaş süreci senaryosunun gerçek yüzü ile karşılaşmış, Vietnam'a gerçekleştirilen operasyonlar sırasında pek çok sivilin öldürüldüğünü ve pek çok ABD askerinin gereksiz yere savaşa gönderildiğini öğrenmiştir

Eski bir askeri analist olan Daniel Ellsberg, Vietnam’da gerçekleştirdiği ziyaretin ardından hükümetin sunduğu gerçeklikten çok farklı bir manzara ile karşılaşmış ve gizlenen bilgileri gün yüzüne çıkarmak adına “1495-1967 yılları arasında Amerika-Vietnam İlişkileri” raporunun kopyasını basına sızdırmıştır.

Sızdırılan belgeler ile raporlarda yer alan veriler ile Başkan Lyndon Johnson’un söyledikleri arasında büyük bir fark bulunduğu, kamuoyunun yanı sıra kongre üyelerine de kasıtlı olarak gerçekleri çarpıtılarak aktarıldığı kanıtlanmıştır. Belgeler, önceki başkanlar Truman ve Kennedy’nin de doğruları gizlediğini, Laos ve Kamboçya’nın da savaş yaratma amacıyla türlü planlar düzenlendiğini ortaya koymuştur (Maral, 2018, s. 66).

Sızdırdığı belgeleri üst düzey yetkililer ile paylaşmak isteyen Ellsberg dikkate alınmamış ve Ellsberg çareyi belgelerin gazetelere verilerek halka duyurulmasında bulmuştur. Belgelerin fotokopisi çekildikten sonra Ellsberg, kopya belgeleri “The New York Times” muhabiri olan Neil Sheehan’a iletmıştır. “The New York Times” gazetesi ekibi tarafından belgelerin doğruluğunun kontrol edilmesinin ardından, belgeler bölümlere ayrılarak, ilk bölüm 13 Haziran 1971 tarihinde yayınlanmıştır. Hükümet, belgelerin ilk bölümünün yayınlanmasının ardından yayın yasağı getirmek için mahkemeye başvurmuştur (İnceoğlu, 2015, s. 109).

Pentagon belgelerinin sızdırılması, ABD hükümeti tarafından gizli tutulan bilgilerin kamuoyuyla paylaşılması konusunda bir tartışma başlatmış ve basın özgürlüğü ile hükümetin gizli bilgileri koruma arasındaki denge konusunda birçok tartışmaya yol açmıştır. Bu olay, ABD tarihinde önemli bir yere sahip olmuş ve basın özgürlüğü, hükümetin gizli bilgileri koruma ve kamuoyunun bilgilendirilmesi konusunda birçok tartışmanın fitilini ateşlemiştir. Bu sızıntı, ABD hükümeti tarafından bir suç olarak kabul edilmiş ve sızdırdığı gizli belgelerin yayınlanması yasaklanmıştır. Ancak, “The New York Times”, “The Washington Post” gazetesi ve diğer bazı gazeteler, yasaklama kararına rağmen belgeleri yayınlamışlardır. Başsavcı Mitchell, yayının durdurulmasını talep etse de “The New York Times”, bu talebi reddetmiş ve belgelerin yayın sürecine devam etmiştir. Dönemin ABD başkanı Richard Nixon tarafından eyalet hâkimi Gurfein’ı görevlendirmiş, belgelerin yayınlanması belirli bir süre için durdurulmuştur.

“The New York Times” gazetesinin yayının durdurulması kararına itiraz etmiş ve New York Court of Appeals - Temyiz Mahkemesi 23 Haziran’da yayının durdurulma kararı iptal edilmiştir. Times’ın lehine alınan bu kararın ardından, elinde orijinal belgeleri

bulunduran Ellsberg, belgelerin kopyalarını 17 farklı gazeteye iletmiştir. “The Washington Post” gazetesinin Ellsberg tarafından edildiği belgeleri, hükümetin tavrına rağmen yayınlama kararı alması, diğer gazetelere cesaret vermiş ve The St. Louis Dispatch and The Knight News-papers, Boston Globe, Chicago Sun gibi diğer gazeteler de belgeleri yayınlamıştır (Maral, 2018, s. 66).

Hükümetin halka propaganda yoluyla aşlamaya çalıştığı savaş yanlısı tavrına rağmen dönemin şartları, hükümetin aldığı yanlış kararlar, savaş sürecinde yaşanan kayıplar ve savaş süresinin uzun olması, halkın savaşa karşı bir tavır edinerek sesini güçlendirmeye başlamasını tetiklemiştir. Pentagon belgelerinin incelenmesi ve 100’den fazla Vietnam gazisinin aktarımları ile birlikte Amerikalıların, Vietnam’daki savaş sürecinde bilinçli olarak sivilleri öldürdüğü hususu kesinleşmiştir (Wiener, 2018). Basının Vietnam savaşını gerek görsel gerek yazılı belgeler ile kamuoyuna sunması, halkın savaşa karşı tutumunun köklü değişimine zemin hazırlamıştır.

3.2.1. Daniel Ellsberg

Daniel Ellsberg, Amerikalı bir siyasi aktivist, yazar ve eski bir askeri analisttir. Ellsberg, Vietnam Savaşı sırasında Pentagon’da çalışan bir askeri analist olarak görev yapmış ve savaşın nasıl yürütüldüğüne dair gizli belgeleri ele geçirmiştir. Ellsberg, 1971 yılında, "Pentagon Papers" olarak bilinen ve ABD’nin Vietnam Savaşı’na dahil olma nedenlerini ve savaşın yürütülmesine dair gizli belgeleri açığa çıkaran belgeleri “The New York Times” gazetesine sızdırmıştır. Bu belgeler, savaşın kamuoyuna yanıltıcı bir şekilde sunulduğunu ve ABD hükümetinin Vietnam Savaşı’na dahil olma kararının gerçek nedenlerini açıkça ortaya koymuştur. Ellsberg’un bu hareketi, ABD hükümeti tarafından bir suç olarak kabul edilmiş ve sızdırdığı gizli belgelerin yayınlanması yasaklanmıştır. Ancak, bir dizi yargılamadan sonra, ABD Yüksek Mahkemesi, “The New York Times” gazetesinin belgeleri yayınlama hakkının olduğuna karar vermiştir.

Ellsberg, Vietnam Savaşı’nın yürütülmesi hakkındaki gerçekleri açığa çıkararak, savaş karşıtı hareketin önemli bir figürü haline gelmiştir. Ayrıca, ABD hükümetinin gizli bilgileri kamuoyuyla paylaşmayı sınırlayan yasaların gözden geçirilmesine ve değiştirilmesine de öncülük etmiştir. Daniel Ellsberg, ABD tarihinde önemli bir figür olarak kabul edilmekte ve gizli bilgilerin açıklanması konusunda hükümetin sınırlarının tartışılmasına neden olmuştur.

Daniel Ellsberg, 1931 yılında Chicago’da dünyaya gelmiştir. Harvard Üniversitesi’nde lisans ve doktora dereceleri alan Ellsberg bir süre Amerikan Deniz Kuvvetleri’nde çalışmıştır. Savunma Bakanlığı ve Beyaz Saray danışman olarak görev almış, 1961’de Genel Sekreter Robert McNamara’nın Genelkurmay Başkanlığı’nda nükleer savaşın operasyonel planları üzerine çalışmalarda bulunmuştur.

Daniel Ellsberg, 1964 yılında Savunma Bakan Yardımcısı John McNaughton’ın özel asistanı görevine getirilmiştir. 1945-1968 yılları arasında Ellsberg, Pentagon belgeleri olarak bilinen Vietnam savaşına dair verilen yer aldığı McNamara raporunu incelemiştir. Ellsberg incelemenin ardından 1969 yılında 7 bin sayfalık bu belgeleri Senato Dış İlişkiler Komitesi’ne iletmıştır. Belgelerde yer alan gizli bilgileri kamuoyu ile paylaşmak isteyen Ellsberg, 1971 yılında “The New York Times”, Washington Post ve diğer gazetelere belgeleri sızdırmıştır(Gürsel, 2018). Belgelerin gazetelerde yayınlanması sürecinde kaynak gizliliği korunsun da Ellsberg gerçekleşen skandaldan yıllar sonra Pentagon skandalını konu alan belgeselde (The Most Dangerous Man in America: Daniel Ellsberg and The Pentagon Papers, 2009), yaptığı açıklamada kimliğinin nasıl ortaya çıktığından bahsetmiştir: *“Ne yaptığımı eski eşime anlatmıştım. O da bunu üvey annesine söylemiş. Üvey annesi de FBI’a... Böylece yaptıklarım ortaya çıktı.”*

Nixon ve hükümet yetkilileri sızıntının kaynağını öğrendikten sonra Ellsberg’e dair daha çok bilgi edinmek için türlü araştırmalar gerçekleştirmiştir. Nixon, “Muslukçular” adı verilen özel bir araştırma birimi kurmuş ve bu birimin başına Egil Bud Krogh’u görevlendirmiştir. Ekip, Ellsberg hakkında bilgiler edinerek bir karalama stratejisi planlamıştır. Bu plan içerisinde Ellsberg’un psikoloğu olan Dr. Lewis Fielding’e danışmayı ve danışanına dair özel bilgileri edinmeyi amaçlamışlar ancak bu planda başarılı olamamışlardır (Maral, 2018, s. 67).

Aralık 1971’de Ellsberg ve kendisine yardım eden Tony Russo’nun yargılanma süreci başlamıştır. Ellsberg, komplo ve 8 başka suçtan toplam 115 yıl ile yargılanmıştır. Ancak bu karar iptal edilerek Ellsberg ve Russo serbest bırakılmıştır. Ellsberg yaşanan bu süreçte, aldığı riskler ve içinde bulunduğu durumlara rağmen kamuoyu üzerinde gerekli gördüğü etkinin görülmemesi konusunda üzgün olduğunu belirtmiştir. Kamuoyunun yaşanan skandal hakkında gerekli ilgi ve değişimi gösterememesine ise Richard Nixon’ın 1972 yılında yapılan seçimlerinde 50 eyaletin 49’unu kazanarak tekrar ABD başkanı seçilmesi kanıt niteliği taşımaktadır (Maral, 2018, s. 67).

Skandal sürecinde Ellsberg, ABD hükümeti tarafından hedef alınıp ve ciddi tehditlerle karşı karşıya kalmış ve FBI tarafından takip edilerek telefonları dinlenmiş ve postası kontrol edilmiştir. Bu baskı ve tehditler nedeniyle Ellsberg, ülkeyi terk etmek zorunda kalmıştır. Ellsberg'in bu olay sonrası yaşadıkları, ABD tarihinin en ünlü sızıntılarından biri olarak kabul edilmekte ve basın özgürlüğü ve kamuoyu bilgilendirme hakkı konusunda önemli bir örnek teşkil etmektedir (The Most Dangerous Man in America: Daniel Ellsberg and The Pentagon Papers, 2009). Ellsberg'un halktan gizli tutulan bilgileri, hayatını riske atarak kamu ile paylaşması, zor bir karar gibi gözükse de kamunun gerçekleri öğrenmesinin ardından büyük bir coğrafyanın kaderinin yeniden yazılmasını ve yüzbinlerce kişinin hayatı hakkında alınan yanlış kararların gün yüzüne çıkmasını sağlamıştır.

3.2.2. Pentagon Belgeleri ve Araştırmacı Gazetecilik

Pentagon belgelerinin sızdırılması, basın açısından büyük bir önem taşımaktadır. Bu olay, gazetecilik mesleğinin kamuoyunu bilgilendirme ve hükümetin gizli bilgilerini açığa çıkarma konusundaki sorumluluğunu vurgulamıştır. “The New York Times”, Washington Post ve diğer gazeteler, Pentagon belgelerini yayınlayarak, kamuoyunu ABD hükümetinin Vietnam Savaşı'na dahil olma kararının gerçek nedenleri ve savaşın yürütülmesi hakkında gizli bilgilerle bilgilendirmişlerdir. Bu, gazeteciliğin kamuoyunu bilgilendirme görevinin önemli bir örneği olarak kabul edilmektedir.

Belgelerin doğruluğun kontrol edilme süreci, halkın gizlenen gerçeklikten haberdar olması amacının güdülmesi, kamuoyu ile gerçeklerin paylaşılmasının ardından halkın düşünce ve tavrında değişikliğe yol açma ve toplumda köklü bir değişimin öncüsü olma özellikleriyle Pentagon Belgelerinin sızdırılması süreci, araştırmacı gazeteciliğin basın ve toplum adına önemini büyük ölçüde vurgulamıştır.

Belgelerin yayınlanması hükümet tarafından yasaklanmış ve “The New York Times” gazetesi, hükümetin yasaklama kararına rağmen belgeleri yayınlama kararı almıştır. Bu olay, basın özgürlüğü ile hükümetin gizli bilgileri koruma arasındaki denge konusunda bir tartışma başlatmıştır. Pentagon belgelerinin yayınlanması, gazeteciliğin görevini yerine getirme, kamuoyunu bilgilendirme ve hükümetin gizli bilgilerini açığa çıkarma konusundaki rolünü ön plana çıkarmış ve basın özgürlüğü konusunda birçok tartışmayı beraberinde getirmiştir.

“The New York Times” gazetesi ise belgelerin yayınlanmasıyla birlikte, kamuoyunu ABD hükümetinin Vietnam Savaşı'na dahil olma nedenleri ve savaşın yürütülmesi hakkındaki gizlenen gerçekler hakkında bilgilendirmiş ve basın özgürlüğü konusunda önemli bir adım atmıştır. Ancak, gazete, belgelerin yayınlanması nedeniyle hükümet tarafından bir suçlamayla karşı karşıya kalmış ve davada mahkeme tarafından suçlu bulunmuştur. Ancak, daha sonra Yüksek Mahkeme, gazetenin belgeleri yayınlama hakkının, basın özgürlüğü kapsamında olduğuna karar vermiştir. “The New York Times” gazetesi, Pentagon belgelerinin sızdırılması olayında, gazetecilik mesleğinin kamuoyunu bilgilendirme ve hükümetin gizli bilgilerini açığa çıkarma sorumluluğunu yerine getirerek, basın özgürlüğü konusunda önemli bir adım atmıştır.

“The Washington Post” gazetesi de Pentagon belgelerinin sızdırılması olayında da önemli bir rol oynamıştır.

Gazete, “The New York Times” gazetesinin belgeleri yayınlamasının ardından, belgelerin geri kalanını da yayınlama kararı almıştır. Hükümetin basına karşı duruşu çoğu gazete için büyük tehlikeleri barındırsa da “The New York Times” gazetesine getirilen sansür kararına rağmen Washington Post gazetesinin yayın kararından vazgeçmemesi, Ellsberg’un kopya belgeleri paylaştığı diğer 15 gazete adına önemli bir karar almaya öncülük etmiş, basının, özgürlüğünü ve kamunun yararını, gelecekte karşılaşılabilecek risklere rağmen korumak için harekete geçmesini sağlamıştır.

3.3 Watergate Skandalı

3.3.1. Watergate’te ne yaşandı?

Watergate skandalı, Richard Nixon'ın 1972'den 1974'e kadar başkanlığı sırasında meydana gelen siyasi bir skandaldır. Skandal, Nixon yönetiminin, Washington D.C. ve daha sonra bu faaliyetlerin örtbas edilmesi sürecini içermektedir.

“Watergate hırsızlığının kökenleri, zamanın düşmanca siyasi ikliminde yatıyordu. 1972'de, Cumhuriyetçi Başkan Richard M. Nixon yeniden seçilmek için yarışırken, Amerika Birleşik Devletleri Vietnam Savaşı'na karışmıştı ve ülke derinden bölünmüştü (http-4).”

Watergate skandalının başlangıç noktası, 17 Haziran 1972 sabahı, Demokratik Ulusal Komite'nin Washington D.C.'deki Watergate bina kompleksindeki ofisinde birkaç hırsızın, Başkan Richard Nixon'ın yeniden seçim kampanyası sürerken, telefonları dinlemesi ve belgeleri çalarken yakalanmalarıdır.

17 Haziran 1972'de, Watergate ofis kompleksindeki Demokratik Ulusal Komite karargahına zorla girmek suçu ile Kübalı mülteci ve çilingir olan Virgilio Gonzalez, Tesisatçıların üyesi, FBI ajanı ve sözde CIA gizli ajanı olan Bernard Barker, eski CIA görevlisi ve FBI ajanı olan James McCord, Küba sürgünü ve gizli CIA ajanı olan Eugenio Martinez, ve CIA gizli ajanı ve gerilla eğitmeni olan Frank Sturgis'ten oluşan 5 kişi, hırsızlığa teşebbüs ve telefon ve diğer iletişimlerini gizlice dinlemekle suçlanmış ve tutuklanmıştır (http-5).

Hırsızların, Nixon'ın yeniden seçim kampanyasıyla bağlantılı olmasının ve kısa süre sonra, zorla girmenin Nixon yönetiminin Demokratlar hakkında bilgi toplama ve faaliyetlerini bozmaya yönelik daha büyük bir çabasının parçası olduğunu gösteren kanıtlar ile ofis kompleksinde yaşanan bu yasadışı durum ve ardından gerçekleşen süreç Watergate Skandalı'nın sürecine zemin hazırlamıştır.

Hırsızlık olayı ve bunun Nixon yönetimiyle bağlantısıyla ilgili soruşturma devam ederken, Nixon'ın Beyaz Saray'daki konuşmaları gizlice kaydettiği ortaya çıkmıştır. Kasetler, Başkan'ın Watergate hırsızlığının örtbas edilmesine ilişkin bilgisinin ve katılımının kanıtlarını içermektedir. Bu, CIA ve FBI gibi devlet kurumlarının siyasi amaçlar için kullanılması ve Watergate hırsızlarına ödenen susma parası gibi diğer yasa dışı faaliyetlerin keşfedilmesine sebep olmuştur.

Watergate skandalı, Nixon yönetiminde Başsavcı ve Başkan'ın Genelkurmay Başkanı da dahil olmak üzere birçok üst düzey yetkilinin istifasıyla sonuçlanmıştır. Aynı zamanda, birkaç üst düzey danışmanın iddianamesine ve Başsavcı ve Genelkurmay Başkanı da dahil olmak üzere birçok üst düzey yetkilinin mahkumiyetine yol açmıştır. Eski FBI ajanı ve Başkan Yeniden Seçme Komitesi'nin genel danışmanı olan G. Gordon Liddy, hırsızlık, komplo ve telefon dinleme suçlarından hüküm giymiş; 6 yıl 8 ay hapis cezasına çarptırılmıştır. Eski Birleşik Devletler Başsavcısı ve Nixon'ın 1968 ve 1972 seçim kampanyalarının yöneticisi olan John N. Mitchel, maksimum 30 yıl hapis ve 42.000 dolar para cezası ile cezalandırılmıştır.

Gerçekleştirilen federal soruşturması ve Washington Post'un, Nixon'ın Watergate skandalı içerisinde yer aldığı ve skandalın bastırılması için yasadışı faaliyetler gerçekleştirdiğini kamuoyuna duyurması ile Nixon köşeye sıkışmış ve yargılanmamak adına 8 Ağustos 1974'te istifasını açıklamıştır ve görevden istifa eden ilk ABD başkanı olmuştur. Daha sonra, görevdeyken işlemiş olabileceği herhangi bir federal suçtan dolayı, 1973-1974 yılları arasında başkan yardımcılığı yapan ve Richard Nixon'ın istifasından

sonra 38. ABD Başkanı seçilen Gerald Ford tarafından affedilmiştir. Bob Woodward, Gerald Ford'un öldüğü gece yayınladığı bir hikayede Ford'un Nixon'ı affetme nedeni olarak dostluklarını ve diğer bazı nedenleri öne sürdüğüne yer vermiştir (http-6)

Watergate skandalının Amerikan siyaseti ve toplumu üzerinde derin bir etkisi olmuştur. Yaşanan bu skandal ve sonrasında gerçekleşen yargılanma süreci, hükümete olan güvenin kaybolmasına ve seçilmiş yetkililerin eylemlerinin daha fazla denetlenmesine yol açmıştır. Watergate'i çevreleyen olaylar ayrıca kampanya finansmanı ve hükümet etik yasalarında reformların yanı sıra hükümet yetkililerini sorumlu tutmada basının rolünün artmasında da oldukça etkili olmuştur.

Nixon yönetimi içinde yaygın bir yolsuzluk ve gücün kötüye kullanılması durumunun açığa çıkarılması ve hükümet yetkililerini sorumlu tutmada özgür basının önemi net bir şekilde ortaya konmuştur. Skandal, halkın hükümete olan güveninde genel bir erozyona yol açmış ve aynı zamanda Amerika Birleşik Devletleri'ndeki siyasi söylem üzerinde kalıcı bir etkisi olmuştur. Denetimsiz yürütme gücünün tehlikeleri ve demokratik bir toplumda şeffaflığın, hesap verebilirliğin ve hukukun üstünlüğünün önemi hakkında sadece ABD topraklarında değil tüm dünyada simgesel bir olay olarak tarihe geçmiştir.

3.3.3. Watergate skandalı ve araştırmacı gazetecilik

Watergate skandalı, Amerikan gazetecilik tarihindeki en önemli olaylardan biri olarak kabul edilmektedir ve basının Amerikan siyasetindeki rolü üzerinde derin bir etkiye sebep olmuştur. Watergate skandalının en önemli miraslarından biri, "bekçi köpeği" kavramının ortaya çıkması ve öneminin fark edilmesidir.

“Gazetecilikte bu kavramın kullanılma nedeni; gazetecilerin, toplumu yöneten siyasileri ve toplumun ortak kaynaklarını toplum adına kullanan bürokratları, kamu kurumlarını ve özel kuruluşları gözetleyen, toplumun çıkarlarını kollayan bir kişi olması gerektiğine vurgu yapmasıdır (Odyakmaz, 2012, s. 86).”

Skandal, araştırmacı gazeteciliğin iktidardakileri sorumlu tutmadaki kritik önemini göstermiş ve gazetecilik etiği ve dürüstlüğü için yüksek bir standart belirleyerek, gazetecilik adına cesaret veren, basının maruz kaldığı sansür, manipüle ve taciz durumlarının önüne geçilebilmesi, bu engelleyici sisteme karşı bir tavır ve duruş belirleme cesaretini basın sistemine kazandırma özelliğini yansıtmıştır.

Watergate skandalını ortaya çıkaran gazeteciler Bob Woodward ve Carl Bernstein'in, Washington Post gazetesinde yayınlanan bir dizi makale, skandalın kamuoyunun dikkatini çekmesine ve soruşturmanın hızlanmasına yardımcı olmuştur. Watergate siyasi tarihte ne kadar önemliyse, belki de gazetecilik tarihinde de aynı derecede önemlidir. Medya eleştirmeni Ben Bagdikian, Woodward ve Bernstein için “20. yüzyılın ciddi gazeteciliğinin en muhteşem tek eylemini ürettiler.” diyerek Washington Post ve cesur iki muhabirin yaşanan bu skandal sürecinde yaptıkları ile önemli bir dönüm noktasına imzalarını attıklarına işaret etmiştir (Feldstein, 2004, s. 2).

Watergate skandalı, basın, hükümetin diğer organları üzerinde bir kontrol görevi gören “dördüncü kuvvet” rolünün nasıl işlediğini ve hangi sonuçları doğurduğunu net bir şekilde dünyaya duyurmasını sağlamıştır. Yaşanan bu süreç; basın çalışanlarının ne tür zorluklarla karşılaşarak, türlü riskler alıp, hayati tehlike taşıyan ortamlarda görev yaparak kamuyu bilinçlendirmeyi ve toplumun yararı adına yönlendirmeyi ilke edinerek toplumda ne ölçüde bir değişime sebep olabileceğini hem yerel hem de küresel çerçevede kanıtlamıştır. Ayrıca önemli engeller karşısında bile basının haber gerçeğine karşı sorumluluğu olduğu ilkesinin altını çizmiş ve demokratik toplumların mihenk taşı olarak basın özgürlüğünün korunmasının önemini vurgulamıştır. Watergate skandalı ile birlikte bu süreçte gazeteciliğin duruşu ve gerçekleştirdikleri, hükümetteki yolsuzluğu ve suistimali ifşa etmeye çalışan yeni nesil araştırmacı gazetecilere ilham vermiş ve habercilikte yeni bir standardın temelini atmıştır.

Basının skandal sürecindeki işlevi açısından bakıldığında ise Watergate skandalı, basın özgürlüğünü koruyan ve hükümette şeffaflığı ve hesap verebilirliği teşvik eden birkaç önemli yasa ve yönetmeliğin kabul edilmesini teşvik etmiştir. Örneğin, 1966'da kabul edilen ancak Watergate'in ardından güçlenen “Bilgi Edinme Özgürlüğü Yasası (FOIA)”, halkın hükümet kayıtlarına erişmesini sağlamakta ve 1978 tarihli “Devlet Etiği Yasası”, hükümet yetkililerinin mali çıkarlarını açıklamasını gerektirmektedir. Böylece sadece gazeteciliğin işlevleri, prensipleri ve duruşu değil, yaşadığı topraklar içerisinde hak ederek kazandığı yasal haklar açısından geleceğe önemli ölçüde etki eden ve ilham veren bir hal almıştır.

3.3.4. “The Washington Post”

1877 yılında kurulan, Amerika Birleşik Devletleri'nin başkenti Washington'un en büyük ve en eski gazetesi olan Washington Post, Watergate skandalının ortaya

çıkarılmasında ve Nixon yönetiminin hırsızlık ve ilgili yasa dışı faaliyetlere karıştığını örtbas etme çabalarının ortaya çıkarılmasında çok önemli bir rol oynamıştır.

“The Washington Post”’un Watergate skandalıyla ilgili haberciliği, 18 Haziran 1972’de, Washington D.C.’deki Watergate kompleksindeki Demokratik Ulusal Komite genel merkezine yapılan zorla girilmesinin ertesi günü başlamıştır. Nixon yönetiminin, zorla girmenin önemini küçümseme ve soruşturmayı engelleme girişimlerine rağmen takip eden aylar boyunca da devam etmiştir.

Post muhabirlerinden, Bob Woodward ve Carl Bernstein, gazetenin skandalla ilgili haberine öncülük etmiştir. Doğrudan Beyaz Saray’a giden bir suç faaliyeti ağını ortaya çıkarmak için kendilerine soruşturma hakkında bilgi sağlayan kıdemli bir FBI yetkilisi olan Mark Felt, diğer bilinen lakabıyla “Deep Throat” da dahil olmak üzere isimsiz kaynaklara güvenmişlerdir. Post’un Watergate skandalıyla ilgili haberi, başlangıçta diğer haber kuruluşlarından ve Nixon yönetiminden şüphecilik ve eleştirilerle karşılanırsa da gazetenin araştırmacı haberciliği sonunda örtbasın çözülmesine ve Başkan Nixon’ın istifasına neden olmuştur.

“Modern Times: A History of the World” adlı kitabında: “The Washington Post” Watergate’e zorla girme olayını Doğu Yakası medyasının geri kalanı tarafından izlenen önemli bir ahlaki sorun haline getirmeye karar verdi,” diyerek, Paul Johnson, bu “Watergate Cadı Avının medyadaki liberaller tarafından yürütüldüğünü ... tarihteki ilk medya Darbesi” olduğunu belirtmiştir (Feldstein, 2004, s. 2).

“Washington Post’un Watergate haberlerinin yükünü sırtında taşıyabilmesi pek çok medya gözlemcisi için şaşırtıcı olmuştur. İki açıdan: Birincisi Washington Post, Watergate’e kadar ülkenin birinci sınıf haber gazetelerinden biri sayılmıyordu, örneğin Vietnam savaşıyla ilgili gizli belgeleri içeren “Pentagon Papers” olayında ve diğer soruşturmacı haber örneklerinde hep “The New York Times”ın gerisinde kalmıştı. Ulusal dağıtımı olan bir gazete değildi, daha çok Amerikan başkentinin yerel gazetesi olarak görülüyordu. Washington Post’u yayınlayan aile ABD’nin köklü ailelerinden biriydi, çeşitli ekonomik ve sosyal ilişkilerle ülkenin seçkinlerine bu arada siyasi elitine çok yakındı, daha doğrusu onların bir parçasıydı. Federal hükümetten FCC’den ruhsatlı televizyon istasyonları da olduğu için en azından yayın ruhsatının yenilenmesinde sorun yaşayabilirdi. Vergi kayıtlarının mercek altına alındığı söylentileri de çıkmıştı. Yani bu haberlerin yapılabilmesi o iki muhabirin çabaları kadar gazete sahibesinin ve genel yayın yönetmeninin cesareti ve omurgalılığı sayesinde gerçekleşti” (Şahin, 2012, s. 114).

Post’un Watergate skandalıyla ilgili haberi, geniş çapta araştırmacı gazeteciliğin bir zaferi ve iktidardakileri sorumlu tutmada basın rolünün parlak bir örneği olarak

kabul edilmektedir. Washington Post'un skandal sürecinde hükümet tarafından karşılaştığı kısıtlamalar ve zorbalıklara rağmen haber yapmaya devam etmesi ve bunu kamuoyuna başarılı bir şekilde taşıması, basın özgürlüğü açısından da günümüzde de ilham verici özelliğini korumaktadır. Gazetenin skandalla ilgili haberlerinin, halkın Nixon yönetimine ve onun Amerikan siyasetindeki mirasına ilişkin algısı üzerinde de derin bir etkisi olmuş ve basının “dördüncü güç” görevinin yanı sıra kamu üzerindeki düşünsel ve eylemsel değişimine olan başat etkisi de bariz bir şekilde gözler önüne serilmiştir.

3.3.5. Bob Woodward

26 Mart 1943'te Geneva, Illinois'te doğan Robert Woodward, çocukluk yıllarını yakınlarındaki Wheaton'da geçirmiştir. Cumhuriyetçi bir avukat ve yargıcın oğlu olan Woodward, Yale Üniversitesi'nde ROTC bursuyla eğitim almış ve 1965'te Tarih ve İngilizce bölümünden mezun olmuştur. Daha sonra 1965'ten 1970'e kadar ABD Donanması'nda muhabere subayı olarak görev yapmış, hukuk fakültesine gitmeyi düşünse de sonrasında Washington Post veya “The New York Times” gazetelerinde muhabirlik işleri aramaya karar vermiştir. Deneyim eksikliği nedeniyle geri çevrilen Woodward, 1971'de Washington Post'ta bir pozisyon almadan önce Maryland'deki Montgomery County Sentinel'de muhabir olarak bir yıl geçirerek iki yıldan az bir süre muhabir olarak çalışmıştır ([http-7](http://7)).

Woodward ve Bernstein, editörleri Ben Bradlee tarafından Haziran 1972'de meydana gelen Watergate zorla girişini ve hükümetin en üst düzeylerinde yasa dışı faaliyetlerini araştırmakla görevlendirilmiştir. Woodward'un “Derin Gırtlak” olarak adlandırdığı ve kendisine skandalla ilgili önemli bilgiler sağlayan önemli bir kaynağa sahip olmuştur. Woodward ve Derin Gırtlak ilişkisi Watergate skandalı sürecinde bilgilerin doğrulanması ve kamuya sunulması açısından büyük önem taşımaktadır. Derin Gırtlak'ın kimliği, Nixon yönetimi sırasında FBI'ın ikinci komutanı Mark Felt olduğu ortaya çıkana kadar 2005 yılına kadar 30 yılı aşkın bir süredir bir sır olarak kalmıştır.

Woodward ve Bernstein, Nixon yönetiminin ve diğer medya kuruluşlarının hikâyeyi bırakmaları yönündeki baskılarına rağmen, Watergate skandalını araştırmak için yorulmadan çalışmışlar ve “The Washington Post”ta Nixon yönetiminin örtbasının boyutunu ve yasadışı faaliyetlerini ortaya koyan bir dizi makale yayınlamışlardır. Woodward ve Bernstein'ın raporları, Nixon başkanlığının düşürülmesine yardımcı olmuş

ve üst düzey yardımcılarının çoğunun mahkûm edilmesine yol açmıştır. Woodward'un Watergate skandalını ifşa edilmesindeki rolü, Amerikan gazeteciliğinin en önemli anlarından biri olarak kabul edilmekte ve o zamandan beri önde gelen bir gazeteci ve yazar olarak tanınmaya devam etmektedir.

3.3.6. Carl Bernstein

Carl Bernstein, 14 Şubat 1944'te Washington, DC'de doğmuş ve gençlik yıllarını yakınlardaki Silver Spring, Maryland'de geçirmiştir. Bernstein'ın ebeveynleri sosyal aktivistler ve Amerikan Komünist Partisi üyeleri olarak bilinmekteydiler. On altı yaşında Washington Evening Star'da kopyacı olarak çalışmaya başlayan Bernstein, liseyi bitirdikten sonra Maryland Üniversitesi'nde yarı zamanlı derslere katılmış ve 1965'te New Jersey'deki Elizabeth Daily Journal'da muhabir olarak çalışmak için New York'a taşınmıştır. Journal'da bir yıl geçirdikten sonra Bernstein, Washington DC'ye dönmüş ve Washington Post'ta muhabirlik pozisyonu almıştır.

Kısa süren akademik hayatının ardından, Bernstein muhabir olma hayalini kurarak ve “Star”da pek çok başarıya imza atacağı gazetecilik kariyerine başlamıştır. Ancak Bernstein, lisans derecesi olmadan, gazetelerde kendine bir iş bulamayacağı ve üniversiteye yeniden başlamak istemediği için kendisini bir ikilemin içinde bulmuştur.

Bernstein, ısrarcı tavrından vazgeçmemiş ve “Star” gazetesinde bulunan şehir editörüyle görüşmelerini sürdürmüş ve editörü New Jersey, Elizabethtown'daki “Daily Journal”a kadar onu takip etmiştir. “Daily Journal” gazetesinde, 1965 yılına elektrik kesintisi ve gençlerin içki içme sorunları üzerine yazdığı hikayeler sayesinde “New Jersey Press Association” tarafından ödül kazanmıştır. Böylece Bernstein'ın gazetecilik kariyeri başlamıştır. “Daily Journal” gazetesine girdikten bir sene sonra, 1966 yılında ise Bernstein “The Washington Post” gazetesinde muhabir olarak işe başlamıştır. Bernstein, “The Washington Post” gazetesindeki 6 senesinde, bir soygun haberinin peşinden giderek kariyerinin dönüm noktasını yaşamıştır ([http-8](http://8)).

İlk başlarda Woodward ve Bernstein birbirinden bağımsız çalışmıştır. Woodward, Watergate hırsızlarından biri olan James McCord Jr.'ın eski bir CIA çalışanı olduğunu ve yakın zamanda Başkan Nixon'ın Yeniden Seçilmesi Komitesi'nde (CRP) güvenlik koordinatörü olarak işe alındığını keşfetmiş ve bir hırsızın Beyaz Saray danışmanı Howard Hunt'a ait adres defterindeki bir telefon numarasının izini sürmüştür. Bernstein,

hırsızın Hunt'a yaptığı aramaları telefon kayıtlarından doğrulayabilmiş ve ayrıca bir hırsızın banka hesabındaki CRP'ye kadar olan bir çekin izini sürmüştür.

Woodward ve Bernstein, birkaç ay içerisinde sürekli olarak Watergate ile CRP arasındaki bağlantıları inceleyen ve ortaya koyan ön sayfa hikayeleri yazmışlar, fakat bu süreçteki araştırmaları sonucunda Watergate hırsızlarının, Nixon ile yakın ilişkide olan herhangi biri ile bağlantısını ortaya çıkaramamışlardır. 31 Mayıs 2005'te Woodward'un güçlü kaynaklarından biri olan FBI Yardımcı Direktörü Mark Felt, Woodward'un kaynak gizliliğini koruması şartı ile araştırmaya dair derin bilgileri paylaşmıştır. Derin Gırtlak, Woodward ve Bernstein'ın şüphelerini ve ortaya koydukları sonuçları doğrulamış ve haber sürecinde hırsızlardan CRP'ye ve Beyaz Saray'a giden paraya odaklanılmasını sağlamıştır. Woodward ve Bernstein, Nixon'ın yakın çevresinden bazı isimlerin yönetimi altında CRP aracılığıyla ödenen Nixon'ın siyasi muhaliflerini sabote etmek adına yürüttüğü daha büyük bir stratejinin Watergate skandalı ile ilişkili olduğunu ortaya çıkarmışlardır (http-9).

Nisan 1973'te Post, diğer birçok haber ajansı ve Senato komitesi, Nixon'ın Watergate skandalı sürecine ne şekilde dahil olup olmadığı konusu üzerine eğilmişler ve 30 Nisan'da, Nixon ve yakın çevresinin bu odağa karşı gerçekleştirdikleri müdahalelerine açığa çıkaran kanıtların ifşa edilmesi nedeniyle, Nixon'ın Genelkurmay Başkanı H. R. Haldeman, İçişleri Danışmanı John Ehrlichman ve Başsavcı Richard Kleindienst istifa etmiş, Başkanlık Danışmanı John Dean ise kovulmuştur. Basın Sekreteri Ziegler, istifaların ardından düzenlenen basın toplantısında, Woodward, Bernstein ve Washington Post'tan, süreç içerisinde kendilerine yönelttiği eleştiriler için özür dilemiş ve hikayelerinin doğruluğunu kabul etmiştir.(http-10)

Woodward basının Watergate skandalı sürecindeki rolü hakkında “Basının Nixon'ı devirdiğini söylemek saçmalık...Basın, pasif ya da saldırgan olarak her zaman bir rol oynar, ancak medyanın haberini gereğinden fazla vurgulamak bir hatadır.” Diyerek yaşanan olay ve medyanın bu olay üzerindeki etkisi üzerinde nereye dikkat edilmesi ve başrollerin nasıl dağıldığı hakkında fikrini belirtmiştir (http-11).

Mayıs 1973'te ise başta ABD olmak üzere tüm dünyada ses getiren bu skandalın iç yüzünü kamuya sunan Washington Post, Woodward ve Bernstein'ın Watergate haberleri, Pulitzer Ödülü'nü almıştır. Başarıları sebebiyle odak haline gelen Bernstein ve Woodward skandal süreci hakkında hırsızların bakış açısından bir hikâye yazmayı düşünse de Watergate binasına zorla giriş ve örtbas etme soruşturmalarının hikayesini

yazacakları kitapta anlatmak üzerine anlaşmışlardır. İki gazetesi 1974 yılında yayınlanan ‘‘All The President’s Men’’ adını verdikleri kitapta Watergate skandalına dair bilgi ve tecrübelerini aktarmışlardır.

3.3.7. Ben Bradlee

Benjamin Crowninshield Bradlee, Amerikalı bir gazeteci ve gazete yöneticisi olarak tanınan önemli bir isimdir. 26 Ağustos 1921'de Massachusetts, Boston'da doğmuş, Harvard Üniversitesi'nde eğitim görmüş ve mezun olduktan sonra 1942'de Amerika Birleşik Devletleri Donanması'na katılmıştır. İkinci Dünya Savaşı'nda görev yaptıktan sonra gazetecilik kariyerine başlayan Bradlee, 1946'da New Hampshire'daki ‘‘The New Hampshire Sunday News’’te muhabir olarak işe girmiş ve daha sonra ‘‘Newsweek’’ dergisinde çalışmaya başlamıştır.

Bradlee, 1965'te ‘‘The Washington Post’’ gazetesinde yardımcı editör olarak göreve başlamış ve kısa sürede baş editör olmayı başarmıştır. Bradlee, 30 yılı aşkın bir süre Washington Post'ta çalışmış ve gazetenin yöneticilerinden biri olarak 1968'den 1991'e kadar görev yapmıştır. Bradlee, ABD tarihindeki en önemli gazetecilik olaylarından biri olarak kabul edilen Watergate skandalını takip etmek için gazetenin kaynaklarını kullanarak gazeteyi birinci sınıf bir araştırmacı gazete haline getirmiştir. Watergate skandalının pek ilgi görmemesine rağmen Bradlee hikâyede daha fazlası olduğuna inanmış ve Washington Post muhabiri olan Bob Woodward ve Carl Bernstein'ı daha fazla araştırmak için görevlendirmiştir.

Ben Bradlee, Pentagon belgelerinin sızdırılması olayıyla da yakından ilişkilidir. 1971 yılında, ABD Savunma Bakanlığı'nın gizli belgeleri olan Pentagon Papers'ın bir kopyası, Daniel Ellsberg tarafından ‘‘The New York Times’’ gazetesine verilmiş ve ‘‘The New York Times’’, belgeleri yayınlamaya başlamıştır, ancak Amerika Birleşik Devletleri Adalet Bakanlığı, gazeteyi durdurmak için yasal işlem başlatmıştır. Bu sırada, Ben Bradlee ‘‘The Washington Post’’ gazetesinin baş editörü olarak çalışırken ‘‘Pentagon Papers’’ı yayınlama kararı almıştır. Ancak, gazetenin hukuk danışmanları, yayınlamanın yasal sonuçları konusunda endişe içinde olsa da Bradlee, gazetesi için risk alarak, belgeleri yayınlama kararından vazgeçmemiştir.

Bradlee'nin Pentagon belgelerinin ‘‘The Washington Post’’ gazetesinde yayınlanma kararı, Amerikan basını için büyük bir dönüm noktası olmuş ve gazetecilik

özgürlüğü ve ilkeleri için günümüzde de basın adına ilham niteliği taşıyan bir olay olarak tarihe geçmiştir (http-12).

4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

4.1 Araştırmanın Modeli

Yapılan çalışmada araştırma modeli olarak “Nitel Araştırma” modeli uygulanmıştır. Nitel Araştırma modeli içerisinde ise araştırma deseni olarak “durum çalışması” belirlenmiştir. “Durum Çalışması” deseni türleri içerisinde, bu çalışmada “Açıklayıcı/Tanımlayıcı Durum Çalışmaları” desen türü kullanılmıştır.

4.1.1 Nitel araştırma

Nitel araştırma modeli post-pozitivist düşünce temelinde var olmaktadır. Pozitivizmin bir türü olan post-pozitivizm, ve gerçekliğin objektif bir şekilde temellenemediğini, verilerin yalnızca objektif bir yöntemle değerlendirilmesinin yetersiz olduğunu, bu verilerin yorumlanmasında kültürel, sosyal ve bireysel faktörlerin de dikkate alınması gerektiğini savunmaktadır.

Post-pozitivizm, açısından veriler nitel analiz yöntemi ile incelenmelidir. Nitel araştırma yöntemi ise verileri içerik analizi, gözlem veya mülakat gibi araştırma yöntemlerinin uygulanmasını içerir. Nitel araştırmada odaklanılan gerçek kişide kişiye değişebilir Bu araştırma modelinde önemli olan gerçeğin nasıl algılandığı ve yorumlandığıdır.

- Nitel araştırmada, tümevarımcı yaklaşıma yönelik bir yöntem uygulanır. Nitel araştırmada temel amaç bir konu hakkında derinlemesine bilgi sahibi olmaktır. Bireysel özellikler, yorumlar, algılar, izlenimler ve bağlamlar, veri toplama ve analiz etme sürecinde belirleyici özelliğe sahiptir.
- Nitel araştırmalar tümevarımcı yaklaşımdan yola çıktığı için verilerden kurama doğru bir yolculuk mevcuttur.
- Nitel araştırma “niçin ve nasıl” sorularına cevap vermeye çalışılan bir yöntemdir.
- Nitel araştırmalarda incelenecek veriler arasından genellikle belgeler, sözel açıklamalar, görüntüler toplanır.
- Nitel araştırma yönteminin işleniş sürecinde güvenilirlik için temel olan verilerin yapıcı ve doğru bir şekilde toplanması gerekliliğidir.

Nitel araştırma yönteminin sahip olduğu özellikler ışığında; çalışmanın belirlenen “araştırmacı gazetecilik ve pratiklerinin seçili filmlerde yer alan temsili” konusu gereğince çalışma boyunca cevabı aranan “niçin ve nasıl” sorularının sorulmuş olması, çalışmada incelenen verilerin sinema eseri olması ve çalışmanın temelinde derinlemesine bilgi sahibi olma amacı benimsendiğinden bu araştırma yönteminin kullanımına başvurulmuştur.

4.2. Araştırmanın Deseni

Gerçekleştirilen bu çalışma nitel bir araştırma olarak, “durum çalışması” şeklinde desenlenmiştir. Ayrıca araştırmanın problemi üzerine seçilen filmler Christian Metz’in göstergebilim kuramı çerçevesinde, göstergebilimsel çözümleme yöntemi ile incelenecektir. Bu çalışma deseninde durumla ilgili sonuçların çıkarılması amaçlanmıştır. Durum çalışması, nitel araştırmalarda kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntem, bir olayın ya da olgunun yapısını, anlamını veya işlevini anlamak için kullanılır. Durum çalışması, araştırmacıların belli bir olayın ya da olgunun iç yapısını veya dış etkenlerinin nasıl etkilediğini anlamak için kullanılır. Durum çalışması genellikle tek bir olayın ya da olgunun incelemesine odaklanır. Bu nedenle, durum çalışması yöntemi, verilerin detaylı ve esnek bir şekilde toplanmasına olanak tanır. Veriler genellikle gözlem, mülakat veya metin analizi gibi yöntemlerle toplanır.

Durum çalışmasının en temel özelliği bir ya da birkaç durumun derinliğine araştırılmasıdır. Yani bir duruma ilişkin etkenler (ortam, birey, olay, süreç vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanılır. (Şimşek ve Yıldırım, 2006)

4.2.1. Durum çalışması türleri

Gerçekleştirilen araştırmanın yapısal özellikleri, araştırmada hangi tür durum çalışmasının uygulanacağı hususunda belirleyicidir. Durum çalışması türlerinden hangisinin kullanılacağına belirlenmesi, araştırmanın derinliğine, gerçekleştirileceği ortama, araştırmanın sahip olduğu risklere, veri toplama tekniklerine vb. değişkenlere bağlıdır.

Lois-ellin Datta’nın 1990 tarihli “Vaka Çalışması Değerlendirmeleri” adlı çalışmasında yer alan teorik çerçevesine dayandırılarak oluşturulmuş altı farklı türde durum çalışması Davey (Akt. 1991)’e göre şu şekilde sıralanmaktadır:

- 1.Açıklayıcı/Tanımlayıcı Durum Çalışmaları (Illustrative Case Studies)
- 2.Keşfetmeye Dayalı Durum Çalışmaları (Exploratory Case Studies)
- 3.Kritik Olay Durum Çalışmaları (Critical Instance Case Studies)
- 4.Program Yürütme Durum Çalışmaları (Program Implementation Case Studies)
- 5.Programın Etkilerine Dayalı Durum Çalışmaları (Program Effects Case Studies)
- 6.Birikimli Durum Çalışmaları (Cumulative Case Studies) (Aytaçlı, 2012, s. 3)

4.3. Evren ve Örneklem

Bilimsel araştırmada evren, araştırmacının inceleme yapmak istediği konunun ya da problemlerinin tümüdür. Örneğin, bir sosyal bilim araştırmasında evren, toplumun tüm bireyleri olabilir. Örneklem ise evrenden seçilen ve araştırma için kullanılan bir grup bireydir. Örneklem, evrendeki tüm bireyleri temsil etmeyebilir ancak evrendeki bireylerin özelliklerini yansıtmak için seçilmelidir. Örneklem, evrenin büyüklüğüne göre belirlenir, evren büyükse örneklem küçük olmalıdır. Evren ve örneklem arasındaki fark, evrenin tüm bireyleri içerirken örneklem sadece belirli bir kısmını içerir. Bu nedenle, örneklem evreni temsil edebilir ancak evreni tam olarak yansıtmayabilir.

Örneklemin çekildiği daha büyük grubun özelliklerini temsil eden bir grup birey, madde ya da olaya örneklem adı verilir. Aynı zamanda örneklem, belli bir evrenden, belli kurallara göre seçilen ve seçildiği evreni temsil etme yeterliliği kabul edilen küçük küme olarak da tanımlanabilir.

4.3.1. Araştırmanın belirlenen evren ve örnekleme

Araştırmanın evreni olarak “Araştırmacı gazeteciliğin ana konu olarak 1940 ve 2017 yılları arasında çekilmiş filmler” olarak belirlenmiştir. Belirtilen evren içerisinde seçilen örneklem olarak ise “Sinemada araştırmacı gazeteciliği temsilinin ele alınması, ABD’de Richard Nixon’ın yönetimi zamanında gerçekleşen Watergate skandalı ve Pentagon Belgelerinin sızdırılması olaylarının anlatıldığı “The Post” ve “All The President’s Men” filmleri” amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Belirtilen örneklemin içerisinde yer alan iki filmin seçilme nedeni ise filmlerin ele aldığı konuların tarihte gerçek olaylara dayanması ve araştırmacı gazetecilik pratiklerinin anlatı içerisinde ana konu olarak en belirgin şekilde ele alındığı filmler olmasıdır.

4.4. Verilerin Toplanması

4.4.1. Verilerin işlenmesi, çözümü ve yorumlanması

Çalışmada veri toplama yöntemi olarak belge inceleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın konusuna yönelik gerekli yazılı kaynaklar incelendikten sonra, seçilen görsel materyaller (filmler) incelenen yazılı kaynaklar ışığında göstergebilimsel çözümleme yöntemi ile analiz edilmiştir. Göstergebilimsel çözümleme, dilin sembolik yapısını ve anlamsal öğelerini analiz etmeyi böylelikle kültürel veya sosyal sembollerin anlamını anlamak, dilin işaret sistemlerini incelemeyi amaçlar. Bu amaç bağlamında çalışmada analiz edilen filmlerin anlatılarının karmaşık yapılar ve anlamlar içerebilmesi ve bu nedenle filmleri sadece yüzeysel olarak değerlendirilmesi, görsel ve sözel sembollerin altında gizli kalan anlamların izleyiciye ulaşmamasına neden olabilir.

Göstergebilimsel çözümleme yöntemi, filmin dilini ve sembollerini analiz etmek için uygulanan en işlevsel yöntemlerden biri haline gelmiştir. “The Post” ve “All The President’s Men” filmlerinin ele aldığı konuların tarihte ABD toplumunu ekonomi, kültürel, politika gibi pek çok alanda derinden etkileyen ve ülkenin kaderini değiştiren olaylar olması, filmlerin anlatıları içerisinde ABD ve halkının sahip olduğu özellikler, araştırmacı gazetecilik ve pratiklerinin penceresinden çeşitli göstergelerin bulunması araştırmanın konusunun göstergebilimsel çözümleme yöntemi ile analiz edilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Filmlere dair incelemeler, belirlenen sahnelerin fotoğrafları ile açıklanmıştır. Ayrıca filmlerde yer alan işitsel öğelerin(müzik) çözümlemesine dair elde edilen veriler, sonuç kısmında da anlatılmıştır.

4.5 Göstergebilim

4.5.1. Tanımı

Disiplinler arası bir bilim dalı olarak tanımlanan göstergebilimin tarihi 19. yüzyıla dayanmaktadır. Varlığın anlamlandırılması ve tanımlanması üzerine felsefe akımlarının iş birliği ile ortaya çıkan göstergebilim dil felsefesi ve bilgi felsefesi içerisinde incelenmiştir. Her ne kadar doğuşu 19. yüzyıla dayansa da göstergebilim kuramı 20. yüzyılın ikinci yarısından sonra kendisini kabul ettirmiş ve Saussure, Barthes, Hjelmslev ve Martinet’in dilbilim konusundaki birikimlerini inceleyip kendisine uyan verileri benimsemiştir (Aktulum, 2004, s. 1).

Göstergebilimin temel birimi olan iletişim kullanılan doğal diller, davranışlar, alfabeler, jest ve mimikler, sanat eserleri (müzik, resim, film eseri), mimari yapılar, yazınsal metinler vb. bildirim gayesi olsun ya da olmasın, sıralanan bu bütünler,

birimlerden oluşan dizgelerdir. Bu dizgelerin birimleri ise gösterge olarak isimlendirilmektedir. Göstergebilim ise dil, belirtge vb. gösterge dizelerini incelemektedir (Özgür, 2006, s. 5).

Genel tanımı ile göstergebilim; “gösterge” kavramını ele alan, gösterge türlerini ve göstergelerin anlam üretme koşullarını inceleyen bir bilim dalı olarak tanımlanmaktadır.

Günümüzde göstergebilimin, insan ve dil biliminin bir kolu olarak var olması ve gelişmesi İsveçli bir dilbilimci olan Ferdinand de Saussure’un dilin göstergelerden oluşan bir sistem olduğunu saptamasıyla başlamıştır.

Göstergebilim, dilin anlam ve işlevlerini inceleyen bir dilbilim dalıdır. Göstergebilim, dilin nasıl kullanıldığını ve anlamın nasıl üretildiğini araştırır. Göstergebilim dilin çeşitli yapılarını ve dilin çeşitli dil grupları arasındaki farklılıkları inceler.

Filozoflar tarafından göstergeler aracılığı ile insanın düşünce ve iletişimini ortaya koyduğu düşüncesi tarihin eski zamanlardan beri dile getirilmiştir. Roger Bacon ise göstergeleri, dilsel ve dilsel olmayan göstergelerden ayrı tutmaktadır. Bacon, *gösterge*, bu *göstergenin gönderimi* ve *bunu yorumlayan kişi* arasındaki ilişkiyi betimleyerek üçlü bir göstergebilimsel model ortaya koymaktadır. Bacon’un bu üçlü modeli, hâlâ modern göstergebilim araştırmalarında temel bir fikir olarak yer almaktadır.

“Göstergelerin bilimi” olarak da tanımlanan göstergebilim kuramı, metinler içerisindeki değerlerin çözümlenmesi üzerine çalışmaktadır. Bu değerlerin algılanması ise farkı bağlamalarda gerçekleşebilmektedir. Algılama süreci ise ahlaki değerlerle, estetik kaygılarla ya da bilgi ile işleyen farklı yöntemler içerebilmektedir (Güneş, 2013, s. 333).

Descartes’ın bir sorunu çözmek için ortaya koyduğu “onu küçük parçalarına ayırmak, sonrasında en sade ve çözümlemeye açık parçalarından başlayarak, daha çözümlenmesi karmaşık parçalara ilerlenmesi gerektiği” düşüncesi göstergebilim içinde geçerli olmuştur.

Göstergebilimin diğer bir eş söyleyişi olan semiyolojinin kökenine inildiğinde ise “semiologie” sözcüğünün Eski Yunanca’da semeion (gösterge), logia (söz, kuram) sözcüklerinin bir araya gelmesinden türediği görülmektedir. Ayrıca Stoacıların gösterge kavramını gösteren (semainon) ve gösterilen (semainomenon) arasındaki zıtlık ilişkisi içerisinde ele aldıkları bilinmektedir (Ünal, 2016, s. 380). Semeion yani gösterge kavramı

dünyaca ünlü düşünür ve yazar Umberto Eco tarafından ise “kendisinin dışında herhangi başka bir şeklin, biçimin veya objenin yerine geçen ve onu simgeleyen bir gösterge” olarak tanımlanmaktadır.

“Göstergebilimin ilk amacı hangi düz anlam dayanaklı (görsel, sessel, yazılı, yazınsal; besinle, kokuyla...ilgili) olursa olsun anlamın algılanma ve üretilme koşullarını kavramsal bir yapı içinde açıklamaktır (Kıran, 2009, s. 5).”

Jean-Claude Coquet ise göstergebilimi, konusunu toplumsal ve bireysel söylemi biçimlendiren anlam yapılarının açıklanmasından aldığını dile getirmiştir. Burada ise göstergenin işaret ettiği anlamın çözümleme sürecine işaret edilmektedir. C. S. Peirce göstergeler üzerine tasarladığı kuramı şu şekilde açıklamıştır:

“Genel anlamında mantık, göstergebilim yerine kullanılan bir başka sözcüktür yalnızca. Yani göstergelerin hemen hemen gerekli ve biçimsel öğretisi. Sanırım bunu kanıtladım. Bu öğretiyi ‘hemen hemen gerekli’ ve biçimsel diye tanımlarken, şunu göz önünde tuttum: Kimi göstergelerin niteliklerini elden geldiğince gözlemleriz. Edindiğimiz yararlı gözlemlerden yola çıkarak da büyük ölçüde gerekli yargılara varırız. Bunu yaparken izlediğimiz yola ‘Soyutlama’ denmesini doğru bulmuyorum. Varlığımız yargılar, bilimsel anlamın kullandığı göstergelerin hangi niteliklerde olabileceğine ilişkindir(Guiraud, 1994, a.g.e).”

Tarihsel bağlamda ise işaret ve sembollerin incelenmesi olarak da bilinen göstergebilim, 19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın başlarında İsviçreli dilbilimci Ferdinand de Saussure'un çalışmalarında biçim kazanmıştır. Saussure'un kavram (bir şeyin zihinsel temsili) ve ses görüntüsünün (kavramın dilde fiziksel tezahürü) bir kombinasyonu olarak “gösterge” kavramı, göstergebilim çalışmasının temelini oluşturmuştur.

Semiyotik kelimesinin ilk kullanımı John Locke'un dört kitaptan oluşan “Essays Concerning Human Understanding” adlı eserinde yer almaktadır. Locke bu eserinde gösterge yapısına ve sorunundan bahsetmektedir. John Locke'un ardından göstergeler kuramının bir diğer temsilcisi olarak Jean Henri Lambert bilinmektedir. “Neves Organon” adlı eserinde Lambert, düşüncelerin ve nesnelerin gösterilmesi bağlamındaki kuramından bahsetmektedir.

Locke ve Lambert'in ardından 19. yy. çağdaş döneme ait göstergebilimin öncüleri olarak Charles Sanders Pierce, Ferdinand de Saussure, Roland Barthes gibi isimler yer almaktadır. Saussure'un fikirleri, genellikle modern göstergebilimin kurucusu olarak kabul edilen Amerikalı filozof Charles Sanders Peirce tarafından daha da geliştirilmiştir. Peirce, Saussure'un gösterge kavramını genişletti ve temsil eden (işaretin kendisi), nesne

(temsil edilen şey) ve yorumlayıcıdan (temsil edilen şeyin zihinsel temsili) oluşan "üç parçalı gösterge" fikrini ortaya atmıştır.

Göstergebilim, o zamandan beri yalnızca dilin değil, aynı zamanda müzik, sanat ve hatta kültürel uygulamalar ve gelenekler gibi diğer iletişim biçimlerinin incelenmesini de kapsayacak şekilde gelişmiştir. Göstergebilim alanı, dilbilim, antropoloji, sosyoloji ve iletişim çalışmaları dahil olmak üzere çok çeşitli disiplinleri etkilemiştir.

4.5.2. Önemli kuramcılar

4.5.2.1. John Locke

John Locke, 17. yüzyılda İngiliz filozof ve dilbilimci olarak bilinir. Locke, dilin anlam ve işlevlerini inceleyen göstergebilim konusunda önemli çalışmalar yapmıştır. Locke'un dil hakkındaki görüşleri, dilin nasıl çalıştığını ve anlamın nasıl üretildiğini açıklamaya çalışır.

Locke, dilin anlamının, dilin kullanımı ile ilişkili olduğunu ve dilin anlamının insanlar arasındaki etkileşimler sonucu oluştuğunu savunur. Locke'a göre, dilin anlamı, dilin kullanımı ile ilişkilidir ve dilin anlamı, insanlar arasındaki etkileşimler sonucu oluşur. Locke'a göre, dil, insanlar arasındaki etkileşimleri kolaylaştırmak için kullanılır ve dil, insanlar arasındaki iletişimi kolaylaştıran bir araçtır.

Locke'un göstergebilim çalışmaları, dilin nasıl çalıştığını ve nasıl anlam taşıdığını, dilin nasıl öğrenildiğini ve nasıl öğretiltiğini açıklamaya yardımcı olmuştur ve dilin anlamını anlamaya yardımcı olmuştur.

4.5.2.2. Ferdinand De Saussure

Ferdinand de Saussure, dilbilim alanında önemli bir dil teorisyeni olarak bilinmekte ve çağdaş dönem içerisinde dilin göstergebilim anlayışını kurmuştur. İsveçli dilbilimci Saussure'a göre göstergebilim dilin nasıl çalıştığını anlamaya yönelik bir dilbilim dalıdır ve dilin üç temel ögesini tanımlamıştır:

Gösterge (signifiant): Dilin seslerden oluşan birimleridir ve sözcükler gibi düşünebiliriz. Anlam (signifié): Gösterge ile ilişkili olan anlamdır. Önbilgi (referent): Gösterge ve anlamın gerçeklik dünyasındaki nesnesine işaret ettiği şeydir. Saussure inceleme konusu olarak doğal dillerin alanını seçer ve doğal dillerin dışında kalan göstergelerin incelenmesinin başka bir bilim dalının kurulmasını gerektirdiğini

savunmaktadır. Bu kurulması gereken bilim dalını ise göstergebilim olarak tanımlamaktadır.

Saussure, ‘‘ Dil, kavramlar belirten bir göstergeler dizgesidir; bu özelliğiyle de yazıyla, sağır-dilsiz alfabesiyle, simgesel törenlerle, incelik belirten davranış biçimleriyle, askerlerin kullandığı işaretlerle, vb. karşılaştırılabilir. Yalnız dil, bu dizgelerin en önemlisidir.’’ diyerek toplumun içinde yer alan göstergelerden ayrı tuttuğu dilin önemini vurgulamaktadır.

Saussure, yine göstergebilim üzerinde çalışmalarını sürdüren Charles Sanders Pierce’ın göstergebilim anlayışından farklı bir yöne eğilerek göstergelerin nesnelerle ilişkisine değil kendi ve diğer göstergelerle ilişkisine vurgu yapmaktadır. Saussure gösterge bağlamında anlamı yapısalcı bir şekilde aramaktadır. Bu arayışta göstergelerin birbiri arasındaki ilişkisine yoğunlaşılması gerektiğini savunmaktadır.

Saussure'a göre, dil, gösterge ve anlam arasındaki ilişkiye dayalıdır ve bu ilişki, dilin yapısını oluşturur. Dil, ön bilgi ile değil, diğer göstergeler ile ilişkilidir ve bu nedenle dil, diğer göstergelerle ilişkisi üzerine yoğunlaşır. Dil, sürekli değişen bir sistemdir ve bu nedenle dil, diğer göstergelerle ilişkisi üzerine yoğunlaşır. Saussure'a göre, dil, ön bilgi ile değil, diğer göstergeler ile ilişkilidir ve bu nedenle dil, diğer göstergelerle ilişkisi üzerine yoğunlaşır.

4.5.2.3. Charles Sanders Pierce

Charles Sanders Peirce, 19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın başlarında ABD’li bir filozof ve dilbilimci olarak tanınmaktadır. Peirce, dilin anlam ve işlevlerini inceleyen göstergebilim konusunda önemli çalışmalar yapmıştır. Peirce’ın dil hakkındaki görüşleri, dilin nasıl çalıştığını ve anlamın nasıl üretildiğini açıklamaya çalışır.

Peirce, dilin anlamının, dilin kullanımı ile ilişkili olduğunu ve dilin anlamının insanlar arasındaki etkileşimler sonucu oluştuğunu savunur. Peirce'a göre, dilin anlamı, dilin kullanımı ile ilişkilidir ve dilin anlamı, insanlar arasındaki etkileşimler sonucu oluşur. Peirce'a göre, dil, insanlar arasındaki etkileşimleri kolaylaştırmak için kullanılır ve dil, insanlar arasındaki iletişimi kolaylaştıran bir araçtır.

Peirce, dilin anlamını açıklamak için üç farklı kategori kullanır: gösterge, nesne ve kavram. Gösterge, dilin bir parçasıdır ve dilin anlamını taşır. Nesne, gösterge ile ilişkilidir ve göstergeyi açıklamaya yardımcı olur. Kavram ise, gösterge ve nesne arasındaki ilişkiyi açıklar.

Pierce'in göstergebilim kuramının Saussure'dan ayrıldığı noktalardan biri ise kuramın mantık yapısı içerisinde oluşturulmasıdır. Pierce, göstergebilimi bilimsel çalışmalar için uygulanabilir bir yapı oluşturan genel bir kuram olarak tanımlamaktadır. Pierce'a göre göstergebilim 3 dala ayrılmaktadır:

- Salt(katışıksız) Dilbilgisi
- Gerçek anlamıyla Mantık
- Salt (katışıksız) Söz bilim(retorik)

Pierce'in gösterge kavramı tanımı şu şekildedir:

“Bir gösterge bir kişi için, herhangi bir şeyin yerini, herhangi bakımdan ya da herhangi bir sıfatla tutan bir şeydir. Birine yöneliktir, bir başka deyişle bu kişinin zihninde eşdeğerli bir gösterge ya da belki daha gelişmiş bir gösterge yaratır. Yarattığı bu göstergeyi ben birinci göstergenin yorumlayanı olarak adlandırıyorum. Bu gösterge bir şeyin yerini tutar; yani nesnesinin (Pierce, 1978, s. 121) .”

Pierce'in göstergeleri sınıflandırmasında 3 farklı durum yer almaktadır. Bunların ilki; göstergenin kendisinin gerçek bir varlık, kural ya da nitelik olmasına göre yapılan. İkincisi; gösterge ile nesnesi arasındaki ilişki ya göstergenin kendi başına bir özellik taşımasına ya nesnesiyle varoluşsal bir ilişki kurmasına ya da yorumlayan ile ilişki kurmasına göre yapılan. Üçüncü ise: yorumlayanın göstergeyi ya bir olasılık göstergesi ya bir gerçek gösterge ya da bir mantık göstergesi biçiminde canlandırmasına göre yapılanıdır. Pierce göstergebilimler değişmezlerin ortaya koyulabilmesi için üçlüklerden oluşan bir göstergeler dizesi kuramı ortaya koymuştur. Birinci üçlükte gösterge, nitelik, gerçeklik veya kural olmasına -bir genelleme olmasına göre gerçekleşir. Bu üçlükte, gösterge bir niteliğe, bir gerçekliğe ya da bir kurala işaret eder, denk gelir. İkinci üçlükte; gösterge bir görüntüye ya da simgeye işaret eder. Bu durumda bir göstergenin nesneye olan ilişkisinden doğar. Görüntüye dayalı gösterge, nesneye ait niteliksel özellikler sebebiyle nesnesine gönderme yapar. Üçüncü üçlüğe göre, göstergeyi yorumlayanın göstergeyi bir gerçeklik, ihtimal, mantık çerçevesinde canlandırmasına göre gerçekleşir.

4.5.2.4. Roland Barthes

Çağdaş göstergebilimin kurucuları olarak bilinen Charles Sander Pierce ve Ferdinand De Saussure'u takip eden, post modern düşüncenin kurucularından olarak da tanınan Fransız göstergebilimci ve felsefeci Roland Barthes, göstergebilim alanı adına çalışmalarıyla tanınmaktadır. Barthes, göstergebilim üzerine Pierce ve Saussure gibi

düşünürlerin ortaya koydukları çalışmalardan yararlanarak daha çok popüler kültür çözümlemeleri üzerinde çalışmalarını sürdürmüştür.

Barthes “Göstergebilim İlkeleri”nde, Saussure’un göstergebilimi dilbilimin üstünde tutmasından sıyrılarak göstergebilimin dilbilimin bir alt kolu olması gerektiğini savunmaktadır. Barthes’a göre pek çok toplumsal ve sanatsal yazın alanı gibi gösterge dizgeleri dil ile anlam kazanmaktadır.

‘Barthes’e göre göstergebiliminde dil baştan çıkarandır ve her yerdedir. Dil, gücünü yazın üzerinden etkili bir biçimde kurmasına borçludur. Barthes, göstergebilimin konusunu, tözü ve sınırları ne olursa olsun her türlü göstergeler dizgesi olarak belirler. Görüntüler, jestler, mimikler, müzik, törenlerde ve protokollerde görülen tözlerin bir dil oluşturmaya da bunların karmaşaları en azından anlamlı dizgeler oluştururlar(Bircan, 2015, s. 19).’

Saussure’un göstergeye taşıdığı anlamın ve bu anlam çerçevesinin genişlemesi Barthes tarafından gerçekleştirilmiştir. Barthes’a göre göstergebilimin ilkeleri, dört başlığa ayrılmaktadır:

1. Dil ve Söz,
2. Gösteren ve Gösterilen,
3. Dizge ve Dizim ve
4. Düz anlam ve Yan anlamdır.

Gösterge, gösteren ile gösterilen arasındaki ilişkidir ve bu ilişkinin kurulmasından da anlamlama ortaya çıkar. Göstergebilimde anlamlama, düz anlam ve yan anlam olarak ele alınır. Barthes’a göre düz anlam, göstergenin neyi temsil ettiğini, yan anlam ise göstergenin nasıl temsil edildiğini konu edinir (Bircan, 2015, s. 19).

Ayrıca Barthes; toplumun yer aldığı tüm alanlarda, kullanımların kendi göstergelerine dönüştüğünü savunur. Topluma ait kitleler üzerinde uzlaşmış nesneler üretir. Bu nesneler anlamın iletildiği dilin aktarıcı özelliğini doğurur. Barthes göstergeyi; alıcının gösterilen üzerinden alımladığı “şey” olarak tanımlar. Gösteren sadece aracıdır ve her alıcıda farklı çözümlemeler oluşturur (Barthes, 2016, s. 47-50). Bu bilgiler ışığında Barthes’ın da Pierce gibi göstergebilim süreci içinde yorumlayan kavramına önem verdiği görülmektedir.

4.6. Sinema ve Göstergebilim

4.6.1. Sinemada göstergebilimsel çözümleme

Dil, dünyadaki doğumundan itibaren birçok işleve sahip olmuştur. Dilin, iletinin içerisindeki göstergenin sadece kendini gösterdiği, temel işlevi olan iletişim kurma görevi, dilin tarihsel süreçteki evrimiyle pek çok alanda evrilmiştir. İnsan sadece konuşan-anlatan ve dinleyen-anlayan olmaktan çıkmış üreten, paylaşan ve yorumlayan bir alıcı ve gönderici haline gelmiştir.

Yapısalcı bakış açısı çıkış noktası olan, özünde anlama süreci ve anlamın üretilmesi işlenen göstergebilim, insanın bulunduğu bağlamı, dünyayı fark etme ve anlamlandırma gereksinimi ile doğmuştur ve gelişmiştir. Göstergebilim diğer bilim dallarından ayrı bir yapıda evrilerek, 20. yüzyılın ortasından itibaren inceleme alanı genişlemiştir.

Teknolojinin dünya üzerindeki hakimiyetinin güçlenmesi ile beraber, iletişimin temel amaç ve sonuçlarının yanı sıra farklı alanlarda gelişim göstermesi, teknolojinin bu gelişimi ile beraber insanın doğadan sıyrılıp metaların dünyasına katılması, medyanın iktidarının ayak seslerinin daha duyulur hale gelmesi ile medya teknolojilerinin tüketime ve insan algısına hükmü başlamıştır (Sivas, 2012, s. 538). Bu bağlamda ise sinema ve televizyon ürünlerinin artan nicelik ve nitelik özellikleri ile sinemaya ve televizyona dair çalışmalar artmış, araştırmacıların merceği bu iki alana yönelmiştir. Böylece göstergebilim sadece dilin alanında var olan bir bilim olmaktan çıkmış ve kültürel kodların incelenmesine de hizmet edebilen bir bilim dalı olarak evrilmiştir.

Sinema göstergebiliminin doğuşu, öncelikle yukarıda da belirtildiği gibi sinemanın bir dil olmasından kaynaklanmaktadır. Sinema doğası gereği, günlük yaşama dair iletişimin çift yönlü özelliğinden sıyrılarak tek yönlü iletişim sağlayan bir yapıda var olmaktadır. Sinema anlatır, gösterir, işaret eder. Ancak bu anlatılan, gösterileni alımlayan tarafından bir cevap beklemez. Sinema ekrana düştüğü andan itibaren kendini tamamlamaktadır. Sinema göstergebilimi üzerine incelemeleri ve yaptıkları çalışmalarla ünlenen pek düşünür bulunur. Ancak sinema göstergebilimi alanına yön veren ve diğer düşünürlere ışık tutan ve öncüler Christian Metz, Umberto Eco ve Peter Wollen olarak anılmaktadır.

Sinemayı özünü ortaya koyan ve inceleme alanının sınırlarını çizen Christian Metz'dir. Metz sinemada anlamın her açıdan incelenmesini "semyotiği" olarak adlandırmaktadır. Sinema göstergebilimi yapısal olarak doğal dil ile sinemayı karşılaştırdıktan sonra kendi yöntemini kurar: sinemasal olarak anlamın nasıl üretildiğini inceler. Sinema göstergebilimi, ortaya çıkan sinema metninin içerisinde yer alan ölçütleri

araştırır, filmin aktarmak için seçtiği anlatı yapısı içerisindeki öğeleri ne amaçla ve nasıl kullandığını inceler.

Sinema göstergeleri diğer dil yapılarında bulunan göstergeleri barındırmaktadır. Bu göstergeler: Görüntü, ses, müzik, konuşmalar ve yazılı metinlerdir. Sinemada anlam bu göstergelerin işaret ettiği anlamlar ile oluşmaktadır.

“Sinema dili sadece birçok düzgünden oluşan bir dil değil, birçok dilden oluşmuş karmaşık ya da heterojen bir dildir. Sinemaya özgü olan görüntü, doğal (ikonik) dil dışı bir göstergedir. Diğer bir deyişle, görüntü gösterdiği şeye benzer: gösterilen ile gösteren arasında benzerlik ilişkisi vardır, bu nedenle dilsel gösterge gibi saymaca ve uzlaşımsal değildir. Görüntü aynı zamanda gösterdiği nesnenin gerçekleşmesidir (Bağder, 1999, s. 146).”

Sinema dilinin, kendi özüne ait, anlatım araçları bulunur. Bu araçlar filmin içerisinde aktarılmak istenen iletinin oluşturulmasına hizmet eden yöntemlerdir. Ancak bu yöntemler kültürel bağlamda coğrafyadan coğrafyaya farklılık gösterebilir. Buna örnek olarak, tarih boyunca ortaya çıkmış sinema akımları gösterilebilir. Rus devrimci sineması ya da İtalyan Yeni Gerçekçilik akımı farklı coğrafyalar içerisinde ortaya çıkmış, çekim tekniği, anlatı tarzı olarak farklı kimlikler edinmiş sinema akımları olarak bilinmektedir.

Sinema filminde anlatının oluşmasında etken olan yönetmen, kültürel kodlar, teknik yeterlilikler gibi durumların yanı sıra film izleyicisinin sahip olduğu özellikler de film anlatısı içindeki kodların açılma şeklinde önemli bir etkiye sahiptir. İzleyicinin içinde yaşadığı kültür, duygu durumu, yaşı, cinsiyeti gibi unsurlar, izlenilen filmin göstergelerinin farklı şekilde çözümlenebilmesine neden olan faktörlerdir.

4.6.2. Christian Metz

Christian Metz, anlam teorilerinin sinemaya uygulanması ile bilinen Fransız film teorisyeni ve semiyologdur. Onun göstergebilim hakkındaki düşüncesi, çağdaş semiyoloji alanında önemli bir rol oynamaktadır. Metz, göstergebilimin bir sistem olarak anlaşılması gerektiğine inanır ve bu sistemin filmler gibi popüler kültür ürünlerini inceleyebileceğini varsaymaktadır. Ona göre, göstergebilim, göstergelerin bir dil olarak nasıl kullanıldığını inceleyen bir bilim dalıdır ve bu göstergeler, günlük yaşamda sıkça karşılaştığımız simgeler, işaretler, semboller ve imgelerdir.

Çağdaş film kuramcılarının öncüsü olarak tanınan Metz, sinemanın oluşumunu içeren öğelerin sinema dilinin anlatısı ve anlamı ile arasındaki bağlantılar üzerine çalışmalar gerçekleştirmiştir. Metz çalışmaları ile, sinemanın anlamlandırma serüveninde

rol alan elementleri incelemiştir. Charles Peirce ve Ferdinand de Saussure'den etkilenen Metz'in çalışmaları, sinemanın bir "göstergebilimi" olarak kuramlaşmıştır.

Metz'e göre, göstergebilim, toplumlar arasında iletişim kurulmasını ve anlaşılmasını sağlayan dilin yapısını inceler ve bu dilin nasıl çalıştığını açıklar. Ayrıca, göstergebilim, insanların düşüncelerini, duygularını ve davranışlarını etkileyen göstergelerin nasıl kullanıldığını araştırır ve bu göstergelerin toplumlar üzerindeki etkisini inceler.

Metz'e göre, göstergebilim, insanların dünyayı anlamaya çalışırken kullandıkları dilin yapısını inceler ve bu dilin nasıl kullanıldığını açıklar. Bu dil, sadece kelime ve cümlelerle sınırlı değildir, aynı zamanda görsel, işitsel ve diğer duylara dayalı göstergeler de içerir.

Metz'in "Sinema: Dil mi, Dil Yetisi mi?" adlı çalışmasında, sinemanın sanatsal bir dil yetisi olduğunu, söylemektedir. "Bir başka deyişle, sinema bir şeyleri anlatmakta, anlatmak istemekte; ancak bunu gelişigüzel yapmamaktadır. Bu bağlamda anlatımsallık, kuru ve tekdüze değil sanatsal içeriği de olan bir edimdir (Çiçek, 2016:33)."

Metz, sinemanın, yapısı gereği bir anlatma aracı olmasından dolayı bir dili olduğunu belirtmektedir. Metz, bu iddiasından yola çıkarak kendi dilbilimsel bakış açısını sinemanın anlam oluşturma ve tasarlama sistemine dönüştürmektedir. Metz'e göre göstergebilim, anlamın bir filmde nasıl oluştuğu ile uğraşmaktadır. Göstergebilim bu uğraşında filmin anlam yapısının oluşmasının etkenlerinden olan toplumsal psikoloji, ruh çözümleme, toplum bilimi gibi dışsal yapılardan yararlanmaktadır. Ayrıca sinema göstergebilimi genel bağlamda filmin anlam ve işaretlerinin bilimi olarak tartışılması ve üzerinde çalışılması gerekmektedir. Metz, sinemanın, dinamiklerinin içerisinde dilbilgisinin de bulunduğu bir tümceler dizisi olarak tanımlanabileceğini ve çözümlenebileceğini ortaya koymaktadır. Sinema dili inceleme ve çözümleme süreci için Metz, genel dilbilim ve göstergebilimden hareket edileceğinin de altını çizmektedir. Metz için sinemanın göstergebiliminin temeli, anlamın nasıl oluştuğuna dair haritanın başarılı bir şekilde oluşmasına bağlıdır.

Metz' göre sinemayı evrensel kılan iki dikkat edilmesi gereken unsur bulunmaktadır. Bunlar: görselliğin her şartta ve durumda aynı şekilde algılanması ve doğal dillere ait eklemcilik durumunun sinemanın dilinde var olmamasıdır. Dilin eklemcilik durumunun sinema dilinde var olmamasının sebebi; eklemciliğin iletişim

kurma amacına hizmet etmesidir. Sinemanın yapısı karşılıklı iletişim kurma açısından olanak tanımamaktadır.

Metz'in "Bir filmi açıklamak zordur çünkü onu anlamak kolaydır. Görüntü, kendinden –ya da kendisi– olmayan hiçbir şeye geçit vermeyerek, sadece kendisi olarak bizi etkiler" sözü de sinema dilinin anlaşılabilirliği ve sahip olduğu gösterge coğrafyasının evrensel olmasına da dikkat çekmektedir.

"Metz, 'Cinema and Language' adlı çalışmasında metin denilen dizgeyi yapısal ilişkili bir düzen olarak tanımlamıştı. İletileri değil, film ya da yönetimde iletileri ortaya çıkaran yapıyı tartışma amacındaydı. Metin sinemaya özgü değil, yalnız o filme özgü kapalı bir sistem olarak ele alınıyordu (Güçhan, 1989, s. 110)."

Göstergebilimin varlığından önce filmin temelini metinsel dizgeden kaynaklı olduğu savunulurken, zaman içerisinde geliştirilen çalışmalar ışığında, Metz; bu anlayıştan sıyrılarak anlatımın oluşturduğu gösterge kodlarını ve kodların nasıl yorumlandığı ile uğraşılması gerektiğini savunmaktadır. Bu savunmanın temeli olarak ise ünlü düşünürün, film seyircisinin alımladığı kodları nasıl yorumladığı durumunun yanı sıra filme dair iletilerin nasıl üretildiğinin de önem taşıdığını belirtmektedir. Metz'e göre, bir filmin izlenmesini ve anlamlandırılmasını sağlayan kurallar sistemini saptamak, filmin özgül karakterini oluşturan anlam parçalarını bulmak göstergebilimin amacı olmalıdır. Metz'in filmin incelenmesi sırasında üstüne eğildiği alan, filmin mekaniğinin içsel araştırmasıdır (Andrew, 2010, s. 324).

"Metz'e göre sinemanın hammaddesini filmi seyrederken dikkat ettiğimiz bilgi kanalları oluşturur. Devinimli görüntü, bütün yazılı materyalleri içeren grafik çizimler, kaydedilmiş konuşmalar, müzik, gürültü veya ses efektleri bu bilgi kanalları arasında sayılır. Sinema göstergebilimcisi, bu malzeme karışımından çıkan anlamla ilgilenir ve anlam, içinden çıktığı malzemeden bütünüyle farklıdır (Sivas, 2012, s. 533)."

Metz'in göstergebilimsel yöntemi kullanma amacı, filmlerde yer alan gizli anlamların açığa çıkarılmasıdır. Metz, sinemanın özünün, gerçeklik ya da kurgunun sunduğu olanaklar gibi anlam araçları olmadığını savunur. Ona göre filmin ham maddesini, izlenme sürecinde fark edilen ve sorgulanan bilgi kanallarıdır. Metz'in belirlediği bu bilgi kanalları:

- Fotografik, hareket eden veya bunları birleştiren imgeler
- Perde dışından okuduğumuz bütün yazılı materyalleri içeren grafik çizimler.
- Kaydedilmiş konuşmalar
- Kaydedilmiş müzik

- Kaydedilmiş gürültü veya ses efektleridir (Sancar, 2018, s. 27).

Anlam, izleme sürecinde, seyirci halinde olan alıcının filminden edindiği ile, izleyicinin ait olduğu kültürel yapı bir araya geldiğinde ortaya çıkmaktadır. “Metz’e göre görüntü anlamını kültürel kodlardan ötürü ya da bağlamdan ötürü edinir. Her görüntü tek başına bir anlam taşır, ama başka görüntülerle birlikte olduğunda yeni yan anlamlar edinir (Büker, 2012, s. 42).” Sinema göstergebiliminin inceleme mesaisi bu noktada başlamaktadır.

“Büyük Dizimsel” adı ile Christian Metz tarafından geliştirilen kurgulama ilkesinin amacı, filmi tamamlayan görüntülerin “ayrılar” halinde kurgulanışının meydana gelme sürecinin araştırılmasıdır. “Büyük Dizimsel” (Grande Syntagmatique) ilkesine dayalı araştırma süreci, film dizilimlerinin incelenmesine dayanır. Metz’e göre, dizimler “zamansal ve zamansal olmayan” şeklindedir ve toplamda sekiz dizimden bahseder. Zamansal olan dizimler, “betimleyici dizim, ardışık anlatısal dizim, sahne, kısa öykülü ayırım ve ayırım” olmak üzere beş ögeye ayrılır. Zamansal olmayan dizimler “koşut dizim ve resimli dizim” olmak üzere iki ayrı başlıkta incelenmektedir. Bu bağlantı türleri, çekim-sekans, dizim, sahne ve benzeri ögeler arasında gelişmektedir (Bağder, 1999, s. 149). Ancak, filmi ayırılar bağlamında inceleyen büyük dizimsel kuramı her tür ve yapıdaki filme uygulanamamaktadır. Sinemada anlam oluşumunda büyük role sahip olan ses, konuşma, görsel bakış açısı gibi öğelerini kıyas edinmediği ve geri planda bıraktığını sebep göstererek Metz, “Dil ve Sinema” adlı eserinde büyük dizimsel incelemesinin yetersiz olduğunu belirtmiştir.. (Metz:1971:143)

Metz, sinema dilinin parçasal ve parça üstü olarak ikiye ayrılan birimlere sahip olduğunu savunmaktadır. Parçasal birimler; çekim, ayırım vb. gibi uzamda yer alan öğelerdir. Parça üstü birimler ise parçasal birimlerin üzerinde var olabilen ve anlam kazanabilen birimlerdir. Buna örnek olarak alıcı devinimleri, rengi ve geçişleri göstermektedir. Parça üstü birimler parçasal birimlerle bağlantılı olduğu takdirde anlamlı olabilirler. Parça üstü birime, renkli görüntülere sahip filmin bir sahnesinin siyah beyaz renkte verilmesinin, o sahnenin flashback olduğunu göstermesi örnek olarak verilebilir. Sesli bir filmin bir sahnesinin sessiz olması (konuşmaların ve diğer seslerin duyulmaması) sahnedeki karakterin o anda duymadığına işaret etmesi de yine parça üstü birime örnektir. Göstergebilimsel incelemede parçasal ve parça üstü birimlerin incelenmesi gerekir (Sancar, 2018, s. 28).

Metz, izleyicinin filmde yer alan iletinin anlamlandırılması sürecinde 5 tane düzğüye başvurduğuna vurgu yapmaktadır. Bunlar: 1. görsel ve işitsel algılama 2. filmde gördüğümüz nesnelerin tanınması 3. kültürümüz sayesinde ya da filmdeki düzgüler yoluyla ayırdına varabildiğimiz nesnelerle ya da nesneler arasındaki ilişkilerle ilgili yan anlamların ve simgelerin bütünü 4. büyük anlatısal yapıların bütünü 5. sinemasal dizgeler bütünü. Bu düzgülerden beşincisi dışında diğer düzgülerde, bir filmi anlamak için kültür kodlarının, bireysel ve içinde bulunulan toplumsal özelliklerin önemi ortaya çıkmaktadır (Bağder, 1999, s. 147).

Metz, göstergebilimsel film çözümlemesinde incelenmesi gereken film kodlarının iki gruba ayrıldığından bahseder. Bu iki kod grubu; kültürel ve özgül kodlardır. Metz'e göre film anlatısı içerisinde yer alan kültürel kodları anlamak ve çözümlemek için özel bir birikiminin olması zorunlu değildir. Özgül kodlar hakkında bilgi sahibi olma gerekliliği bulunur. Kurgu, alıcı devinimleri, görüntü ve ses üzerinde yapılan estetik değişiklikler gibi uygulamalar özgül kod içerisinde yer alır (Büker, 1985, s. 27).

5. PENTAGON BELGELERİNİ ve WATERGATE SKANDALINI ELE ALAN FİLMLER

5.1 “THE POST”

5.1.1. Film hakkında

“The Post”, 22 Aralık 2017 tarihinde gösterime giren, Amerikalı sinema yönetmeni ve senaristi olan Steven Spielberg tarafından yönetilmiş bir Amerikan drama filmidir. Film, 1971 yılında gerçekleşen Pentagon Belgeleri olayını konu almaktadır. Filmin hikâye akışı “The Washington Post” gazetesinin Pentagon Belgelerine erişme ve bu belgeleri yayınlama kararı alma sürecine odaklanmaktadır. Filmin ana karakterleri ise, Washington Post gazetesinin icra editörü ve yayın yönetmeni olan Ben Bradlee, Ailesinin gazetesi “The Washington Post”un sahibi ve yayıncısı Katharine Graham, Pentagon Belgelerinin bazı kısımlarını Daniel Ellsberg'den alarak Washington Post gazetesine teslim eden Ermeni-Amerikalı bir gazeteci olan Ben Bagdikian, Washington Post editörlerinden biri olan Meg Greenfield'dır. Filmin başrollerinde ise Katharine Graham rolünde, Meryl Streep, Ben Bradlee rolünde Tom Hanks, Ben Bagdikian rolünde Bob Odenkirk, Meg Greenfield rolünde Carrie Coon gibi ünlü oyuncular yer almaktadır. En İyi Film, En İyi Kadın Oyuncu (Meryl Streep) ve En İyi Erkek Oyuncu (Tom Hanks) dahil olmak üzere birçok ödül ve adaylık kazanan “The Post”, eleştirmenlerden olumlu

yorumlar almış ve Amerika tarihine damga vuran bu skandala ışık tutarak gazetecilik pratikleri açısından da önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır.

Hikâye, “The Washington Post” gazetesinin genel yayın yönetmeni Ben Bradlee ve yayıncı Katharine Graham'ın, gazeteye sızdırılan Pentagon belgelerini yayınlanama kararı almaları sürecinde yaşanan olayları ele alır. Savaş analisti Daniel Ellsberg'un Vietnam Savaşı'na tanık olduktan sonra hükümetin halktan gizledikleri karşısında hareket geçmeye karar verir ve Savunma Bakanlığı'na ait 7000 sayfalık gizli belgenin kopyasını “The New York Times” gazetesine verir. “The New York Times” gazetesinin Pentagon belgelerini yayınlamasının ardından hükümet tarafından getirilen yayın yasağı sürecinde gazetenin avukatı Fritz Beebe, yayınlanacak haberlerin yasal süreçlerini yönetirken, Washington Post ekibi, Pentagon belgelerinin doğruluğunu teyit etmek için titiz bir araştırma yürütür. Ancak, gazete, hükümetin ve diğer güçlü kuruluşlarının belgelerin yayınlanmaması üzerine yoğun baskısı ve tehditleriyle karşılaşır.

ABD Başkanı Richard Nixon ve hükümetin, belgelerin yayınlanması üzerine ülkedeki tüm gazetelere sansür ve bazı kısıtlamalar getirmek üzerine çalışırken, Washington Post gazetecileri de etik ve prensipleri nedeniyle önemli bir karar alma aşamasına gelirler. Katharine Graham, gazeteyi yöneten ilk kadın olması ile birlikte ekonomi – politik açıdan da çevresi tarafından baskıya uğrar ve bu nedenle belgelerin yayınlaması konusunda zorlu kararlar vermek zorunda kalır. Ben Bradlee ise, prensiplerine sıkı sıkıya bağlı bir gazeteci olarak yayın kararına sadık kalarak kamu yararının ve basın özgür bir alanda var olabilmesi için çabalayarak hükümetin sansür kararına rağmen belgelerin yayınlanması için tüm gücü ile engellere göğüs gerer. Graham'ın Bradlee'nin ısrarı ile ikna olmasının ardından “The Washington Post” gazetesi doğrulama gerçekleştikten sonra Pentagon belgelerini yayınlamaya başlar. Tüm gazete ekibi, heyecan ve korkuyla devam eden süreçte neler olacağını merak ederken, diğer gazetelerinde “The Washington Post”tan cesaret alarak belgeleri yayınlaması ile büyük bir ayaklanışın mimarı haline gelirler. “The Washington Post”un bu yayınlama kararı ise Nixon hükümetine büyük bir darbe indirir.

“The Post” filmi; gazetecilik etiği, basının görevleri, basın özgürlüğü ve hükümetin gizli bilgilerini açığa çıkarma gibi konularını gerçekte yaşanan olay akışından sapmayarak gerçekçi bir şekilde ele alarak, sadece ABD coğrafyasını değil, dünyayı derinden etkileyen bu skandalı basının temel görevleri ve prensiplerinin altını çizerek, bir belgeselden farklı yapıda güçlü oyuncu kadrosu, başarılı senaryo ve sinematografisi

ile izleyiciler için tarihi değiştiren bu skandalın i yüzünü ve basının toplum ve yönetim üzerindeki etkisini kanıtlamıştır.

5.1.2. Gazetecinin görevleri ve gazetecilik prensipleri

Herhangi bir basın kuruluşuna bağlı çalışan istisnasız her gazetecinin, tarafsız ve toplum adına doğru haberi bulması, hazırlaması ve paylaşması adına sahip olması gereken gazetecilik kural ve ilkeleri bulunmaktadır. Bir gazetecinin sahip olması gereken prensipler hem çalıştığı basın kurumu hem de bireysel gazetecilik bağlamında büyük önem taşımaktadır. Haber olmaya değer olay ve durumun belirlenmesi, haberin mutfağında hazırlanması ve kamu ile paylaşılması süreçlerinde bu prensipler hem gazetecinin mesleki hayatı hem bağlı oluna kurumun saygınlığı ve geleceği ve en önemlisi de kamuya yarar sağlayacak haberin yapılması açısından yıkılmaması ve sağlam kalması gereken bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir gazetecinin sahip olması gereken prensipler temel olarak, gerçek ve doğruluk, bağımsızlık, adalet ve tarafsızlık gözetme, sorumluluk, gizlilik ilkeleri çevresinde şekillenmektedir (http-13).

Belirtilen bu temel prensipler, her ülkenin ve yayın kuruluşunun standardı bağlamında bazı değişiklikler gösterebilmektedir. Değişken bu standartlar gazetecinin prensiplerine bağlı kalmayı kolaylaştıracak şartlara sahip olabilirken, bazen de içinde bulunulan durum veya olay gereği gazetecinin prensiplerinden koparılmaya zorlayabilmektedir. Başarılı gazetecilik ise bu zorlama, sansür, gazetecinin görevine ya da kendisine uygulanan şiddet ve taciz gibi şartlarda da ilkelerine sadık kalarak halkı bilgilendirmeyi amaç edinmektir.

Bir araştırmacı gazetecinin en büyük motivasyonlarından biri sezgileridir. Etrafında gerçekleşen olay ve durumları takip eden araştırmacı gazeteci, gözle grlr şekilde fark edilir olmasa da ayrıntıların altına gizlenen gelişmeleri ve gerçekleri analiz ederek haber değeri taşıyan durum ya da olayı fark ederse, hislerinden emin olduğu taktirde bir araştırmacı gazetecinin belirleyici özelliği olan sezgileri onu şaşırtmayacaktır. “The Post” filminde ise Ben Bradlee, “The New York Times” muhabiri olan Neil Sheehan’ın uzun süreli sessizliği karşısında tedirginliğe düşer. Bradlee’ye göre bu sessizliğin ardından bir gürültü ortaya çıkacaktır. Bu nedenle Bradlee, “The Washing Post” bünyesinde çalışan bir stajyerin, “The New York Times” gazetesine kimliğini gizleyerek gitmesini ve Neil Sheehan’ın neyin peşinde olduğunu öğrenmesini ister. Bradlee’nin şüphelerinin boşa çıkmadığı ise ilerleyen sahnelerde ortaya çıkacaktır.

Görsel 1: “The Post” (2017)

Görsel 2: “The Post” (2017)

Bir araştırmacı gazetecinin, tıpkı bir sporcu gibi sürekli antrenmanlı kalması, sürekli bir araştırma halinde olması gerekmektedir. Bu araştırma edinimi sadece haber değeri taşıyacak bilgilerin araştırması üzerine değil, ayrıca günlük haberlerin takibi ile de gerçekleştirilmelidir. Bir gazeteci haber yaptığı ölçütte haber okumalı ve gündemi en geniş kapsamlı haliyle takip etmelidir. “The Post” filminde ise Ben Bradlee’nin Times gazetesinin bir şeylerin peşinde olduğuna emin olduktan sonra ekibine araştırma yapmaları konusundaki keskin tavrı görülür. Bradlee, ekip arkadaşlarına ellerinde kullanılabilecek, kayda değer bir bilgi olup olmadığını sorduğunda ekip sessiz kalınca, Bradlee sinirlenir. Bradlee de habere giden yolun muhabirlerce toplanmış bilgilerle döşendiğinin farkındadır. Bu neden Bradlee, ekibe daha çok araştırma yapmaları için harekete geçmeleri için görevlendirir. Bradlee’nin de sahip olduğu ve bir araştırmacı gazetecinin belirleyici özelliği olan “araştırmacı ruh” ortaya çıkmaktadır.

Görsel 3: “The Post” (2017)

Gerek bağlı olunan kurum içi karar mekanizmaları, gerek devletin başındaki iktidar güç mekanizmaları olsun, araştırmacı gazetecinin sahip olduğu ve onu başarıya götüren ne önemli prensiplerinden biri de “bağımsız düşünme ve karar alma” özelliğidir. Araştırmacı gazeteci, peşine düştüğü haberin yapılmaması, haberin bağlamının değiştirilmesi, gibi durumlarda haberinden emin olduğu takdirde gerek bağlı olduğu kurumdaki kendinden üst mevkideki karar mekanizmaları, ya da hükümet gibi iktidar organlarının müdahalelerine boyun eğmez ve “esas haberinin” peşinden giderek kendi sistem ve yöntemiyle çalışmaya devam eder. Filmde ise bağımsızlık prensibinin yansıması Ben Bradlee’nin üzerinde oldukça keskin bir şekilde görülmektedir. Film başlangıcında Bradlee ve Graham’ın yaptığı sabah buluşmalarının birinde Graham Bradlee’ye, gazetenin kadınlar için ayrılan bölümü için daha fazla haber yapılması gerektiğini söylediğinde Bradlee ise Graham’a “İşime burnunu sokma” diyerek gazete patronuna karşı tavrını net bir şekilde dile getirmiştir.

Görsel 4: “The Post” (2017)

Öte yandan Graham, Richard Nixon'ın kızı Tricia Nixon and Edward Cox'un gerçekleşecek düğününde Washington Post muhabirlerinden olan Judith Martin'in düğünle ilgili haber yapmasının istenmediğini söyler. Bunun nedeni Judith Martin'in keskin kalemi nedeni ile cezalandırılmasıdır. Hatta Martin, bir yazısında Nixon'ı külaha benzetmiştir. Graham bu engelleme nedeniyle Bradlee'ye düğün haberi için başka bir editör bulmasını ister. Graham *“Beyaz sarayla aramızdaki buzları eritmenin başka bir yolu olabilir. Başka birini gönderebiliriz yani.”* dediğinde ise Bradlee *“Sırf gazetemizde haklarında yazılanları beğenmediler diye bir yönetimin, nasıl haber yapacağımızı söylemesine müsaade edemeyiz.”* diyerek bağımsız gazeteci ruhunu ve dizginlenmeye karşı olan tavrını ortaya koymaktadır.

Görsel 5: "The Post" (2017)

Görsel 6: "The Post" (2017)

“The Post” filminin içerisinde yer alan en büyük çatışmalardan biri olan, gazeteci ve yakın ilişkileri durumu araştırmacı gazeteciliğin diğer bir önemli prensibini ortaya

koymaktadır. Araştırmacı gazetecinin çalışma hayatı boyunca edindiği yakın dostlukları bazen gazeteci için bir çıkmazın sebebi haline gelebilmektedir. Araştırmacı gazetecinin ortaya çıkaracağı haberin ana kahramanı yakın bir arkadaş ya da akraba olabilmektedir. Böyle bir durumda ise yapılması gereken ilk iş, gazetecinin duygularını haber sürecinde bir kenara koymak ve önceliğin haber olduğunu unutmadan gerçeğin açığa çıkmasında bazı bedelleri göze almaktır. Filmde ise bu durum, Ben Bradlee ve Katharine Graham açısından pek çok sahnede ortaya konmaktadır.

Özellikle Katharine Graham'ın Savunma Bakanı Robert McNamara'yla ve Ben Bradlee'nin ise 35. ABD Başkanı olan John F. Kennedy ile eskilere dayanan yakın dostlukları Pentagon Belgelerinin yayınlanması sürecinde iki karakteri de büyük ikilemlerin içinde bırakmıştır. John F. Kennedy ve Robert McNamara'nın Pentagon belgelerinin sızdırılması sürecinin ana karakterlerinden olması ve özellikle McNamara'nın halka karşı ihaneti haberin yayınlanması açısından büyük bir çatışma haline gelmiştir. Bu durumda ise araştırmacı gazetecinin duygularını görevinden ayrı tutma özelliğinin altı çizilmektedir.

Görsel 7: “The Post” (2017)

Diğer tüm araştırmacı gazetecilik prensiplerinin içinde barındırdığı bu gazetecilik ilkesi ise araştırmacı gazetecinin en büyük önceliğinin haberin peşinde koşmasıdır. Kamuyu bilgilendirmenin temel koşul olduğu araştırmacı gazetecilik pratiğinde, öncelik her zaman “haberi bulmak ve paylaşmaktır”. Filmin başından sonuna ise özellikle Ben Bradlee ve ekibi tarafından en büyük motive olarak “haber yapmak” önceliği sunulmuştur. Sızdırılan belgelerin haberinin yapılması sürecinde karşılaşılan tüm zorluklara rağmen Bradlee ve ekibinin “öncül hedefi” belgelerin haberini yayınlamaktır.

Görsel 8: “The Post” (2017)

“The Post” filminde Ben Bradlee ve ekibi açısından sunulan “gazeteci prensiplerinin” yanı sıra basın görevlerine de bazı atıflar yapılmaktadır. Basının görevleri üzerine filmde yer verilen sahnelerden biri Washington Post gazetesinin belgeleri yayınlamasından önce son kararı verecek olan Katharine Graham’ın, haberin yayınlanmasının gazetenin sonunu getireceğini düşünen ve gazetenin halka açıldığının bildirilmesinin ardından belgelerin yayınlanması ile banka desteğinin geri çekileceğinden korkan kurul üyeleri tarafından kararından döndürülmeye çalışıldığı toplantıda ‘... sözleşmede bir gazetenin görevinin önemli haberlerin, toplanması ve yayınlanması olduğu da yazıyor... Bir gazete kendini ulusun refahına ve özgür basının ilkelerine adanmış yazıyor’ repliği ile basının yazılı belgelerde de geçerli görülen görevine vurgu yapılmıştır.

Görsel 9: “The Post” (2017)

Filimde yer alan, basının görevlerine dair en belirgin ve çarpıcı atıfta bulunan sahne ise Washington Post gazetesinin, hükümet tarafından getirilen yayınlama yasağına rağmen sızdırılan belgeleri yayınlamasının ardından Yüksek Mahkeme tarafından yapılan duruşmanın sonrasında çıkan kararın bildirilmesidir. “The Washington Post” ve “The New York Times” gazetelerinin Yüksek Mahkeme’de 6’ya 3 oy ile davayı kazanmasının ardından Yargıç Black’in ‘*Amerika’nın kurucuları, özgür basına demokrasimizdeki asıl görevini yerine getirmeleri için gereken korumayı sağlamıştır. Basının görevi halka hizmet etmektir. Halkı yönetenlere değil.*’ açıklaması ile basının gerçekleştirmesi gereken temel görevin niteliği hem ABD coğrafyasına hem de dünyaya yeniden duyurulmuştur.

Görsel 10: “The Post” (2017)

5.1.3. Basın özgürlüğü ve sansürle savaş

Sansür, ansiklopedide “*Bir toplum içindeki insanlar arasında dolaşan bilgi ve fikirlerin denetimi ve kontrolü. Modern zamanlarda sansür, kitapların, süreli yayınların, oyunların, filmlerin, televizyon ve radyo programlarının, haberlerin ve diğer iletişim araçlarının sakıncalı veya saldırgan olduğu düşünülen kısımları değiştirmek veya gizlemek amacıyla incelenmesi anlamına gelir.*” şeklinde tanımlanmaktadır (Encarta Online Encyclopedia, 2008; Yılmaz, 2009, akt.).

Sansür denildiğinde genel olarak ilk akla gelen anlam basılı şeyler üzerindeki devlet kontrole işaret etmektedir. Devlet ve kurum tarafından sansürün iki tür süreçte uygulanabildiği görülmektedir. “Ön Sansür” belgenin basılmadan önce yapılan kontrolü ve kontrol sonrası yayın kararını ifade ederken “fiilî sansür” kamuoyuna sunulduktan

sonra yanıltıcı etki uyandırdığı düşünölen belgelerin yayınlanmasının durdurulmasını ve ardından belirli kontrol aygıtları tarafından uygulanan kısıtlamaları ifade etmektedir (Tikveş, 1964, s. 723-724).

Düşünce ve ifade özgürlüğünün tamamen karşısında yer alan sansür kavramı, uygulanma nedeni, uygulayıcı vb. şartlara göre kimi zaman gerekli olan bir kısıtlama iken bazı durumlarda ise gerekli olmayan ve kişi ve kamu yararının dışında bir amaç ile uygulanabilmektedir. Toplum üzerinde sansürün en etkili ve güçlü sansür uygulayıcısı devlet ve kurumlarıdır. Devlet ve devlete bağı olan kurumların yazılı, görsel ve sesli belgelerin yayınlanması üzerindeki kontrolü toplumun yararına uygulanması içi var olan sansür, özellikle basın organları üzerinde kader belirleyici bir role sahiptir. Devletin yayınlanacak olan ve yayınlanmış olan bu belgeler üzerindeki doğrudan kontrolü, devletin kontrol altında tuttuğı basın kuruluşlarının yönetimi ile de sansür olarak basın görevlisi ve görevlinin halka sunduğı belge üzerinde uygulanmaktadır.

Günümüzde daha net görölebildiğı üzere, özellikle gazetecilik alanında sansürün uygulanma alanı ve gücünün farkında olan gazeteci, kamuya sunmadan öce haberini bir sansür eleğinden geçirmektedir. Gazeteci kamu yararı gözettiğı durumda, haberin yayınlanmasının ardından devlet ya da bağı olduğı basın kuruluşu tarafından sansürleme ile karşı karşıya kalacağını bilse de prensipleri doğrultusunda haberini yayınlamak konusunda çekingen konumda bulunup otokontrole başvurabilirken, kamu yararını birincil ölçütü olarak belirleyerek yayın kararında emin bir tavır da sergileyebilir.

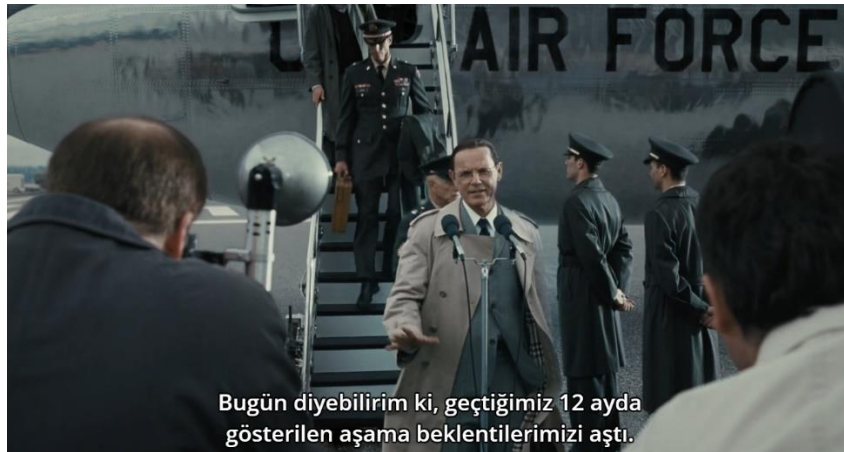
Haberinin sansürlenebilme ihtimalini düşönen çoğı gazeteciyi tedirgin hale getiren nedenlerden bazıları yasal yaptırımlar, mesleki geleceğı, bağı olduğı basın kurumunun geleceğı ve kamunun haberi edinip edinemeyeceğıdir. Geleneksel gazeteciliğe göre araştırmacı gazetecilikte bu kaygı ve tedirginlik daha yoğun şekilde görölür. Araştırmacı gazetecilikte, gazetecinin birincil görevi olan gizli olan, saklanan bilgiyi gün yüzüne çıkarma ve kamuya sunma durumu, özellikle saklanan bilginin iktidar kişi ve gruplara ait olduğı şartta sansür kavramını gündemin ortasına yerleştirmektedir.

Halktan gizlenen durum ya da olayın ortaya çıkmasını istemeyen iktidar kişi ya da grubun gazeteci ve gazetecinin bağı olduğı kuruma karşı alacağı en güçlü ve etkili tedbir sansür olacaktır. Bu nedenle her araştırmacı gazeteci kamuya sunmak istediğı haberi araştırırken, hazırlarken ve yayın sürecine dahil ederken sansürle karşı karşıya kalma ihtimalini göz önünde bulundurmaktadır. Araştırmacı gazetecinin ve basın kuruluşlarının bulundukları ülkenin basın özgürlüğü bağlamında var olan yasal hakları

doğrultusunda haber yayınlanma sürecinin kaderi belirlenmektedir. Ancak, araştırmacı gazetecinin sahip olduğu yasal haklar ne olursa olsun, kamu yararının başat olarak gözetildiği her şartta doğruluğu teyit edilen haberin, karşılaşacağı sansüre rağmen yayınlanması gerektiği, en önemli ilkelerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

“The Post” filminde, Pentagon belgelerinin ilk olarak “The New York Times” gazetesine sızdırılmasının ardından gazetenin belgeleri yayınlaması ve hükümetin belgelerin yayınlanmasının ardından belgelerin sızdırılması ile ilgili haberlerin yayınlanmasına kısıtlama getirmesi, “The Washington Post” gazetesi ve ekibinin basın özgürlüğünü öncü tutmalarının ve bu özgürlük adına başlattıkları savaşın hikayesini anlatmaktadır. Filmin anlatısında ağırlıklı olarak “basın özgürlüğü” ve “sansür” kavramları yaşanan gerçek olaylar çerçevesinde aktarılsa da, basın özgürlüğü için verilen bu mücadele sürecinde “The Washington Post” gazetecilerinin, bir araştırmacı gazetecinin sahip olması gereken prensipleri ve özellikleri taşımalarının verdikleri savaşta ne kadar önemli olduğunu kanıtlamaktadır.

“The Post”, filmin çıkış noktası olan Vietnam Savaşı ve halktan gizlenenler konusunda tüm gerçekleri filmin en başında izleyici ile paylaşmıştır. Vietnam Savaşı’na gözlem yapması için gönderilen savaş analisti Daniel Ellsberg’un Savunma Bakanı Robert McNamara’ya “ savaşta hala ilerleme katedilmediğini gözlemlediğini” söylemesine rağmen McNamara’nın basına yaptığı, savaşa dair umut verici ve olumlu açıklamalar, hükümetin gerçekleri saklama konusunda tavrını göstermektedir. Ellsberg ise savaşta birebir şahit olduklarının ardından hükümetin bu tavrı karşısında sessiz kalmamayı tercih eder.

Görsel 11: “The Post” (2017)

Yani Johnson bunu barış için değil
halkı manipüle etmek için mi yapmış?

Görsel 12: “The Post” (2017)

Pentagon Belgelerine Göre
ABD'nin 30 Yıllık Müdahalesi

Görsel 13: “The Post” (2017)

13 Haziran 1971 tarihinde ABD’yi derinden sarsan haber “The New York Times” gazetesinin ana sayfasında yayınlanmıştır. ABD hükümetin aldığı kararlar ve gerçekleştirdiği politikaların ABD’nin en büyük gazetesinin baş sayfasında yayınlanması ise başta dönemin Başkanı Richard Nixon olmak üzere Beyaz Saray’ı oldukça sinirlendirmiştir. ABD halkının kaderini doğrudan etkileyen pek çok sırrın en ince ayrıntıları ile ortaya çıkmasına sinirlenen ABD hükümeti ise çareyi basına sansür getirmekte bulmuştur.

Görsel 14: “The Post” (2017)

Filmde, televizyondan resmi olarak; “The New York Times”a Vietnam Savaşı’nın amacı ve yürütölməsi hakkında yayımladığı gizli belgelerle ilgili en az cumartesi gününe kadar yayın yasağı getirildi. Times sözünün eri olacağını ve Federal Yargıç Murray Gurfein’in kararına sadık kalacağını ancak kalıcı bir emre, cuma günkü mahkemede karşı çıkacağını açıkladı. Nixon Hükümeti, Times’ın son iki sayısının ulusal savunmaya onarılmaz bir şekilde zarar verebileceğini bildirdi.” yapılan açıklamayla hükümetin basına karşı uyguladığı sansür resmiyet kazanmıştır.

Görsel 15: “The Post” (2017)

Görsel 16: “The Post” (2017)

Hükümetin Times’ın belgelerin yayınlamasını vatana ihanet olarak tanımlaması, halktan ülkenin güvenliğine dair bilgilerin saklanması gerektiğinin savunulduğunu göstermektedir. Ancak yayınlanan haberlerin ardından Nixon’ın öfkesinin sunulduğu sahneler hükümetin basına karşı olan keskin ve olumsuz tavrını da ortaya koymaktadır.

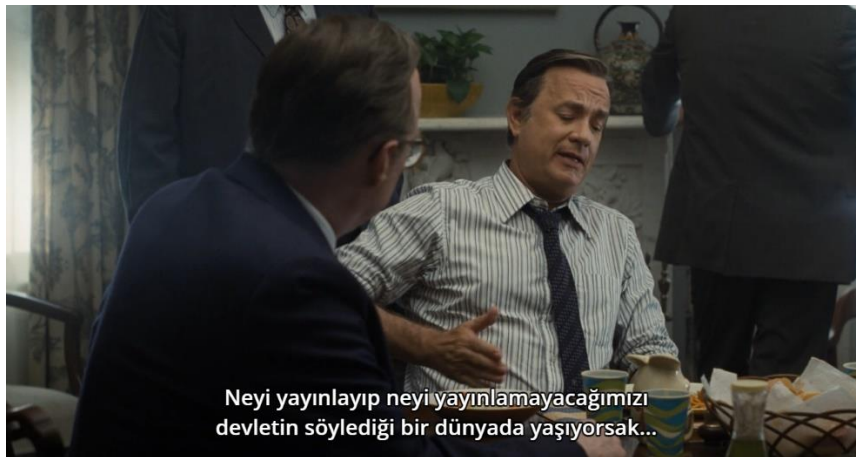
Görsel 17: “The Post” (2017)

“The Washington Post” her ne kadar “The New York Times” gazetesine getirilen sansür kararından bahsetse de filmde Washington Post’un bu sansür kararının edindiği tavır ve aldığı kararlara odaklanıldığı görülmektedir. Ben Bradlee, sansür kararının ardından “dümene geçmek” gerektiğini düşünmektedir. Bradlee için sansür kararına uymak sadece Times ya da Post’u değil tüm basını tehlikeye atacak bir karardır. Bu nedenle ise Bradlee, Times’ın yayınlamadığı diğer belgeleri bulmayı ve yayınlamayı amaçlar ancak bunun için öncelikle gazetenin patronu Graham’ı ikna etmelidir.

Görsel 18: “The Post” (2017)

Bradlee, patronu Graham’ı ikna etmeye çalışırken karşısında Washington Post’un yönetim kurulunu bulur. Kurul gazetenin özellikle ekonomik geleceğini düşündüğü gerekçesiyle belgelerin yayınlanmaması gerektiğini savunur. Yayınlama kararı pek çok kişiye göre Nixon’a savaş açmak anlamına gelmektedir ve kimse karşısına Nixon’a alacak kadar cesur değildir çünkü herkes Nixon’ın gücünün ve yapabileceklerinin farkındadır. Gazetenin avukatı Fritz Beebe, haberin yayınlanmasının Washington Post gazetesinin sonunu getireceğini söylediğinde Bradlee “*Neyi yayınlayıp neyi yayınlamayacağımızı devletin söylediği bir dünyada yaşıyorsak, bildiğimiz Post’un varlığı çoktan son bulmuş demektir.*” Cevabını verir. Bradlee’ye göre bir gazetenin varlığını belirleyen en önemli unsur “bağımsız yayınlama kararı alabilme gücüdür.”

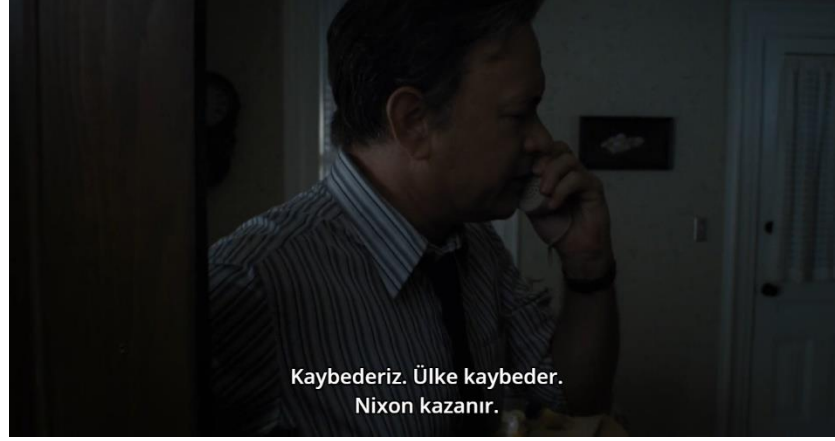
Görsel 19: “The Post” (2017)

Filmin yasağa ve Nixon’a rağmen yayınlama kararı alma sürecini anlatan bazı sahnelerinde ise 4. Güç ve Denetleme ilkesine vurgu yapılmaktadır. Pentagon belgelerinin içeriği göz önüne alındığında ortada hükümetin gerçekleştirdiği yolsuzluklar, usulsüzlükler ve kamunun zararına alınan kararlar bulunmaktadır. Basının 4. Güç özelliği bağlamında ise özellikle Bradlee’nin “Güçlerini denetleyen kişiler olmak zorundayız.” Diyaloğu ile elinde büyük hatta sonsuz bir güce sahip olan iktidarın gücünü yapıcı ve halkın yararına kullanıp kullanmadığını sorgulayan en önemli denetleyicinin basın olduğu gerçeği kısa ve öz bir replik ile ortaya konmuştur.

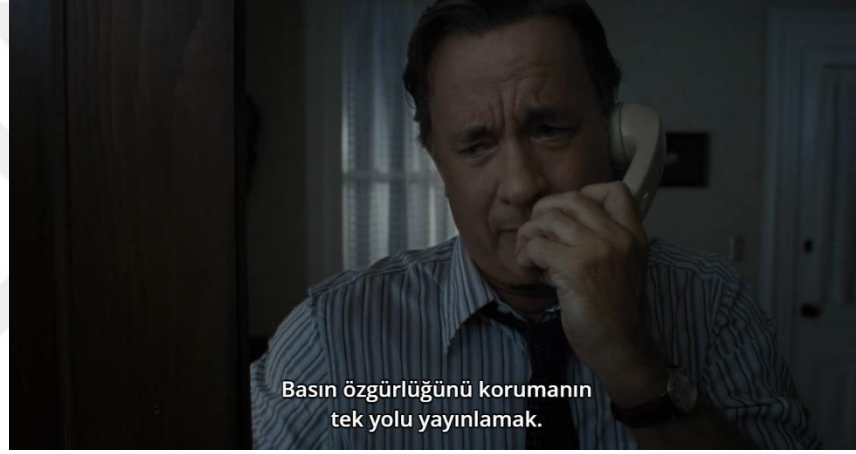

Görsel 20: “The Post” (2017)

Bradlee’nin yasağa rağmen belgelerin yayınlanması sürecinde tek karşılaştığı engel gazetenin patronu Graham ve yönetim kurulu değildir. Bradlee’nin karşılaştığı en büyük engel çevresindeki insanların sahip olduğu Nixon korkusudur. Bradlee için ise Nixon’dan korkmak ve susmak sadece basının değil, Amerika Birleşik Devletleri’nin geleceğinin zarar görmesi anlamına gelmektedir. Korku, basın özgürlüğü ile birlikte toplumun özgürlüğünün de kısıtlanması anlamına gelmektedir. Ben Bradlee’nin “*Basın özgürlüğünü korumanın tek yolu yayınlamaktır.*” Repliği bu bağlamda basın özgürlüğüne giden tek çarenin en güçlü tanımı olarak sunulmuştur. Basın, korkmadan gerçeğin peşinde koştuğu ve haber yaptığı sürece özgürlüğünü koruyabilecektir.

Görsel 21: “The Post” (2017)

Görsel 22: “The Post” (2017)

Bradlee’nin belgelerin yayınlanması konusunda dik duruşu ve kurulun korkusu arasında kalan Graham, son kararı verecek kişi olarak Bradlee’den herhangi bir askeri tehlikeye atmadan yayınlama garantisi ister. Bradlee Graham’a garanti verdiğinde ise son karar verilir. Graham’ın yayınlama kararı ile haber basıma girer.

**Sizinkini de aşan şeyler söz konusu.
Mesela lanet basın özgürlüğü!**

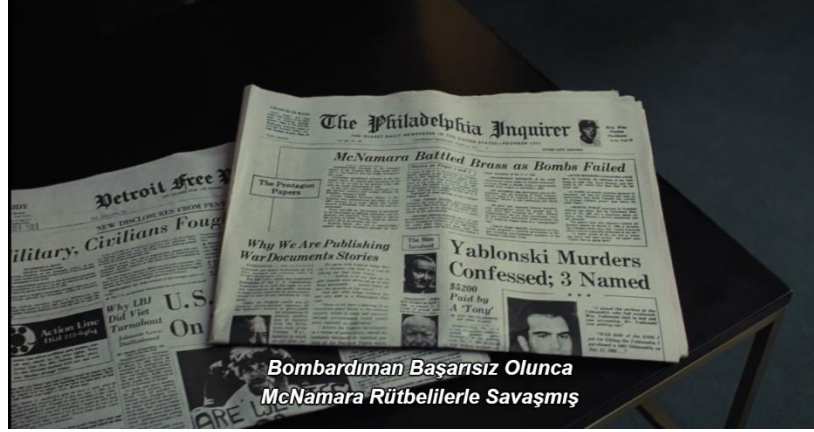
Görsel 23: “The Post” (2017)

Washington Post’un aldığı yayın kararının ardından hükümetin yayın karşısında tavrının ne olacağının bekleyişi başlar. Graham ve Bradlee yayın sonrası gerçekleşebilecek olası senaryoların farkındadırlar. Washington Post’un belgeleri yayınlamasının ardından “The New York Times”ın “Mahkemeler Vietnam Gazetelerinde Farklı Görüşlere Sahip: Times Serisi Hâlâ Geçerliliğini Koruyor, Washington Post Bir Yasaktan Kurtuldu.” başlıklı haberi Washington Post’un geleceği için umut taşısa da Graham, Bradlee ve ekibi hükümetten gelecek haberi bekler. Hükümet Post’un yayınının da ulusal güvenliğe zarar verdiği iddiası ile davaya başvurur. Ancak Washington Post adına en önemli gelişmelerin başında diğer gazetelerinde belgeleri yayınlayarak yayın yasağına karşı gelmesi yer almaktadır. Pentagon Belgelerinin hükümetin getirdiği yasağa rağmen birçok gazete tarafından yayınlanması, Washington Post’un basın özgürlüğü adına öncü olarak diğer gazetelere cesaret verdiğini vurgulamaktadır.

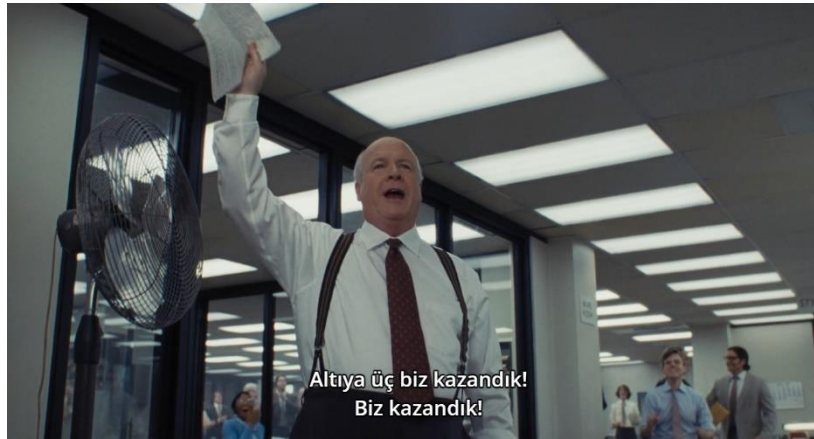
**Times Haberleri Hâlâ Yasaklı
Post Yasaktan Yırttı**

Görsel 24: “The Post” (2017)

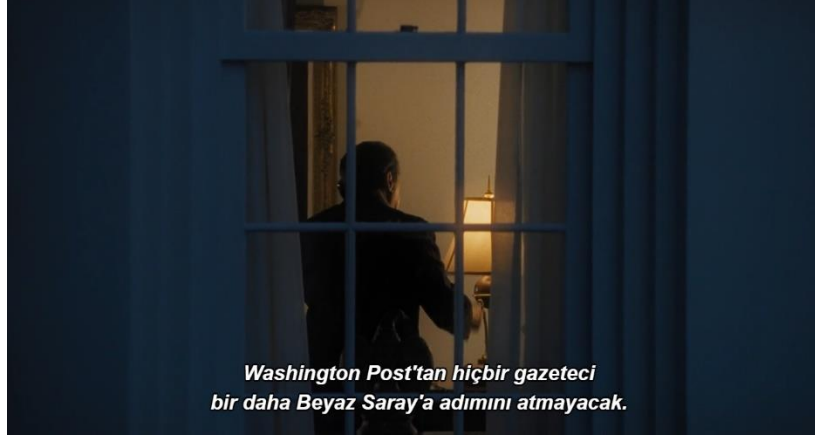
Görsel 25: “The Post” (2017)

Yüksek Mahkeme’de yargılanan “The New York Times” ve “The Washington Post” gazetesi 6’ya 3 oy ile özgürlüğünü kazanmış ve kendilerine uygulanan tüm suçlamalar ve yaptırımlardan beraat etmişlerdir. Mahkemenin ardından Yargıç Black’in yaptığı “*Basının görevi halka hizmet etmektir. Halkı yönetenlere değil.*” açıklaması ile Amerika basını özgürlüğünü tekrar kazanmış ve basının ve özgürlüğünün gücünü ABD halkına, iktidarına ve hatta tüm dünyaya kanıtlamıştır.

Görsel 26: “The Post” (2017)

Richard Nixon’ın Times ve Post’a karşı verdiği savaştan mağlup olarak ayrılması kendisini daha da öfkelenmiştir ve filmin sonunda verilen telefon konuşması sahnesinde de görüldüğü gibi Nixon mağlubiyetinin getirdiği öfke ile Washington Post ve “The New York Times”’a karşı düşmanlığını net bir şekilde dile getirmiştir. Filmin sonunda basın ile hükümet arasında basın özgürlüğü adına verilen savaşta kazanan taraf “basın” olmuştur.

Görsel 27: “The Post” (2017)

5.1.4 Gizli olan, gizlinin korunması ve gizlinin açığa çıkarılması

Araştırmacı gazetecinin araştırma sürecinde gerçekleştirdiği kaynak kullanımı bağlamında başvurabileceği; kimlik gizleyerek ya da başkasının kimliğine bürünerek haber araştırmak, gizli kayıt yapmak, gizli kaynağa başvurmak, sızıntı belgelere dayalı habercilik yapmak, crowdsourcing (kitle-kaynak) yöntemleri arasında gizli kaynağa başvurmak ve sızıntı belgelere dayalı kaynak kullanımı özellikle iktidar kişi ve grupların gizlediği bilgileri açığa çıkarma sürecinde en sık kullanılan yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. (İrvan, 2018, s. 83-85)

Araştırmacı gazetecilikte gizli kaynağa başvurma temelinde kaynağın gizliliği, haberin doğruluğunu teyit etmekte ve güvenilirliğinden emin olmak açısından önem taşımaktadır. Kaynakların gizliliğinin korunması, araştırmacı gazetecinin haberinin oluşturulması sürecinde doğru ve tarafsız bir yol izlemesine yardım etmektedir. Kaynakların gizliliğinin korunması, haberin yayına kadar oluşum süreci ve yayın sonrası olası manipülenin önüne geçilmesini sağlamaktadır.

Kaynakların gizliliği, gazetecilik etiği açısından en önemli ilkelerden biri olarak yer almaktadır. Gazetecilerin, kaynaklarının gizliliğini korumakla yükümlü olması hem gazetecinin hem haberin hem de kaynağın güvenliğini garantilemede yardımcı olmaktadır. Ayrıca kaynak gizliliğinin araştırmacı gazetecinin peşinde olduğu haberin geleceğinin sigortası olmasının yanı sıra uzun ve derin kaynak araştırması süreci içerisinde çalışması, araştırmacı gazetecilik pratiğinin geleneksel gazetecilikten sıyrıldığı noktalardan biri olarak da karşımıza çıkmaktadır. Araştırmacı gazetecilik pratiklerinden biri olan kaynak araştırması ve kullanımı “The Post” filmi anlatısında önemli bir element olarak izleyiciye sunulmaktadır.

1 Kasım 1955 yılında başlayan Vietnam Savaşı'nın üzerinden 14 yıl geçmiş, Amerika Birleşik Devletleri Savunma Bakanı McNamara, savaşın gidişatına dair gözlem yapılması adına askeri analist Daniel Ellsberg'un savaşa katılmasını ve savaşa dair gözlemlerini paylaşmasını istemiştir. Savaşa doğrudan tanık olan Daniel Ellsberg, Vietnam Savaşı'nda ABD'nin lehine bir gelişme yaşanmadığını, pek çok askerin geçen süreçte boş yere öldüğünü fark etmiştir. Ellsberg savaşın gidişatına dair kaygılarını dile getirse de McNamara'ya göre Ellsberg'den istenen bu analiz akademisyenler ve tarihçiler için geleceğe ışık tutması niyetiyle gerçekleştirilmiştir.

Görsel 28: "The Post" (2017)

Görsel 29: "The Post" (2017)

Daniel Ellsberg'u bulunduğu konum ve sorumluluklara rağmen harekete geçiren ise ABD hükümetinin gereksiz şekilde göz göre göre bir hiç uğruna kayıpların verildiği bu savaşı sürdürme kararı ve halktan ise savaşa dair gerçekleri gizlemeye devam etmesi

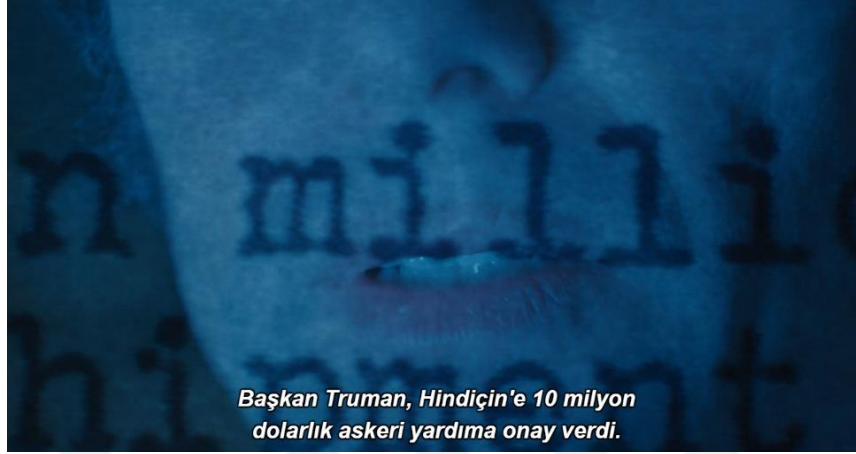
olmuştur. Amerika Birleşik Devletleri silahlı kuvvetleri için araştırma ve geliştirme yapması amacıyla kurulmuş olan RAND Cooperation bünyesinde çalışan Ellsberg ise gerçeklerin açığa çıkmasını görevinden önce tutarak erişimine sahip olduğu ‘‘Savunma Bakanlığı Ofisinin Vietnam Görev Gücü Raporu’’ adı ile bilinen, ABD başkanlık koltuğuna oturmuş olan Lyndon B. Johnson, John F. Kennedy, Harry S. Truman ve Richard Nixon gibi isimlerin gizli şekilde yürüttüğü stratejiler ve aldıkları kararların analizlerinin raporlandığı belgeleri, RAND Cooperation binasından gizli bir şekilde çıkarmış ve yine gizli bir şekilde 7000 sayfalık belgeleri çoğaltmıştır.

Görsel 30: “The Post” (2017)

Filmde belgelerin sızdırılmasının ardından çoğaltıldığının gösterildiği sahnelerde, Ellsberg’un saklanan gerçeklerden örnekler verdiği ve bu örnekler hakkında ABD Başkanlarının halka yaptığı resmî açıklamaların gerçek görüntüleri yer almaktadır. Ellsberg’un paylaştığı gerçekler arasında John F. Kennedy yönetiminin, Güney Vietnam lideri Ngo Dinh Diem’i Kasım 1963 yılında gerçekleştirilen darbesindeki ölümünden önce devirme planlarından haberdar olduğu, Başkan Johnson’ın, 1964 seçimlerinden uzun zaman önce Kuzey Vietnam’ı bombalama planları da dahil olmak üzere, savaşı genişletme kararı aldığı, halka 1964 başkanlık kampanyası sırasında “daha geniş bir savaş aramıyoruz” açıklamasını yapması yer almaktadır. Filmin bu bölümünde yer alan tarihi bilgilerin doğruluğunu güçlendirmek için ise ismi geçen ABD Başkanlarının gerçek hayatta gerçekleştirdikleri açıklamalara dair görüntüler verilmiştir. Filmde yer alan,geçişli anlatı tekniği vasıtasıyla gerçek kayıtların filmde verilmesi; iktidar kişilerin halka aktardıkları, yalan bilgilerle oluşturmaya çalıştıkları imaj ile aktarılan yanlış

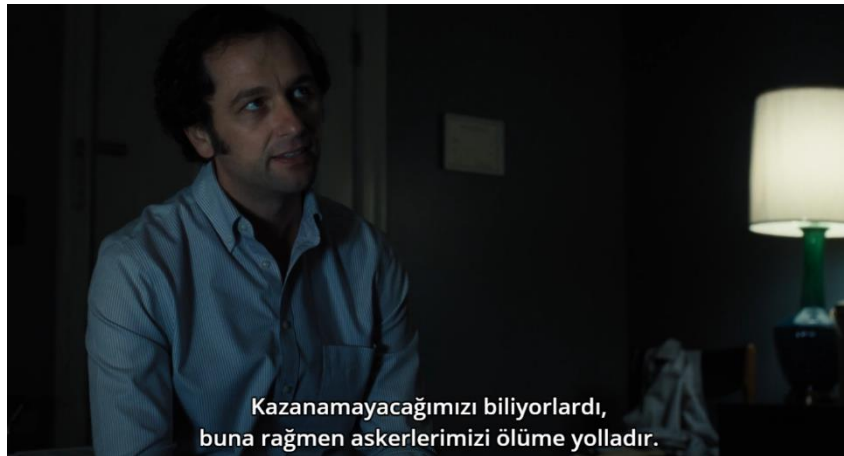
bilgilerin gerçek halleri ardarda verilerek halka ne şekilde, tavırla yalan söylendiği, bunun ise birden fazla iktidara sahip kişi tarafından gerçekleştirildiğine vurgu yapılmaktadır.

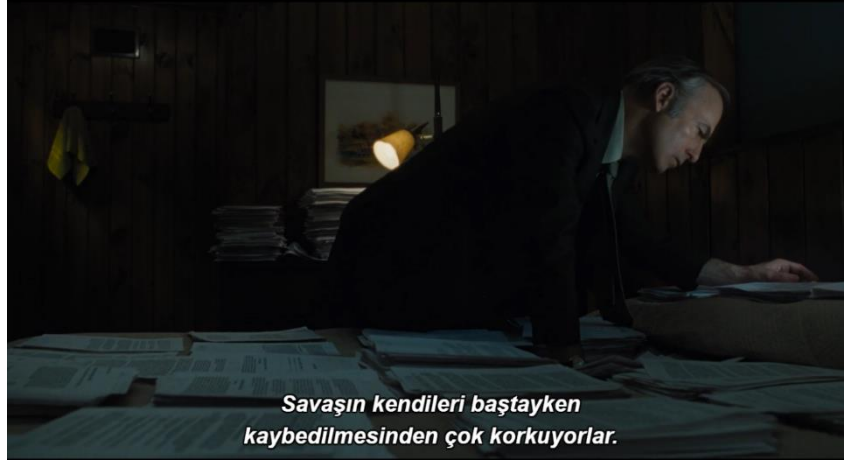
Görsel 31: “The Post” (2017)

Görsel 32: “The Post” (2017)

Görsel 33: “The Post” (2017)

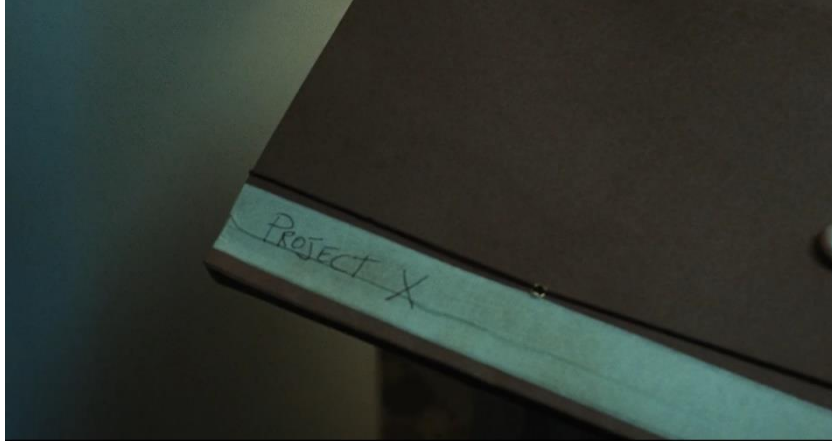

Görsel 34: “The Post” (2017)

Ellsberg’un belgeleri kopyalamasının ardından koya belgeler, gizli bir operasyon şeklinde yolcuğuna başlamaktadır. ABD hükümetinin geleceğini değiştirecek olan bu belgeler korumaların kapısında beklediği bir otel odasında haber haline getirildikten sonra “Project X” adlı bir belge içerisinde bir Times çalışanı aracılığı ile gazeteye iletilir. “The New York Times”’a getirilen haber dosyası ise gazetenin şehir editörü ve genel yayın yönetmeni olan Abe Rosenthal’a elden iletilir. Böylece sızdırılan Pentagon belgelerinin yayınlanma süreci başlamıştır. “The Post”’ta belgelerin çıktığı yolculuk ise hızlı sahne geçişleri ile gösterilmiştir. Gizli bir operasyon şeklinde yürütülen süreç içerisinde, belgelerin fotokopisinin çekildiği, proje dosyasının görüldüğü ya da gazete çalışanının kimliğini gösterdiği yakın çekimler ise gizli olanın aslında göz önünde olduğuna, izleyicinin burnunun dibinde durduğuna işaret eder niteliktedir.

Görsel 35: “The Post” (2017)

Görsel 36: “The Post” (2017)

“The Post” filminin ana çatışmalarından biri olan ‘yakın ilişkiler’ ikilemi bağlamında, Ben Bradlee’nin Katharine Graham’dan belgelerin kopyasını talep ettiği bölümde, McNamara’nın yakın arkadaşı olan Graham’ın, belgelere en kolay ulaşabilecek kişi olmasına rağmen, arkadaşına ihanet etmemek adına belgelerin kopyasını istemeyeceğini söylemesi duygularına yenik düştüğünü gösterse de, belgeler Washington Post’a ulaştıktan sonra yayın kararını almadan önce Graham’ın McNamara’ya hem gerçekleri sakladığı için hesap sorarken, hem de yayın hakkında tavsiyesini istediği görülür. Katharine filmin bu bölümünde dostluğu bir kenara ayırıp yayın kararı üzerine odaklanır.

McNamara’nın Pentagon skandalının ana karakteri olması, Graham’ın bazı gerçeklerle yüzleşmesine sebep olur. Bunlardan en önemlisi kazanılamayacak bir savaş yüzünden yüzlerce askerin ölümüne sebep olunmasıdır. McNamara, basının tarafsız olamayacağını ve gerçeklerin belli bir bakış açısıyla aktarılması gerektiğini savunduğunda Graham bu düşünceye karşı çıkar. Graham’ın bu esnada ihtiyaç duyduğu şey belgelerin yayınlanması üzerine McNamara’dan izin almak değil, sadece bir dost tavsiyesi almaktır. McNamara, belgelerin yayınlanmasını tavsiye etmediğini söyler çünkü kendisinin de en büyük çekincelerinin başında Nixon gelmektedir. McNamara, haberin yayınlanmasının ardından Nixon’ın nasıl karşılık verebileceğini tahmin edebilmektedir. Haberin yayınlanmasının ardından yaşanacak olası senaryo McNamara’yı da tedirgin etmektedir. Filmin bu aşamasında ise kaynakla yakın ilişkilerin, araştırmacı gazetecinin görevini yerine getirmesinde ne sonuçlar doğurduğu ortaya çıkmaktadır.

Görsel 37: “The Post” (2017)

Araştırmacı gazetecilik pratiğinde hayati önem taşıyan en büyük etmen kaynak gizliliğidir. Araştırmacı gazetecinin haber yapacağı durum ve olayın önemi, gazetecinin başvurduğu kaynağı da tehlikeli bir pozisyona sokmaktadır. Gün yüzüne çıkarılacak bilgileri saklayan kişi veya grubun, bilgiyi paylaşan kaynağı öğrenmesi birçok olası tehlikeli senaryonun gerçekleşmesine sebep olabilir. Bu senaryolardan en korkutucu olanı ise kaynağın can güvenliğinin tehlikeli duruma düşmesidir. Araştırmacı gazetecinin ise bu durumda kaynağını gizliliğini, her şartta koruması hayati önem taşımaktadır. Kaynak, kimliğinin paylaşılmasını istemediği taktirde, araştırmacı gazeteci için bu sır mezara götürülecek bir bilgidir. “The Post” filminde ise kaynağın gizliliği bağlamında öne çıkan karakterin Ben Bagdikian olduğu görülmektedir. Ben Bradlee’nin Neil Sheehan hakkında şüphelerinin ortaya çıktığı andan itibaren Ben Bagdikian, Bradlee’nin rehberliğinde kaynak arayışına girmiştir. Bagdikian filmin sonuna, Washington Post’un belgeleri yayınlamasına’’ kadar ulaştığı kaynaklar ile görüşmelerini ankesörlü telefonlardan gerçekleştirmiş ve görüştüğü kaynakların bilgisini her zaman gizli tutmuştur.

En güçlü ve önemli kaynağı Daniel Ellsberg’ten belgeleri aldıktan sonra haberin yayınlanma sürecinde gazetenin kıdemli hukuk danışmanı olan Roger Clark’ın belgeleri Times ile aynı kaynaktan almanın kanuna karşı hile anlamına geldiğini belirtmesine karşın Bagdikian, kaynağının Times gazetesinin kaynağı ile aynı olmasının çok yüksek bir ihtimal taşıdığını söylese de kaynağının ismini paylaşmaz. Bir araştırmacı gazeteci ve peşinden koştuğu haberin kaderini belirleyen bir diğer önemli unsur olan “kaynak gizliliğinin korunması” filmin belirtilen sahnelerinde vurgulanmaktadır.

Görsel 38: “The Post” (2017)

Konu olarak ele alınan “Pentagon belgelerinin sızdırılması” olayı çerçevesinde, “The Post” filminde, araştırmacı gazeteci kimliğine ait özelliklere yer verilmiştir. Araştırmacı gazeteciliğe dair karakteristik özellikler ise filmde yer alan Ben Bradlee karakteri üzerinden gösterilmiştir. Filmde her ne kadar bu karakteristik özelliklere yer verilse de anlatı boyunca “basın özgürlüğü, sansür ve dördüncü güç” kavramlarına vurgu yapıldığı gözlemlenmektedir. Filmde yer alan esas çatışma, basın ve hükümet arasında geçmektedir. Bunun sebebi gerçekte yaşanan Pentagon skandalı sürecinde de belirtilen bu kavramların önem kazanmasıdır. Filmde belgelerin sızdırılması sürecinde basın özgürlüğü adına alınan riskler ve gösterilen çaba ise kendini gazeteciliğe ve ilkelerine adanmış olan bir araştırmacı gazeteci ve ekibi üzerinden anlatılmıştır.

Filmin ilk sahnesinden son sahnesine kadar, senarist ve yönetmenin liberal basın anlayışını destekleyen tavrı baskın şekilde kendini göstermektedir. Filmde temel mesele olarak ele alınan, “basın özgürlüğü, dördüncü güç, kamu yararı, basının görevleri ve sansür” kavramları; basının sansürlenemeyeceği, yayın kuruluşlarına taraflı haber yapması için baskı yapılamayacağı ve basının temel görevinin halkı bilgilendirmek olduğu düşüncelerinin altını çizer ve destekler nitelikte çoğu sahnede ele alınmıştır.

5.2. “ALL THE PRESIDENT’S MEN”

5.2.1 Film hakkında

1976 yılının Nisan ayında Amerika Birleşik Devletleri’nde vizyona giren, 2 saat 18 dakika süreli “All The President’s Men” filminin yönetmen koltuğunda Alan Jay Pakula, senarist koltuğunda ise William Goldman oturmaktadır. Film, 17 Haziran 1972 günü, ABD başkanı Richard Nixon’ın seçim kampanyası ekibi tarafından Watergate İş

Merkezi’nde yer alan Demokrat Parti’nin merkezi ofisine yapılan bir hırsızlık girişı ile başlayan Watergate skandalı sürecini konu edinmektedir. Skandal sürecinde yaşananlar, Bob Woodward ve Carl Bernstein tarafından kaleme alınan, 1974 yılında yayınlanan “All The President’s Men” adlı kitapta anlatılmıştır.

Washington Post gazetesi bünyesinde muhabirlik yapan Carl Bernstein ve Bob Woodward kendilerini bir anda ABD tarihinin en büyük skandallarından birinin içinde bulurlar. Washington Post gazetesinin genel yayın yönetmeni Ben Bradlee’nin rehberliğinde Bernstein ve Woodward, Watergate skandalını ortaya çıkarma ve kamu ile paylaşma sürecinde pek çok risk almış ve zorlu bir araştırma sürecinin ardından Watergate binasında yaşananları ve perde arkasında saklı yolsuzluk gerçeklerini haber yapmayı başarmıştır. Skandalın bu iki muhabir tarafından ortaya çıkarılma sürecinin kilit noktası olan, Bob Woodward’un gizli kaynağı Deep Throat’ın sağladığı bilgiler ile Watergate binasında yaşananlar sadece soygun olmaktan çıkmış, ABD hükümetinin başrol olduğu bir yolsuzluk sürecin gün yüzüne çıkarılmıştır. Filmin oyuncu kadrosunda; Carl Bernstein rolünde Dustin Hoffman, Bob Woodward rolünde Robert Redford, Ben Bradlee rolünde Jason Robards ve “Deep Throat” lakaplı Mark Felt rolünde Hal Holbrook yer almaktadır.

Film özetle, 1972 yılında Watergate adındaki iş merkezinde yer alan bir büroya 5 hırsızın gerçekleştirdiği soygun esnasında polis tarafından yakalanması ile başlamaktadır. Washington Post gazetesinde muhabir olarak çalışan Bob Woodward ve Carl Bernstein’in bu soygun olayı üzerine yaptıkları derinlemesine araştırma sayesinde gerçekleşen soygunun basit bir suç operasyonu olmadığı, soygunun temelinde Demokrat Parti bürosuna dinleme cihazı yerleştirme amacı olduğu ve parti bürosunda yapılan bu girişimin kaynağının Başkan Richard Nixon’ın partisi olan Cumhuriyetçi Parti olduğu ortaya çıkmıştır. Yakalanan hırsızların yargılanma sürecinde Cumhuriyetçi Parti’nin rüşvet fonundan hırsızların aklanması adına para aktarıldığı ve sadece soygunla kalmayıp, Cumhuriyetçi partinin, Demokrat Parti’yi gizli şekilde dinleme, izleme ve ardından gerçekleştirilen karalama eylemleri de yine gazetecilerin araştırmaları sonucu gün yüzüne çıkmıştır. Soygun planının ardında yer aldığı anlaşılan birçok üst düzey hükümet yetkilisi gerçeklerin ortaya çıkması ardından yargılanmış, Richard Nixon ise Pentagon belgelerinin sızdırılmasının ardından yaşanan bu olayın darbesi ile başkanlıktan istifa ederek, görevden istifa ederek ayrılan ilk ABD başkanı olmuştur. (Göker, 2022, s. 89-90)

5.2.2. Araştırmacı gazetecinin DNA’sı

İster mesleğine yeni başlamış bir muhabir, isterse hayatının büyük bir bölümünü sahada geçirmiş bir muhabir olsun; araştırmacı gazeteci olduğu andan itibaren karakterine, reflekslerine ve düşünce sistemine otomatik olarak bazı sorumluluklar, edinimler ve alışkanlıklar kodlanmaktadır. “The Post” filminde yer verilen araştırmacı gazetecinin sahip olduğu özelliklerle beraber, “All The President’s Men” filminde araştırmacı gazeteciye dair bazı karakteristik ve mesleki özelliklere baskın şekilde yer verildiği görülmektedir.

Her zaman içgüdülerini de yanında taşıyarak etrafını gözlemleyen araştırmacı gazeteci sorgulamayı bir refleks haline getirdiğinde kendisini peşinden koşulması gereken haberin tam ortasında bulmaktadır. Burada en önemli unsur her zaman “neden” ve “nasıl” sorusunu sormak ve bu soruların cevabında bir şaibe tespit ettiğinde ise gerçeğin peşinden gitmektir. Araştırmacı gazeteci üzerinde çalışacağı durum veya olayı seçtikten sonra kendisini daha zorlu bir süreç beklemektedir.

Araştırmacı gazeteci her ne kadar imkanları doğrultusunda gerçeğe giden bilgileri sistematik bir araştırma ile ayrıntıların ardında gizlenenleri bulmaya çalışsa da onun için perdeleri aralayacak en önemli etkenlerden biri “kaynak”tır. Özellikle iktidar aygıtlarına dair gizlenen gerçeklere dair yapılan araştırmalarda, yazılı ya da görsel veriler, sızıntı belgeler, mülakatlar etkili kaynaklar olabilse de gizlenen durum ya da olaya dair doğrulanmış bilgilere sahip gizli kaynaklar, araştırmacı gazetecinin haberini gerçekleştirmede büyük rol oynamaktadır. Ancak gizli kaynaklardan alınan bilgilerin teyit edilmesi araştırmacı gazeteci, bünyesinde çalışılan basın kuruluşu ve haberin hikayesinin haklıları ve haksızlarının akıbeti için hayati önem taşımaktadır.

“The Post” filminde Washington Post gazetesinin, sızdırılan Pentagon belgelerinin yayınlanma sürecinde yaşadığı zorluklar, alınan riskler ve basın özgürlüğü adına verilen kararlar üzerinden bir hikaye işlenirken, “All The President’s Men” filminde, iki araştırmacı gazetecinin sıfır noktasından başlayarak yaşanan bir soygunun izini nasıl sürdükleri, ipuçlarını takip ederek, bünyesinde çalıştıkları Washington Post gazetesinden gelen baskıların yanı sıra hayatlarını tehlikeye atarak gerçeğe ulaşma hikayelerine bir araştırmacı gazetecinin gerçeğin peşinden koşma sürecinin sancıları ağırlıklı olarak ele alınmıştır.

Filmin başlangıç noktası olan Watergate binasının Demokrat Parti ofisinde gerçekleştirilen soygunun sırasında yakalanan hırsızların mahkemedeki duruşmasına Bob Woodward bilgi almak için gider. Duruşmadan önce Woodward hırsızlar için avukat

tutulduğunu öğrenir. Ancak hırsızlar yakalandıktan sonra mahkemeye kadar hiçbir telefon görüşmesi yapmamıştır. Hırsızların avukat talep etmediği halde mahkemede onlar için avukat bulundurulması Woodward’u şüphelendirir. Hırsızların hâkim tarafından bilgileri alındığı sırada Woodward, 5 hırsızın da CIA ve hükümet bağlantılı geçmişleri olduğunu duyduğunda şüphenin ilk tohumları atılmış olur. Artık Woodward için bu soygun olayı sadece basit bir suçtan ibaret değildir. Araştırmacı gazetecinin haberi bulması ve ortaya çıkarması için gerekli ilk element olan “sorgulama” güdüsü filmin en başından itibaren izleyiciye sunulmuştur.

Görsel 39: “All The President’s Men” (1976)

Görsel 40: “All The President’s Men” (1976)

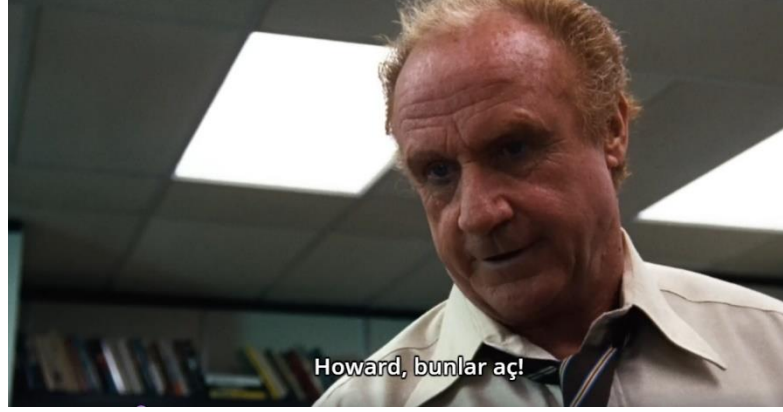
Carl Bernstein, mahkemenin ardından Woodward’a hırsızların adres defterlerinde yazan isimlerden bahseder. Bu isimlerden biri Howard Hunt’dır. Howard Hunt, Merkezi İstihbarat Teşkilatı’nda çalışmış olan bir istihbarat subayıdır. Hırsızların adres defterinde Hunt’ın isminin geçmesi Woodward’ı şüphelendirir. Howard Hunt ile görüşmeye çalışan Woodward, öncelikle Richard Nixon’ın özel danışmanı Charles Colson’ın ofisine yönlendirilir. Howard Hunt’ın Colson’ın ofisinde olmadığını ama Hunt’ın Mullen &

Company Halkla ilişkilerde yazarlık yaptığını, ayrıca bir süre CIA için çalıştığını öğrenir. Bu bilginin derinine inen Woodward ise yine şüphesini tetikler. Woodward edindiği bilgileri Post'un genel yayın yönetmeni Howard Simons'a sunduğunda, Simons Beyaz Saray'ın Basın Bürosunun bu konuda ne söylediğini merak eder. Bob ise, Beyaz Saray'ın halkla ilişkiler bölümünden ilginç bir yanıt duyduğunu söyler. Woodward, Halkla İlişkiler departmanının *“Ne Bay Colson'ın ne de Beyaz Saray'dan herhangi bir kimsenin Demokrat Ulusal Komite'de meydana gelen üzücü olay ilgili bir bilgisi olduğuna ya da bu olaya karıştığına inanmıyorum”* yorumunu yaptığını söyler. Bu yorum Simons'ı şaşırtmaz. Woodward ise durumun şüphelendirici bölümünü açıklar. Woodward, Halkla İlişkiler departmanına Watergate olayı hakkında hiçbir şey sormamasına rağmen böyle bir ifade ile karşılaşmıştır. Bu durum Simons'ı da şüphelendirerek haberi incelenmeye layık kılmaya başlamıştır.

Görsel 41: “All The President's Men” (1976)

Simons, duyduklarının ardından Watergate olayı haberinin deneyimli politika yazarlarına verilmesini ister. Gazetenin yerel haberlerden sorumlu editörü Harry Rosenfeld ise haberin Bob Woodward ve Carl Bernstein'da kalması gerektiğini belirtir. Simons Woodward ve Bernstein'ın yetersiz ve amatör olduğunu düşündüğü için haberin politika yazarlarına verilmesinde ısrar etmesi üzerine Rosenfeld, Woodward ve Bernstein'ın haberi yapmak için uygun olduğunu çünkü heveslerinin ve motivelerinin bu haberi yapmak için yeterli olduğunu belirtir. Rosenfeld Woodward ve Bernstein'ı işaret ederek “Bu çocuklar aç!” söylemini kullanır. Burada araştırmacı gazetecinin sahip olması gereken, ihtiyaçlar hiyerarşisinde ilk sıraya yerleşen “haber yapma isteği, açlığı”dır.

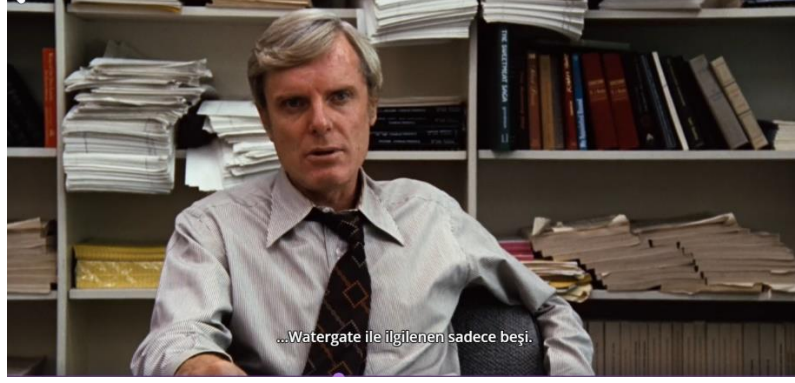

Görsel 42: “*All The President’s Men*” (1976)

Filmde haberin peşinden koşmak, iç güdülerinin peşinden koşmanın temsil edildiği bir diğer sahne ise, Ben Bradlee ve Howard Simons’ın bir toplantıda gazetenin dış haber editörüne Watergate haberini yapmanın ne kadar tehlikeli olduğunu sorduğu sahnedir. Editör ise şehirde 2000’e yakın muhabir olduğunu ama sadece 5 tanesinin Watergate olayı ile ilgilendiğini, bu yüzden haberin pek önem taşımadığını ve hikâyeye inanmadığını düşündüğünü belirtir. Bradlee ve Simons ise bu yoruma rağmen habere devam etme kararı alır. Bradlee, Woodward, Bernstein iç güdülerine ve sorgulama yeteneklerine güvenerek haberin üstüne eğilirler.

Görsel 43: “*All The President’s Men*” (1976)

Görsel 44: “All The President’s Men” (1976)

Ofiste, Bradlee, Simons ve Rosenfeld tarafından kimi zaman hikayenin peşini bırakmalarını, edindikleri bilgilerin yetersiz olduğunu, hikayenin yayınlanmaya yeterli olmadığı yönünde karşılaştıkları yorumlara rağmen Woodward ve Bernstein’in tereddüt etmeksizin araştırmalarına devam ettiklerine dair göstergenin en etkili şekilde sunulduğu sahne, Richard Nixon’ın yeniden Başkan seçildiği gün kutlamaların ve Nixon’ın başkanlık yemini ettiği görüntülerin verildiği televizyon ekranının yanında Woodward’un haber üzerine çalıştığının gösterildiği sahnedir. Nixon ve Cumhuriyetçi Parti’nin elde ettiği zafere ve karşılaşılan tüm zorluklara rağmen muhabirler çalışmaya, araştırmaya devam etmektedir.

Görsel 45: “All The President’s Men” (1976)

Bir araştırmacı gazetecinin harekete geçmesini sağlayan “sorgulama” güdüsünün yanı sıra gerçeği arama sürecinde karşılaşılan karşıt görüşler ve yıldırımlara rağmen sahip olunması gereken “ısrarcı ve kararlı” karakter yapısı, gazeteciyi gerçeğe en hızlı ve efektif şekilde ulaştırmaktadır. Filmin iki ana karakteri Woodward ve Bernstein arasında ısrarcı olan karakterin Carl Bernstein olduğuna bazı sahneler kanıt niteliğindedir. 16 yaşından

beri muhabirlik yapan Bernstein, araştırma ve bilgi alma sürecinde kimi zaman iletişim yeteneğini, kimi zaman öfkesini, kimi zaman ise yılmayan karakterini açıkça belli ederek haberinin peşinden koşmaktadır. Bernstein'ın ısrarcı tavrına örnek olan sahneler arasında, Miami Eyalet Savcılığına, hırsızlar için yazılan çeklere bakmak amacıyla giderek randevu almasına rağmen Savcılıkta araştırma yürüten Dardis soyadlı kişinin ofisine alınmadığında, görüşme gerçekleştirmekteki ısrarının yer aldığı sahne (Görsel 46), BSYK listesinde yer alan isimlerden biri ile görüşmeye gittiğinde eve alınmak istenmemesine rağmen sigara isteyerek evin içerisine girip, ısrarcı bir şekilde bilgi almaya çalıştığı sahne (Görsel 47), asistanı Sharon Lyle ile buluşmasında kaynağını sempatik tavırları ile etkileyerek bilgi almaya çalıştığı sahne (Görsel 48) yer almaktadır.

Görsel 46: “All The President’s Men” (1976)

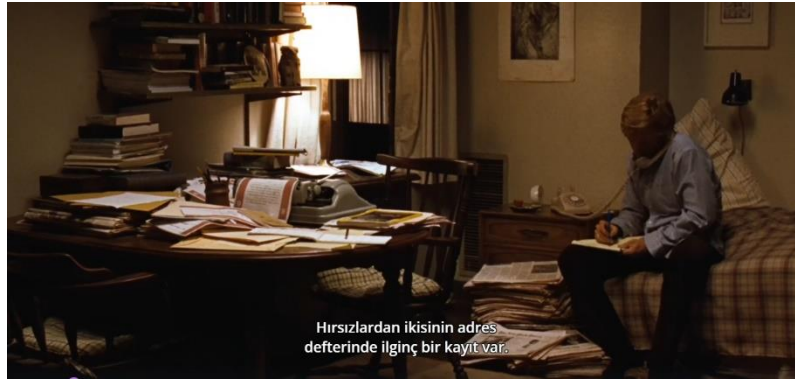

Görsel 47: “All The President’s Men” (1976)

Görsel 48: “All The President’s Men” (1976)

Filmin çoğu sahnesinde, Woodward ve Bernstein’ın gündelik yaşamlarının her alanının araştırma sahası haline geldiği görülmektedir. İki muhabir de sürekli not defterleriyle gezmekte, hatta Bernstein defter bulamadığında peçetelere ve kibrit kutularına notlarını yazmaktadır. Bu bağlamda filmde araştırmacı gazetecinin refleks olarak edinmesi gereken “ipuçlarının peşinden gitme” özelliğine de anlatı boyunca çoğu sahnede yer verilmiştir. Filmde, Bernstein ve Woodward’un, araştırmaya ve ipuçlarını takip etmeye programlanmış iki robot gibi yansıtıldığı fark edilmektedir. İki muhabirin de kendi evlerinin gösterildiği sahnelerde araştırma ruhunun hayatlarının merkezinde olduğu açıkça gösterilmiştir.

Görsel 49: “All The President’s Men” (1976)

Görsel 50: “All The President’s Men” (1976)

Woodward ve Bernstein için Watergate olayını araştırma sürecinde kendilerini en çok zorlayan unsurlardan biri, olay örgüsünün içinde pek çok ayrıntı, isim, durum ve olayın karmaşık parçalar halinde kısa sürede çözölmeyi bekliyor olmasıdır. Watergate skandalı, altyapısı ve ardalan bilgileri ile içerisinde pek çok karakter barındıran bir olaydır. Woodward’un gizli kaynağı Deep Throat ile yaptığı görüşmesinde yer verilen replikler iki muhabirin içinde bulundukları durumu özetlemektedir.

Görsel 51: “All The President’s Men” (1976)

Bernstein’ın bir kaynaktan aldığı bilgi ile Hunt’ın Beyaz Saray kütüphanesinden birçok kitap aldığı bilgisine ulaştıktan sonra kütüphaneye giderek 1 yıl boyunca alınan binlerce kitabın kaydını incelemeye koyulurlar. Kitap kayıt kartlarının incelenmesinin gösterildiği sahne, iki muhabirin araştırma ve inceleme konusunda yılmada çalıştığına işaret eden sahnelerden biridir.

Görsel 52: “*All The President’s Men*” (1976)

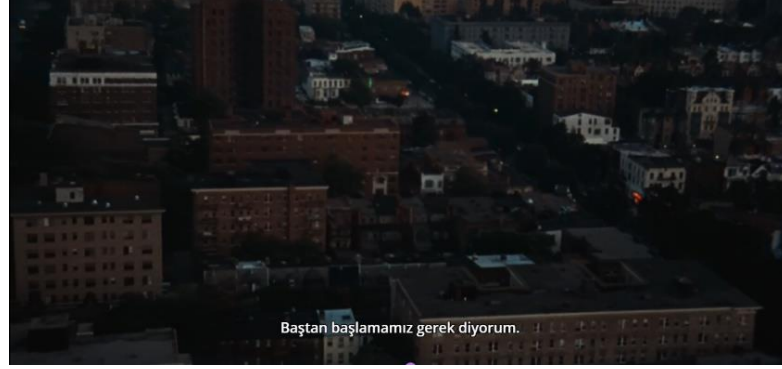
Woodward ve Bernstein’in ipuçları ile dolu araştırmasında kilit nokta haline gelen unsur “para” konusudur. İki muhabir gerçekleştirdikleri araştırma sonucu, Howard Hunt’ın çantasında 25,000 \$ taşıyan bir avukatı olduğunu öğrenirler. Bu noktada Watergate olayının “finansal” bağlamdaki skandal boyutunu ortaya koyar. Deep Throat’un Woodward’a “Parayı takip et” tavsiyesi ise skandalın gizeminin çözülmesinde önemli rol oynayacaktır.

Görsel 53: “*All The President’s Men*” (1976)

Öte yandan, araştırmaları sırasında hırsızlar adına yazılan çeklerin üzerinde Kenneth Dahberg isminin sıkça geçtiğini fark eden iki muhabir, görüşmelerinde Dahlberg’un tüm parayı “Başkanı Yeniden Seçtirme Komitesi (BSYK)”ne devrettiğini öğrenirler. Bu bilginin ardından ise Woodward ve Bernstein yüzlerce ismin yer aldığı

BSYK üyelerinin listesine ulaşırlar ve neredeyse tüm şehri dolaşarak listede yer alan isimlerden bilgi almaya çalışırlar.

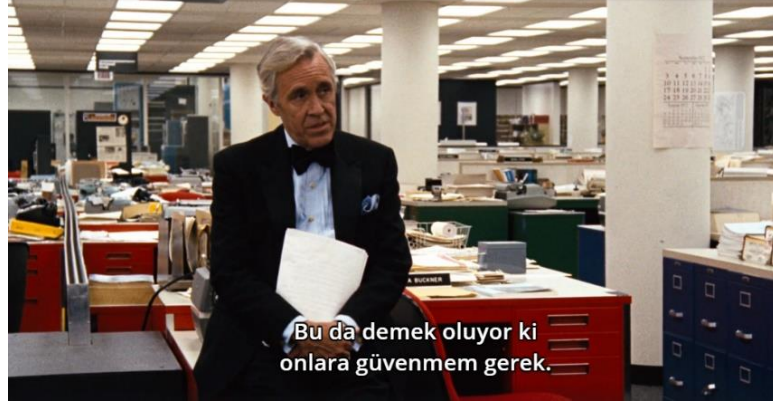

Görsel 54: “All The President’s Men” (1976)

Filmin ilk çeyreğinde Woodward, Bernstein ve Wastington Post gazetesinin skandalın araştırılması sürecinde görünür bir tehditle karşılaştığı görülmez. Bunun nedeni hem hükümet tarafından dinlendikleri için araştırmalarının gizliliğini yitirmesi ve ulaştıkları bilgilerin tüm gerçeği ortaya çıkaracağının düşünülmemesidir. Ancak, muhabirler ipuçlarını bir araya getirip, gizli kaynaklarından hikâyenin kaderini değiştirecek bilgiler edinmeye başladıklarında risk ve tehlike faktörü filmde kendini belli etmeye başlamaktadır. Ben Bradlee’nin muhabirlerinin yanında durarak ve onlara güvenerek gazetenin geleceğini risk altına alması, Woodward ve Bernstein’ın görüşme yaptığı bazı kişilerden tehditler almaya başlaması, araştırmacı gazeteciliğin “riskli çalışma koşullarını ve tehlikeli” yanını ortaya koymaktadır.

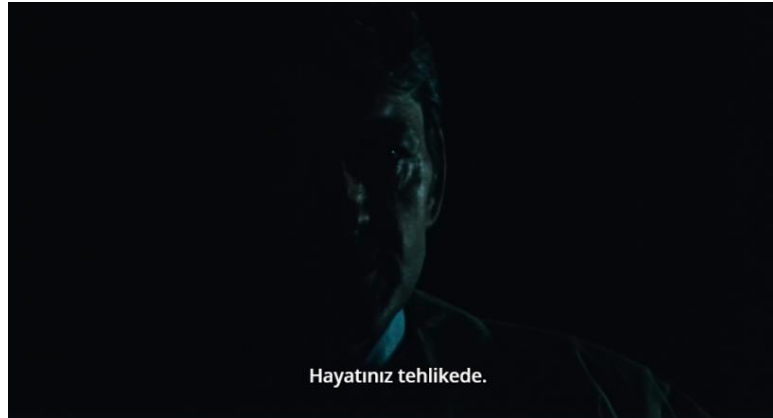

Görsel 55: “All The President’s Men” (1976)

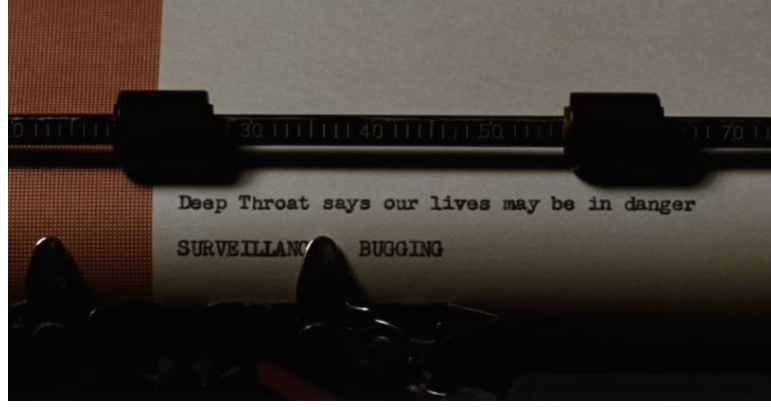

Görsel 56: “*All The President’s Men*” (1976)

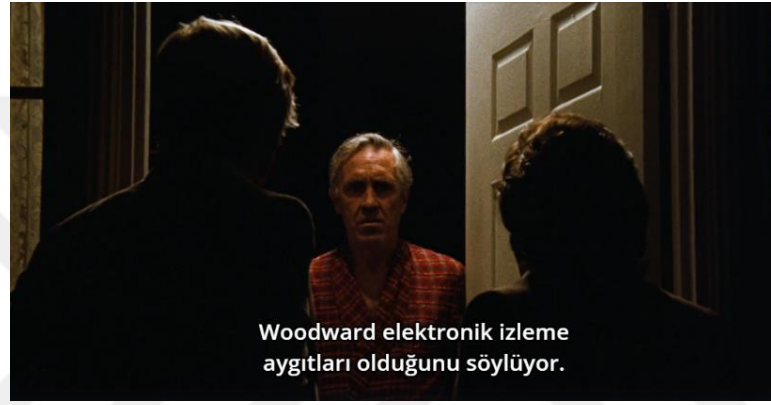
Woodward’un Deep Throat ile görüşmelerini, taksi değiştirerek gittiği bir otoparkta gizli olarak gerçekleştirmesi (Görsel 53), Deep Throat’un Woodward’a kendilerinin hükümet tarafından gizli şekilde dinlenildiğini söyledikten sonra Bernstein’ın evinde tedbir alarak, konuşmak yerine, müzik çaları son ses açıp daktilodan iletişim kurmaları (Görsel 54) ve Woodward ile Bernstein’ın Deep Throat’un uyarısından sonra Bradlee’nin evine gidip, dinlendiklerini bildikleri için evin içerisinde değil bahçede konuşmak istemeleri (Görsel 55) araştırmacı gazetecilerin araştırmalarını hangi riskli durumlar altında gerçekleştirdiklerini gösterir niteliktedir.

Görsel 57: “*All The President’s Men*” (1976)

Görsel 58: “*All The President’s Men*” (1976)

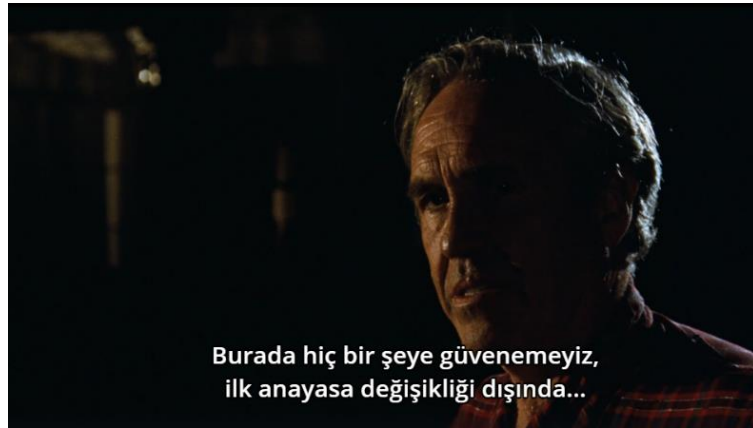
Görsel 59: “*All The President’s Men*” (1976)

Filmde, muhabirlerin ve gazetenin karşı karşıya kaldığı tehditlere bir diğer örnek ise Bernstein’ın Richard Nixon yönetimindeki Amerika Birleşik Devletleri’nin 67. Başsavcısı John Mitchell ile gerçekleştirdiği telefonda görüşmesinde, Birleşik Devletler Başsavcılığı görevini yürütürken John Mitchell’in, Demokratlar hakkında bilgi edinmek için kişisel olarak gizli bir para fonu idare ettiği bilgisi hakkında yorumunu merak ettiğini dile getirdiğinde Mitchell’in öfkelenerek başta Washington Post gazetesinin sahibi Katharine Graham’ı ve sonrasında gazete çalışanlarını tehdit ettiği sahnedir.

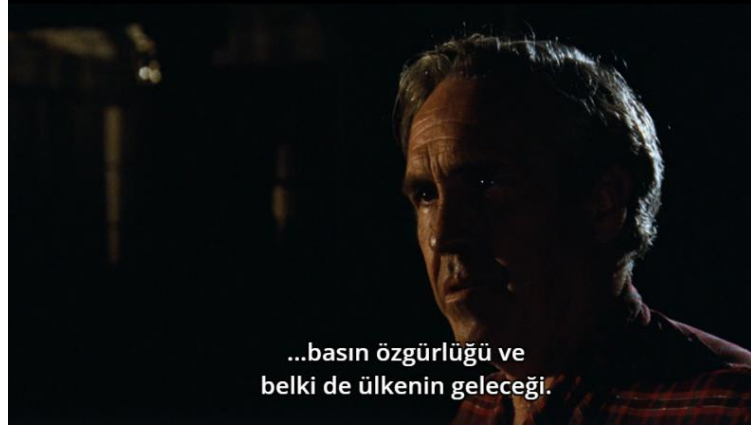

Görsel 60: “*All The President’s Men*” (1976)

Karşı karşıya kalınan tüm tehditler, içine girilen riskli durumlar ve can güvenliğinin tehlike altına girmesi durumlarına karşın; Woodward ve Bernstein’ın Bradlee’ye herkesin tehlike altında olduğu ama hikayelerinin doğruluğuna inandıklarını belirtmelerinin ardından Bradlee’nin güvendiği tek şeyin basının anayasada sahip olduğu basın özgürlüğü olduğunu söylemesi, alınan tüm risklere ve içinde bulunulan tehlikeli durumlara rağmen araştırmacı gazeteciliğin kalkını olan basın özgürlüğü hakkını vurgulamaktadır.

Görsel 61: “*All The President’s Men*” (1976)

Görsel 61.2: “*All The President’s Men*” (1976)

5.2.3 Bilgi ve kaynak

Bir araştırmacı gazeteci için başvuru kaynaklar, haberin gerçekleştirilmesi sürecinde en önemli yol göstericilerden biridir. Kaynaklar, araştırmacı gazetecinin haberin araştırma sürecinde elde edilen bilgilerin doğruluğu ve güvenilirliğini desteklediği için gerçeğe ulaşmada pusula görevi görmektedir. Bu yüzden başarılı bir araştırmacı gazeteci, haberini araştırırken ve yazarken güvenilir ve mümkün olduğu takdirde birden çok kaynağa başvurmalıdır.

Araştırmacı gazetecinin başvurduğu gizli kaynak – muhbir – kimi zaman üst bürokraside yer alan, herkesçe tanınan ya da derin bağlantılara sahip kişiler olabilirken kimi zaman halkın içinden, saklanan gerçeklerin ortaya çıkmasını isteyen sıradan bir vatandaş da olabilmektedir. (Değirmencioğlu, 2014, s. 72)

Araştırma sürecinde sadece bir kaynağa başvurmak yetersiz olabilmektedir. Bu nedenle araştırmacı gazeteci, ulaşmak istediği bilgi doğrultusunda sonucunda aldığı bilgiyi teyit edebileceği ve gerçekten güvенеbildiği pek çok farklı kaynaktan yararlanmalıdır. Birden fazla kaynaktan yararlanmak kimi zaman farkına varılmayan ayrıntıların ortaya çıkmasına, haberin farklı açılara değinebilmeye ve kimi zaman da haberin içinden başka bir haberin doğmasına yardımcı olmaktadır.

Araştırmacı gazetecinin başvuracağı yazılı, görsel kaynakların yanı sıra haberin içeriğine dair bilgi sahibi olan bir kişi ya da topluluk halindeki kaynağın gizliliğini korumak, kaynak kullanımında en önemli hususlardan biridir. Kaynağın tercihi doğrultusunda kimliğini gizlemek istemesi halinde, araştırmacı gazeteci hiçbir koşul altında kaynağının kimliğini açığa çıkarmamalıdır ki kaynak gizliliğinin açığa çıkması bazı şartlarda kaynağın can güvenliğinin risk altına girmesine ve gerçeğe ulaşma

sürecinin zarar görmesine hatta sonlanmasına sebep olabilmektedir. Bu hususta araştırma gazeteci ve kaynak arasındaki güven ilişkisi haberin akıbeti konusunda hayati önem taşımaktadır.

Araştırmacı gazeteci her ne kadar kaynağına güvense de ekip arkadaşları, editör ve genel yayın yönetmeni tarafından sıkça edildiği bilginin doğrulanıp doğrulanmadığı sorusunu sıkça duyacaktır. Çünkü teyit edilmemiş, doğruluğundan yüzde yüz emin olunmamış bilgi, pek çok unsurun risk altına gireceği anlamını taşır. Gerçek dışı bilgilerle yapılan bir haberin yayınlanması araştırmacı gazetecinin, bağlı çalıştığı gazetenin, başvuru kaynağın ve haberin hikayesinde yer alan kişi ve kurumların haksız yere bazı tehlikeli durumlarla karşılaşmasına yol açabilmektedir.

“All The President’s Men” filminde baskın şekilde ele alınan unsur “kaynak gizliliği”dir. Washington Post gazetesinin iki muhabiri Woodward ve Bernstein, Watergate skandalı hakkında gerçekleştirdikleri sistematik araştırma boyunca sıkça yaşanan olay ve ardaları hakkında bilgi sahibi olduklarını düşündükleri kaynaklara başvururlar. Filmde, kaynaklarda yapılan görüşmelerde sıkça karşılaşılan replik “kimliğin gizli kalacağının garanti edilmesi” üzerinedir. Böylece muhabirler, kaynakları ile aralarında güven bağı kurarak, bilgi alma sürecine başlamak isterler.

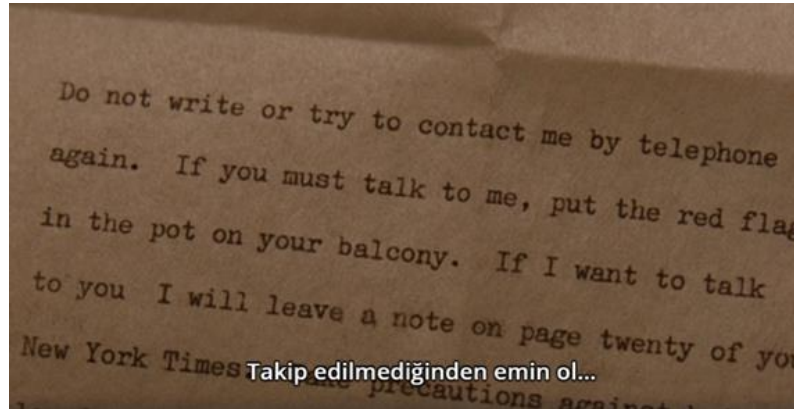
Görsel 62: “All The President’s Men” (1976)

Filmde “gizli kaynak - muhbir” kavramı adına yer alan en baskın karakterin “Deep Throat” olduğu görülmektedir. Deep Throat lakabı bile bilinen, Mark Felt 1973 yılına kadar Federal Soruşturma Bürosu için çalışmış bir Amerikan kolluk görevlisidir. Deep Throat’un Bob Woodward ile olan bağlantısı ve Woodward’a verdiği bilgiler Watergate skandalının çözülmesinde önemli rol oynamaktadır. Deep Throat’un

filmde gizliliğe oldukça önem verdiğine bazı sahnelerde yer verilmiştir. Bunlara örnek olarak, Deep Throat'un Woodward ile iletişime geçmek için Woodward'dan balkonuna kırmızı bir flama asmasını istemesi, Woodward ile bir otoparkta buluşmak istemesi ve Woodward'dan otoparka gelirken taksi değiştirmesini istemesi bu muhbirin gizliliğe ne kadar önem verdiğini gösterir niteliktedir. Ayrıca film boyunca Deep Throat'un yer aldığı sahnelerde, karakterin karanlıklar içinde, sadece gözlerinin görülür şekilde kadraja yerleştirilmesi, Watergate haberinin en gizli kaynağının Deep Throat olduğunu işaret etmektedir.

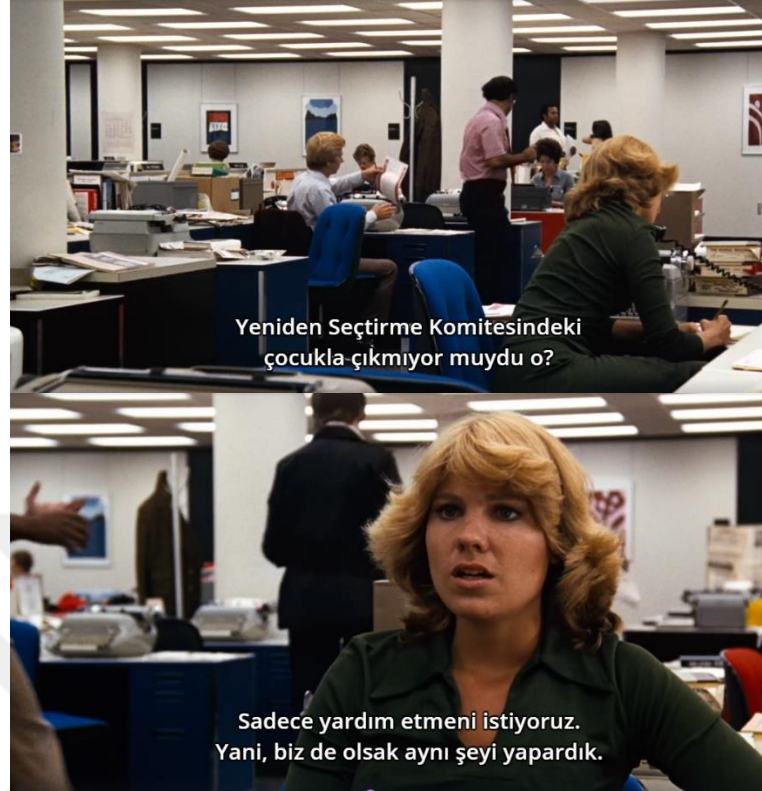

Görsel 63: "All The President's Men" (1976)

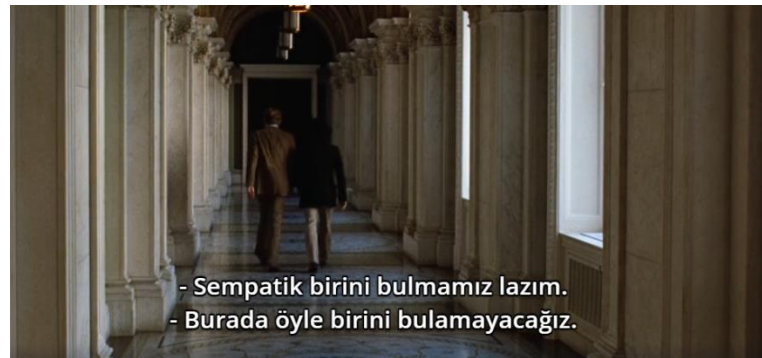

Görsel 64: "All The President's Men" (1976)

Kaynak gizliliği filmde baskın şekilde izleyiciye sunulurken, bilgi edinme sürecinde doğru kaynağa, en etkili şekilde nasıl ulaşılabilceğinin yolları, filmde bazı sahnelerde ele alınmıştır. Woodward ve Bernstein'ın araştırma sürecinde kimi kaynaktan bilgi edinirken zorlandıkları görünür. İki muhabirin ise bu zorluğa rağmen ulaşmak istedikleri bilgiye daha etkili iletişim kurarak ikna edebilecekleri farklı kaynaklara yöneldikleri ve bu konuda da başarılı oldukları görülmektedir.

Görsel 65: “All The President’s Men” (1976)

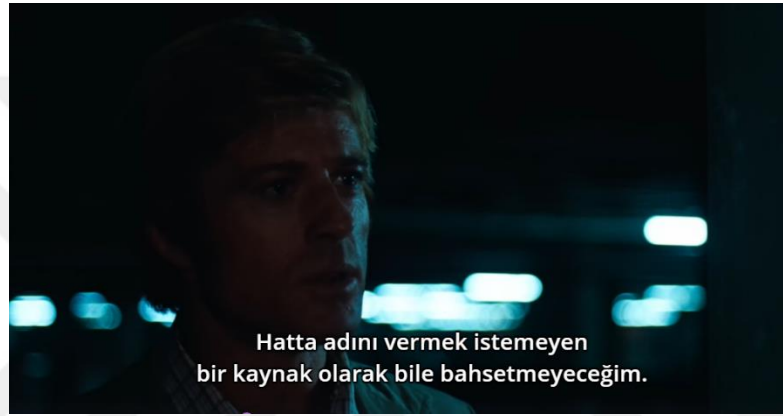

Görsel 66: “All The President’s Men” (1976)

Görsel 65: “*All The President’s Men*” (1976)

Woodward ve Bernstein, haberin akıbeti açısından kaynak gizliliğinin korunmasının ne kadar büyük bir önem taşıdığının farkındadır. Muhabirlerin peşinde oldukları hikâye, ABD hükümetini ve halkını derinden etkileyecek ve ABD’nin geleceğini değiştirebilecek ölçüde bir haber değeri taşıdığı için Woodward ve Bernstein hikaye içinde bilgi alınmaya değer kaynakların kimlik gizliliğini korumaya dikkat etmektedirler. Bu unsura filmde yer alan pek çok diyalogda işaret edilmektedir.

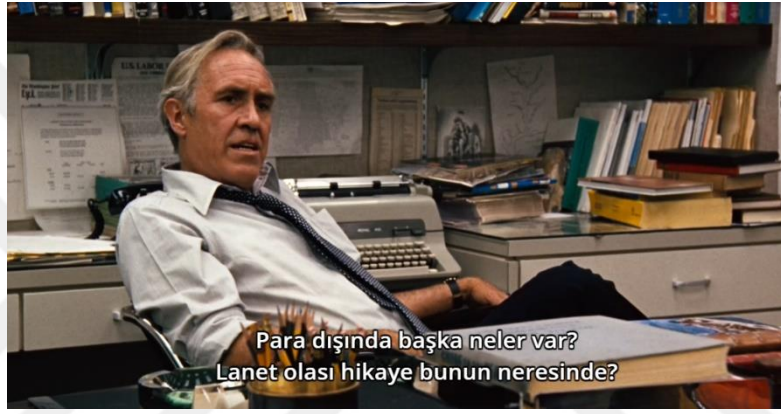

Görsel 66: “*All The President’s Men*” (1976)

Araştırmacı gazetecilikte, “haber” kavramı bir yemek olarak ele alındığında, habere dair edinilen bilgiler bu yemeği oluşturan malzemelerdir. En lezzetli yemeği ortaya çıkarmak için tüm doğru malzemeleri bulmak ve doğru şekilde bir araya getirmek gerekmektedir. Araştırmacı gazeteci bilgi edinmenin açlığı ile “her zaman daha fazla bilgi edinmek üzerine” elindeki ile yetinmemeye programlanmış şekilde çalışmasını sürdürür. Filmde ise bir araştırmacı gazetecinin sahip olması gereken bu özellik, bazı sahnelerde izleyiciye sunulmaktadır. Woodward ve Bernstein’ın edindikleri bilgileri hiçbir zaman yeterli görmeyip daha fazlası için araştırmasını sürdürmelerinin yanı sıra Bradlee, Rosenfeld ve Simon’un da muhabirlere daha fazla bilgi edinmeleri için her fırsatta direktif vermektedirler.

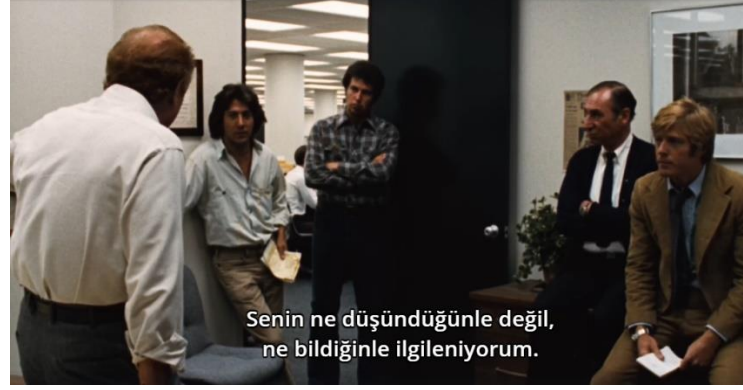

Görsel 67: “All The President’s Men” (1976)

Görsel 68: “All The President’s Men” (1976)

Başta Bradlee olmak üzere, Rosenfeld ve Simons, muhabirlerin peşinde oldukları hikayenin araştırmaya değer olduğuna dair inançlarını belirgin şekilde göstermeseler de Pentagon belgelerinin sızdırılmasında ısrarcılığı ve inancıyla haberin yayınlanmasını sağlayan Bradlee’nin, Watergate soygunu için muhabirlerin araştırma sürecindeki daha fazla bilgi edinmeleri ve haber olmaya değer bir hikaye bulabilmeleri için muhabirler üzerinde kurduğu baskı, Bradlee’nin muhabirlerinin, bir araştırmacı gazetecinin sahip olması gereken özellikleri edinebilmeleri için uyguladığı bir yöntemdir.

Görsel 69: “All The President’s Men” (1976)

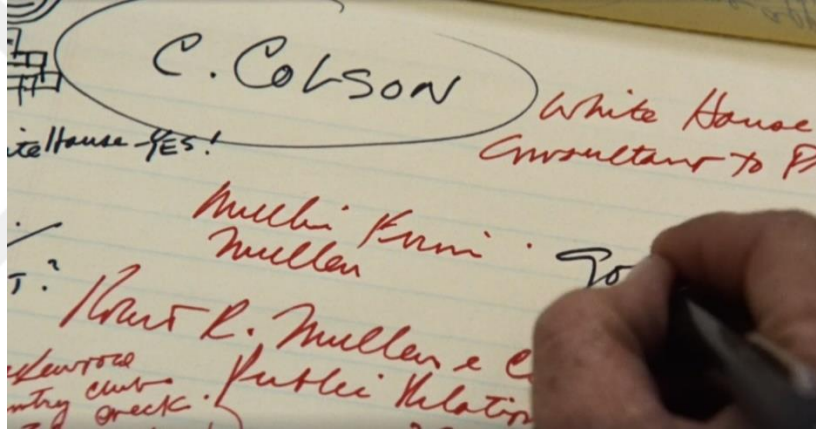
Görsel 70: “All The President’s Men” (1976)

Woodward ve Bernstein her ne kadar haber yapmaya aç iki muhabir olsa da Bradlee’nin onları sert tavrı ile tetiklemesi, Rosenfeld’in rehberliği ve desteği ile araştırma süreci daha fazla derinleşmiş ve Amerikan tarihinin en büyük yolsuzluk operasyonu açığa çıkarılmıştır. Filmde yer alan çoğu sahnede muhabirlerin sürekli şekilde not aldığı görülmektedir. Woodward bunu defterine karalamalar şeklinde gerçekleştirirken, Bernstein küçük not defterini araştırma boyunca yanından ayırmaz. Hatta edindiği bilgiler için not defteri yeterli kalmadığında Bernstein, edindiği bilgileri not almak için farklı çözüm yollarına başvurur. Kimi zaman kibrit kutularına, kimi zaman

ise onlarca peçeteye not alarak hiçbir ayrıntıyı unutmamak için aklına gelen tüm not alma yöntemlerini uygulamaktadır.

Görsel 71: “All The President’s Men” (1976)

Görsel 72: “All The President’s Men” (1976)

Watergate binasında gerçekleştirilen soygun üzerine gerçekleştirilen araştırmada, Woodward, Bernstein ve diğer Washington Post çalışanlarının bilgi edinmeleri bağlamında en çok dikkat edilen unsurlardan biri bilginin teyit edilmesi ve kaynağın kontrol edilmesidir. Üzerine çalışılan haberin hikayesi içerisinde yer alan kişi ve kurumlar, doğrudan hükumete bağlı kişi ve kurumlar olduğundan, gazete içerisinde çalışan hiç kimse yayınlanacak haberin yanlış bir bilgi içermesi riskini göze almamaktadır.

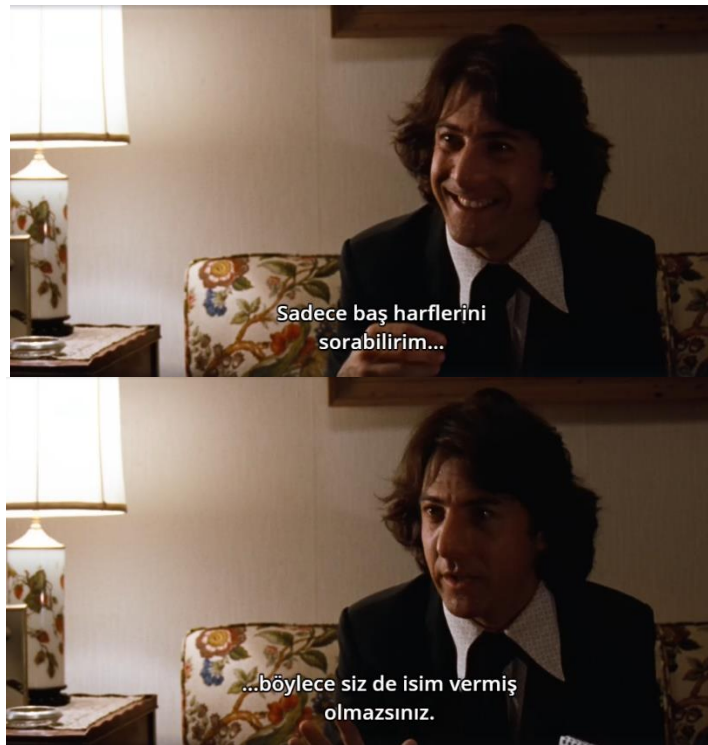
Görsel 73: “All The President’s Men” (1976)

Doğruluğundan emin olunmayan bilgi sadece haberin kaderini değil, Washington Post’un ve hikâyede adı geçen herkesin kaderini belirleyecek niteliktedir. Bu bağlamda, filmde Bradlee, Rosenfeld ve Simons’ın sıkça muhabirlerine bilgileri teyit ettirmeye yönlendirdikleri görülmektedir. Woodward ve Bernstein ise üstlerine sıkça bilgilerini teyit ettiklerini belirtirler. Muhabirlerin bilgilerin doğruluğuna dair emin tavırlarını ortaya koymaları, gazetenin de habere ve hikayesine daha fazla güvenmesini sağlamaktadır. Kaynaktan alınan bilginin teyidinin ele alındığı sahneler, araştırmacı gazetecilikte bilginin doğrulanmasının önemini vurgular niteliktedir.

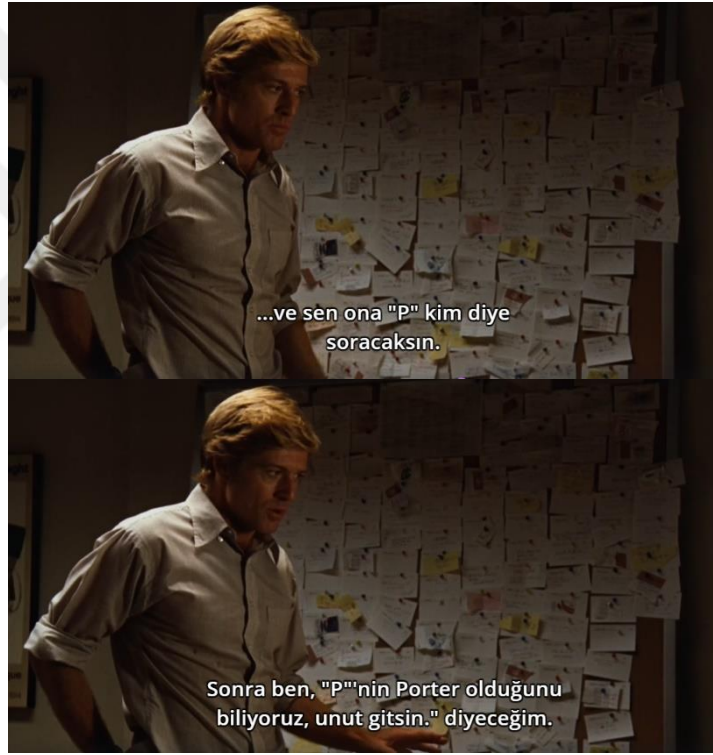
Görsel 74: “All The President’s Men” (1976)

Watergate skandalının açığa çıkmasında kilit noktalardan biri olan ‘rüşvet’ konusu, Bernstein’ın, Başkanı Yeniden Seçme Komitesi'nin saymanı olan Hugh Sloan için çalışan muhasebe görevlisi kadın ile görüşme sahnesinde ele alınmıştır. Watergate binasındaki Demokrat Parti bürosunda geçen soygunu gerçekleştiren hırsızlara verilen rüşvet çeklerini takip eden Bernstein ve Woodward, rüşvetlerin kaynağının ‘Başkanı Yeniden Seçtirme Komite’si olduğu bilgisine ulaşır. Komite üyelerinden bilgi almaya çalışırken Bernstein’ın Komite saymanı Hugh Sloan’ın muhasebecisi ile görüşmesinde, skandal içerisinde yer alan yolsuzluğun sadece küçük miktarda paralarla sağlanan bir susturma operasyonu hakkında değil aksine büyük miktarda paraların üst düzey kişilerce idare edildiği daha geniş ve derin bir operasyon olduğu ortaya çıkar. Bernstein, bu yolsuzluğa karışan üst düzey kişilerin ismini öğrenmek istediğinde muhasebeci kadın bilgi vermek istemez. Bernstein bu esnada tahminlerini teyit etmek adına farklı bir yöntem dener. Bernstein, tahmin ettiği kişilerin baş harflerini söyleyeceğini, kadının ise baş harfler doğruysa başını evet şeklinde sallamasını söyler. Bernstein bu şekilde hikâyenin sonuna yaklaşmalarını sağlayacak bazı bilgileri edinmiş olur.

Görsel 75: “All The President’s Men” (1976)

Başkanı Yeniden Seçtirme Komitesi içerisinde toplanan ve bazı üst düzey kişilere dağıtılan paranın izini süren Bernstein ve Woodward bu üst düzey 5 kişinin isimlerinin sadece baş harflerini öğrenebilmişlerdir. Edindikleri bilgiler doğrultusunda 5 kişiden 4'ünün ismini bulsalar da 5. İsim için sadece tahminde bulunabilirler. Bu esnada Woodward'un aklına bir fikir gelir. Woodward, kaynağın yanına gittiklerinde Bernstein'in kaynağa "P" harfinin kim olduğunu sormasını, bu esnada kendisinin "P" harfinin Porter olduğunu bildiğini söyleceğini planlar. Kaynak Woodward'un söylediklerini yalanlamazsa "P" harfinin kimi işaretlediği kesinleşecektir. Woodward ve Bernstein bu fikri uyguladıklarında 5. İsmi öğrenmeyi başarırlar.

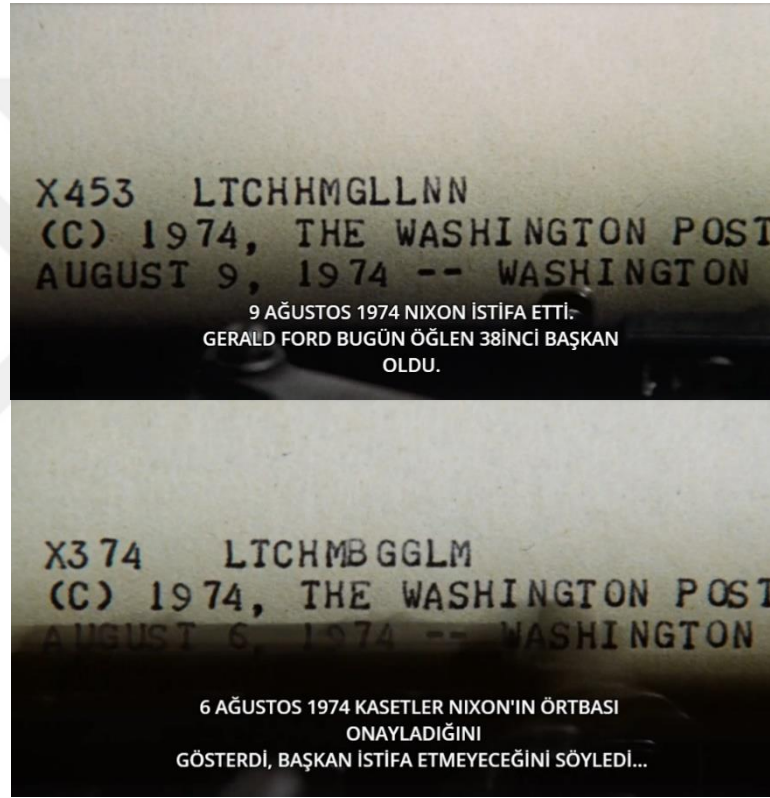

Görsel 76: “All The President’s Men” (1976)

Woodward ve Bernstein, karşılaştıkları birçok riskli ve tehlikeli duruma rağmen gizli kaynaklarından edindikleri bilgiler, takip ettikleri ipuçları ile Watergate binasında gerçekleşen soygun girişiminin ardında Başkan Nixon ve emrinde çalışan üst düzey kişi ve kurumların Demokrat Parti üzerinde uyguladığı büyük bir karalama ve yolsuzluk operasyonu olduğu açığa çıkmış, ABD hükümeti derin bir şekilde sarsılmıştır. Washington Post gazetesi iki muhabirinin rehberleri önderliğinde yıllar boyunca gizli

şekilde halktan saklanan bu skandalın perdelerinin aralanması ile yolsuzlukta aktif ve pasif rol oynayan birçok isim yargılanmıştır.

Filmin son sahnesinde, daktiloda yazılarak haber haline getirilen metinde görüldüğü gibi, Başkan Richard Nixon başta skandal ile bağlantısının olmadığını ve istifa etmeyeceğini belirse de ortaya çıkan kaset kayıtları ile birlikte açıklamasından 3 gün sonra başkanlık görevinden istifa etmiştir. Richard Nixon'ın ABD tarihinde görevinden kendi isteği ile ayrılan ilk başkan olma özelliğini taşımasında en büyük rolü oynayan iki isim ise Washington Post muhabirleri Bob Woodward ve Carl Bernstein olmuştur.

Görsel 77: “All The President’s Men” (1976)

Bob Woodward ve Carl Bernstein tarafından kaleme alınmış ve 1974 yılında yayınlanan, Watergate skandalına dair iki araştırmacı gazetecinin tecrübelerini paylaştığı “All The President’s Men” adlı kitaptan ismini alan bu filmde, Watergate skandalı, Woodward ve Bernstein’ın bakış açısından izleyiciye anlatılmıştır. Hikâyenin temel bakış açısı, Watergate binasında gerçekleşen soygun hakkındaki araştırma süreci, Bob Woodward ve Carl Bernstein’ın araştırmacı gazetecilik pratiklerini nasıl uyguladıklarıdır. İki gazetecinin araştırma süreci, araştırmacı gazetecilik ve pratikleri kavramlarının tanımını yapar biçimde anlatıda yer almaktadır. Filmde, Woodward ve Bernstein’ın araştırma

sürecinde yaşadıklarına derinlemesine yer verilmesi, izleyiciyi olayın merkezine yerleştirerek bir şahit, gözlemci haline getirmektedir. “Araştırmacı gazeteci kimdir ve ne yapar” sorularının üzerine odaklanan filmde baskın olarak ele alınan diğer bir kavram ise “kaynak gizliliği”dir. Film boyunca “kaynak gizliliği” kavramı yüzeysel olarak değil, doğrudan diyaloglarda pek çok sahnede yer verilerek, izleyicinin kavramın önemini anlaması sağlanmıştır.

“All The President’s Men” filminin gerek belgesel niteliği taşıyan anlatısı, gerek doğrudan ya da dolaylı olarak seyirciye aktarılmaya çalışılan düşünce sistemi bağlamında yönetmen ve senaristin filmi liberal basın anlayışı çerçevesinde ele aldığı ve biçimlendirdiği gözlemlenmiştir. Filmin hikayesi boyunca halkı bilgilendirmek adına gerçeğin peşinden koşan ve bu süreçte hükümeti karşısına alarak pek çok risk barındıran koşullara rağmen, haber yapmayı ile edinen iki gazeteciyi merkezine alarak, kamu yararı ve bir basın kuruluşu ve gazetecinin sahip olması gereken ilkeler, liberal basın anlayışı ışığında seyirciye aktarılmıştır.

6. BULGULAR ve YORUM

Bu tez çalışmasında 1971 ve 1972 yıllarında gerçekleşen Watergate soygunu ve Pentagon belgelerinin sızdırılması olarak adlandırılan skandalları ele alan filmlerde araştırmacı gazetecilik ve pratiklerinin temsili incelenmiştir. Bahsi geçen skandalları konu edinen filmler arasından araştırmacı gazetecilik ve pratiklerini baskın şekilde ele alan “The Post” ve “All The President’s Men” filmleri araştırma için seçilmiştir.

Tezin alanyazın bölümünde açıklanan araştırmacı gazetecilik, araştırmacı gazeteciliğin belirleyici özellikleri, kamu yararı, dördüncü güç, basın özgürlüğü ve sansür kavramları çerçevesinde seçilen iki filmin konu edindikleri Watergate soygunu ve Pentagon belgelerinin sızdırılması skandalların araştırmacı gazetecilik ve pratikleri açısından ne ölçüde ve ne şekilde sunulduğu üzerinde durulmuştur.

“Metz’e göre görüntü anlamını kültürel kodlardan ötürü ya da bağlamdan ötürü edinir. Her görüntü tek başına bir anlam taşır, ama başka görüntülerle birlikte olduğunda yeni yan anlamlar edinir (Büker, 2012, s. 42).” bilgisi ışığında ise iki filmde de yer alan ABD gazeteciliği, ABD hukuku ve siyasi temeldeki dinamikleri gibi kültürel kodların, farklı bir kültürden olabilecek bir izleyicinin yabancılaşmasına yer bırakmadan, senaryoların finallerinin epik bir atmosfere bürünmesinin de yardımıyla evrensel bir kod yaratarak, izleyicilerin filmde yer alan iletileri anlayarak kolayca kendi kültürlerine

benzer ya da kültürlerinden farklı özelliklerini ortaya çıkarabilmelerine zemin oluşturmaktadır. İki filmin de evrensel bir anlatı tarzına sahip olmasının bir diğer nedeni olarak da ele alınan konunun “araştırmacı gazetecilik” olması ve araştırmacı gazetecilik mesleğinin dünya üzerindeki çoğu coğrafyada vücut bulan ve aktif olarak görevini yerine getiren bir alan olması ve araştırmacı gazetecilik tanımının ve sahip olduğu özelliklerinde evrensel olarak ortak bir yapıda yer almasıdır.

Metz’e göre, göstergebilimsel film çözümlemesinde kültürel kodların incelenmesinin yanı sıra özgül kodların da incelenmesi gerektiği bilgisi ışığında ise “The Post” filminde, “All The President’s Men” filmine göre kurmacaya yaklaşan anlatım tarzına rağmen, iki filmde de yer alan özgül kodların basit ancak anlatıyı destekler nitelikteki kullanımı dikkat çekmektedir. Özgül kodlar hakkında bilgi sahibi olma gerekliliği bulunur. Kurgu, alıcı devinimleri, görüntü ve ses üzerinde yapılan estetik değişiklikler gibi uygulamalar özgül kod içerisinde yer alır (Büker, 1985, s. 27). Özellikle “All The President’s Men” filminin belgesel niteliği taşıyan, sinematografik özellikleri; müziğe sırtını yaslamayan duruşu, sade ve basit çekim tekniklerinin kullanımı, doğrusal akış şeklinde ilerleyen kurgusu ile izleyiciye hikâyeye ve karakterlere odaklanma imkânı tanımıştır. 1972 yılına gerçekleşen Watergate soygunundan 4 yıl sonra çekilen bu film, yaşanan olay ile aynı tarihi dönemde geçtiğinden kostüm ve mekân tasarımı açısından özel bir çalışma uygulanmadığı da görülmektedir.

“The Post” filminde ise daha öncesinde bahsi geçen kurmacaya yakın duran anlatı tarzı, senaryonun işleniş şeklinden kaynaklanmaktadır. Bu durum senaryoda, belgelerin sızdırılması sürecinde yaşananların yanı sıra karakterlerin özel hayatlarına ve anlatıyı dramatik hale getiren oyunculuk ve diyaloglar üzerinden görülebilmektedir. Ancak “The Post” filminde, tarihte yaşanan olayı gerçekliğinden sapmadan anlatması ve hikâyenin odak noktasının başarılı şekilde aktarılması, filmi tamamen kurmaca bir eser olmaktan uzaklaştırmaktadır. “All The President’s Men” filminde de olduğu gibi “The Post” filminde, sinematografiyi güçlendiren yöntemlerden bir nebze uzak durulmuş, hikâye düz kurgu tekniği ile aktarılmış, diyaloglar ve karakterler üzerine eğilen bir anlatı tercih edilmiştir. Pentagon belgelerinin 1971 yılında sızdırılmasından 46 yıl sonra çekilen “The Post” filminde kostüm ve mekân tasarımının da dönemi başarılı şekilde yansıttığı görülmektedir.

İki film içerisinde yer alan müzik(soundtrack) seçimleri incelendiğinde ise, John Williams tarafından bestelenen “The Post” film müziklerinin hepsi sözsüz ve klasik

yapısa eserlerdir. Filmde yer alan besteler, anlatıya epik bir atmosfer katmaktadır. Bunun nedeni olarak ise, filmde temel olarak ele alınan basın ve hükümet arasında yer alan basın özgürlüğü savaşında yaşananların, kelimenin gerçek anlamıyla bir savaş meydanında gerçekleşiyormuş hissinin verilmek istenmesi gösterilebilmektedir. Film içerisinde karakterlere yönelik, bireysel sahnelerde ise daha durgun atmosferde müzikler kullanılmıştır. Burada ise karakterin içinde bulunduğu duygu durumunun anlatımını güçlendirme amacı bulunmaktadır.

David Shire tarafından bestelenen ve tasarlanan “All The President’s Men” film müzikleri incelendiğinde ise, Bob Woodward ve Carl Bernstein’ın hikayelerini araştırma süreçlerini ele alan sahnelerde yer alan müziklerin gerilim atmosferine sahip olduğu, gazete içerisinde gerçekleşen ve filmin diğer karakterlerinin yer aldığı sahnelerde ise daha durgun atmosferde müziklerin kullanıldığı gözlemlenmiştir. Film boyunca müziklerle yaratılan gerilimli atmosfer ise iki muhabirin araştırmalarını yaparken kendilerini içinde buldukları tehlikeli durumlar ve gerçeği en kısa sürede ortaya çıkarmak için zamanla yarıştıkları gerçeğini desteklemek için oluşturulmuştur. Her iki filmde de yer alan müzikler, anlatıda öne çıkan unsur halinde değil, anlatıyı destekleyen yan unsurlardan biri olarak yer almaktadır.

Tarihsel bağlamda ilk gerçekleşen skandal olan Pentagon belgelerinin sızdırılmasını konu alan 2017 yılında Steven Spielberg’ün yönetmenliğini yaptığı “The Post” filminde araştırmacı gazetecilik ve pratikleri açısından, hikâyede ağırlıklı olarak yer verilen kavramlar “araştırmacı gazetecinin görev ve prensipleri, basın özgürlüğü, sansür ve haberde kaynağa başvurma ve kaynak gizliliği”dir. Ancak filmin konu edindiği “Pentagon belgelerinin sızdırılması” skandalı sürecinde yaşananlar göz önüne alındığında, film boyunca Amerika Birleşik Devletleri Savunma Bakanlığı’nın Amerika Birleşik Devletleri’nin 1945’ten 1967’ye kadar Vietnam’daki siyasi ve askeri müdahalesinin tarihini ele alan Pentagon belgelerinin kamuya sunulmasında en çok öne çıkan unsur basın özgürlüğü ve sansür olduğu belirlenmiştir. Filmin ilk çeyreğinde “The Washington Post” gazetesinin Pentagon belgelerine ulaşmasının ardından anlatı içerisinde “The Washington Post” gazetesinin karşılaştığı ve çözüm aradığı zorluk, hükümete karşı verilen basın özgürlüğü savaşıdır. Pentagon belgelerinin sızdırılmasında en büyük rolü oynayan, Daniel Ellsberg her ne kadar yaşanan sürecin kilit noktası olsa da film boyunca gazete ve gazetecilerin karşı karşıya kaldıkları sansür ve yayın yasağına karşı duruşları ve aldıkları kararlar hikâyenin ana konusu haline gelmiştir.

“The Post” filminde temsili bulunan “araştırmacı gazetecinin görev ve prensipleri” kavramları ise Ben Bradlee’nin (Tom Hanks), skandal ortaya çıkmamasına rağmen sezgilerine güvenerek ipuçlarının peşinden gitmesi, hükümet tarafından verilen yayın yasağına karşı tavrı ve aldığı kararları üzerinden gösterilmiştir. Her ne kadar film boyunca araştırma gazeteci kimliğinin özellikleri Ben Bradlee karakteri üzerinden aktarılsa da bazı sahnelerde Ben Bradlee’nin rehberlik ettiği ekibi içerisinde yer alan gazeteciler üzerinden de araştırmacı gazeteci prensipleri kavramı üzerinde durulmuştur. Ekip içerisinde yer alan gazeteciler Ben Bradlee’nin yayın yasağına rağmen Pentagon belgelerini yayınlama kararına destek olur ve kariyerlerini riske atarak haberin yayınlanma sürecinin bir parçası olurlar. Bu durum için verilecek en iyi örneklerden biri ekip içerisinde yer alan Ben Bagdikian’ın (Bob Odenkirk) Daniel Ellsberg (Matthew Rhys) ile gizlice buluşarak sızdırılan belgelerin kopyasını alıp içinde bulunduğu riskli duruma rağmen belgeleri “The Washington Post”’a ulaştırması ve kaynak gizliliğini belgeler yayınlanana kadar korumasıdır.

Ayrıca filmde, gazetenin sahibi olan Katharine Graham’ın (Meryl Streep), sadece bir şirket sahibi olmasına rağmen bir araştırmacı gazetecinin özelliklerini taşıdığına dair göstergelere de yer verilmiştir. Graham, filmin başlarında erkek egemenliğinin hüküm sürdüğü şirket yönetim kurulu içerisinde çaresiz, sessiz ve savunmasız bir karakter olarak görülse de Graham’ın sesini özgürce ifade edebilmesi ve sağlıklı kararları özgüvenle alabilmesinde Ben Bradlee’nin büyük rolü bulunmaktadır. Her ne kadar film boyunca Bradlee ve Graham karşı karşıya gelerek alınacak kararlar konusunda zıtlasalar da Bradlee’nin özgüveni, tecrübesi ve kararlılığı Graham’a örnek olmuş ve Graham’da filmin sonunda Bradlee kadar cesur bir hale gelerek 20. yüzyılda Amerika Birleşik Devletleri’nin ilk kadın yayıncısı ve “Associated Press” yönetim kuruluna seçilen ilk kadın olmayı başarmıştır.

Film boyunca her ne kadar basın özgürlüğü ve sansür kavramları üzerinde durulsa da Pentagon belgelerinin sızdırılması ve yayınlanması sürecinde o dönemin ABD Başkanı Richard Nixon ve hükümetine dair görüntülerin yer aldığı sahneler yer verilmemiştir. Hükümetin “The New York Times” ve “The Washington Post”’un belgeleri yayınlaması ardından aldıkları kararlar sadece gazetecilerin bu kararları televizyondan ya da gazeteden öğrenmesi ile gösterilmiştir. Gazetecilerin hükümetin aldığı kararları basın organları aracılığı ile öğrenmesi, bir yandan ABD hükümetinin gerçek dışı haklılığını göstermek için, gazete ve televizyon kurumları ile doğrudan muhatap olmadan doğrudan

halka açıklama yaparak kendini haklı çıkarmaya çalışmasına, bir yandan da basın çalışanlarının da haberi yine basın aracılığı ile edinmesine gönderme yapmaktadır. Bilgiyi, gelişmeyi en sıcak şekilde halkın her kesimine aktaran kaynak “haber aygıtları”dır. Film içerisinde Richard Nixon’ın görüldüğü iki sahne yer almaktadır. Bu sahneler ise “The New York Times” ve “The Washington Post”’un belgeleri yayınladıklarını öğrendikten sonra sinirlendiği ve bu gazetelere karşı öfkesini dile getirdiği, Beyaz Saray’da geçen telefon görüşmesini içermektedir. Bu sahnelerde Nixon’ın sırtı dönük bir şekilde telefonla konuşurken Beyaz Saray’daki odasının penceresinden görünür.

Hükümet her ne kadar basın üzerinde yasak ve sansür ile bir baskı kurmaya çalışsa da aslında kapana kısılmıştır ve Nixon’ın onca tehdidine rağmen ABD halkı, kaybedilecek bir savaş(Vietnam Savaşı) uğruna verilen yanlış kararları, gereksiz yere ölüme gönderilen onca askeri ve sadece Richard Nixon değil, Nixon’dan önce başkanlık koltuğunda oturmuş Truman, Kennedy gibi hükümet yetkililerinin halktan gizlediği tüm gerçekleri öğrenmiştir. “The Washington Post” gazetesi tarafından gerçeklerin kamuya duyurulması ile ilk darbe ile karşılaşan Richard Nixon için basının gerçekleştirdikleri bunun ile sınırlı kalmamıştır. Bunun ipucu olarak ise filmin son sahnesinde Watergate iş merkezinde karanlık odalar içerisinde görünen el fenerlerinin ışığı yer almaktadır. Böylece film son sahnesiyle izleyiciye hikâyenin aslında yeni başladığını söylemektedir.

Pentagon belgelerinin sızdırılmasından yaklaşık bir sene sonrasında Watergate iş merkezinde yer alan Demokrat Parti bürosunda 17 Haziran 1972 tarihinde bir soygun gerçekleşmiştir. 5 hırsızın yer aldığı bu soygunun ardından hırsızlar yakalanır. Ancak “The Washington Post” gazetesinde çalışan iki araştırmacı gazeteci sayesinde bu soygunun ardında Nixon hükümeti ve yetkililerinin baş karakter olarak yer aldığı büyük bir yolsuzluk gerçeği olduğu anlaşılmıştır. Tarihte “Watergate Skandalı” olarak adlandırılan bu olayı ise 1976 yılında Alan J. Pakula’nın yönetmenliğini yaptığı “All The President’s Men” filmi ele almıştır.

“The Post” filminde ağırlıklı olarak “basın özgürlüğü, sansür ve araştırmacı gazeteci prensipleri” kavramlarının ele alındığı görülmektedirken, “All The President’s Men” filminde “araştırmacı gazetecinin sahip olması gereken özellikler ve kaynak gizliliği” konuları baskın şekilde ele alınmıştır. “All The President’s Men” filminin ilk sahnesi olan Watergate binasında gerçekleşen hırsızlık sahnesi, “The Post” filminin son sahnesi ile bir köprü kurmuştur.

“The Washington Post” gazetesinde muhabir olarak çalışan Bob Woodward (Robert Redford) ve Carl Bernstein (Dustin Hoffman), kariyerlerinin altın çağına uzak oldukları bir dönemde araştırmacı gazeteci olarak Watergate binasında gerçekleştirilen soygunun haberini yapmak üzere görevlendirilirler. Bu görevlendirmenin ardından ise Bernstein ve Woodward’un skandalın izini sürme sürecinde bir araştırmacı gazetecinin sahip olması gereken özelliklere, bu iki gazetecinin gerek sokakta gerek ofiste ya da yatak odalarında durmaksızın devam eden sorgulama, araştırma ve haberin peşinden koşma döngüsü olarak filmde yer verilmiştir.

Filmde çoğu sahnede Bob Woodward not alırken, Carl Bernstein bazen ısrarcılığı bazen sempatikliği ile bilgi toplamaya çalışırken görülmektedir. Ancak film boyunca iki karakterinde pes ettiği ya da amaçlarından caydıkları bir sahne bulunmamaktadır. Bu iki gazeteci için gerçekleşen soygun, önemsiz bir suçtan ibaret değildir. Sezgileri ile hareket eden Woodward ve Bernstein onlarca kaynaktan edindikleri ipuçlarını sabırla bir araya getirmeyi başarmaktadır. Bu süreçte gazetenin yerel haberlerden sorumlu editör olan Harry Rosenfeld (Jack Warden), şef editör Howard Simons (Martin Balsam) ve gazetenin icra editörü Ben Bradlee (Jason Robards) ise iki muhabire bazen hikayelerine inanarak bazen ise sert tavırları ile onları kışkırtarak rehberlik etmektedir.

Watergate binasında gerçekleşen soygunda yer alan hırsızlara yüklü miktarda çek yazıldığını öğrenen Woodward ve Bernstein çeklerin izini sürerek hikâyenin “Başkanı Yeniden Seçtirme Komitesi” ile olan bağlantısını keşfederler. Demokrat Parti bürosunda gerçekleşen bu soygunun arkasında Cumhuriyetçi Parti ve üst düzey hükümet yetkilerinin baş karakter olarak yer aldığı ise hem muhabirlerin derin araştırma süreci hem de hikâyenin kilit noktası haline gelen Woodward’un gizli kaynağı “Deep Throat” sayesinde gün yüzüne çıkmıştır.

Woodward’un Deep Throat ile film boyunca bir otoparkta gizli şekilde gerçekleştirdiği görüşmeler, hikâyenin gizli yanlarının açığa çıkmasına büyük rol oynamaktadır. Filmde kaynak gizliliğine vurgu yapılan sahneler ise otoparkta gerçekleşen bu görüşmelerde yer almaktadır. Bu bağlamda Deep Throat’un görüşmeler boyunca yüzünün hep karanlıklar içinde kalması ve Woodward’un kendisi ile görüşmek istediğinde balkonuna kırmızı flama yerleştirmesi gerektiğini söylemesi filmdeki kaynak gizliliği üzerine yer alan göstergelerden biri iken Woodward ve Bernstein’in özellikle “Başkanı Yeniden Seçtirme Komitesi” üyeleri ile yaptıkları görüşmelerde sıklıkla

“kaynaklarının kimliğini gizli tuttuklarını ve bu konuda kendilerine güvenmeleri gerektiğini” söyledikleri pek çok sahne de kaynak gizliliğinin çoğu kez altını çizmektedir.

Woodward ve Bernstein’ın araştırma sürecinde hükümet tarafından yaşam alanlarına yerleştirilen cihazlar ve telefonlar aracılığı ile gizli şekilde dinlenmeleri ile çalışma ortamlarının nasıl tehlikeli hale geldiğine bazı sahnelerde yer verilmiştir. Woodward’un Bernstein’ın evine gittiğinde müziği son ses açması ve Bernstein’a söyleyeceklerini daktiloya yazdığı ya da Woodward ve Bernstein’ın Bradlee’nin evine gittiğinde bahçede konuşmak istedikleri sahne, içinde bulundukları tehlikeli duruma örnek sahneler olarak gösterilebilir.

Kaynaklardan bilgi alabilmek için şehri karış karış dolaşmaktan, peşinden koştukları hikayeye kimsenin inanmamasına rağmen araştırmaktan, kendilerini görünenden daha büyük ve tehlikeli bir komplonun içinde buldukları esnada korkup, haberi yapmaktan vazgeçmeden çalışan Bob Woodward ve Carl Bernstein, Deep Throat’un da dediği gibi parayı deneyebilecekleri tüm yöntemlerle takip etmiş ve ABD hükümeti içerisinde yer alan pek çok üst düzey kişinin yargılanmasını sağlayacak ve Richard Nixon’ı koltuğundan kaldıracak haberin mimarı haline gelmişlerdir. Film boyunca sıkça duyulan “hikâye”nin peşinden koşarak, Amerika Birleşik Devletleri’nin kaderini değiştiren bu iki araştırmacı gazeteci sadece kamunun gerçekleri öğrenmesini sağlamakla kalmamış, araştırmacı gazeteciliğin tanımını tekrar gözler önüne sermiştir.

ABD tarihinde yaşanan en önemli skandallardan ikisini ele alan “The Post” ve “All The President’s Men” filminde araştırmacı gazeteciliğin, gazetecilik alanındaki gücünün yanı sıra bir devletin kaderi üzerinde ne ölçüde etkili ve söz sahibi olduğu etkili bir şekilde ele alınmıştır. Bu iki filmde yer alan hikayeler tarihten birer örnek olsa da halkın bugünü ve yarını tamamen değiştirecek ve etkileyecek olan gerçeklerin gizlendiği çoğu süreç içerisinde araştırmacı gazetecilik; kamu yararını öncelik edinerek, toplumun ve devletin akıbeti için prensiplerinden ödün vermediği, kimi zaman can güvenliğini riske atıp, sorgulamadan ve araştırmadan vazgeçmediği sürece dördüncü güç olarak sadece bir toplumun değil kimi zaman dünyanın da kaderini değiştirecek gerçeklerin açığa çıkmasında en büyük rollerden birini üstlenmektedir. İki film de araştırmacı gazetecilik ve pratiklerini, yaşanan gerçek olayları kurmaca bir anlatıya boğmadan, odak noktası olan “araştırmacı gazetecilik” alanının dışına çıkmadan, belgesel niteliğinde bir anlatım tarzı ile temsil etmiştir.

“The Post” ve “All The President’s Men” filmlerinin araştırmacı gazetecilik ve pratiklerinin temsilindeki başarısı, anlatıda ele alınan araştırmacı gazetecinin görevleri, prensipleri, basın özgürlüğü, sansür, kaynak kullanımı ve gizliliği gibi kavramların tanımını ve önemini, diyaloglarda basit ve etkili bir şekilde işlemesi, filmlerde yer alan mekanların, kullanılan kostüm, materyallerin dönemin yapısına uygun şekilde kullanılması, araştırmacı gazeteciliğin yanı sıra izleyiciyi bir basın kuruluşunun merkezine-mutfağına sokarak yaşananlara dair bir şahit haline getirmesi ile gerçekleşmiştir.

7. SONUÇ ve ÖNERİLER

Dünya üzerindeki çoğu coğrafyada iktidarı elinde bulunduran kişi, topluluk ya da kurumlar kimi zaman bir yolsuzluğu, kimi zaman yüzlerce hatta binlerce cana mal olan bir kararı halktan gizlemiş, yüksek olasılıkla günümüzde gizlemekte ve yine yüksek olasılıkla gelecekte de gizleyeceklerdir. Bu hususta ise akla gelmesi gereken en önemli örneklerden biri ise sadece 9 ay önce gazeteciliğe başlamış bir muhabir ve 15 senedir muhabirlik yapsa da ciddiye alınmayan iş arkadaşının inandıkları hikâyenin peşinden koşarak, tarihte ilk defa halkından gerçekleri gizleyen bir hükümet başkanının istifa etmesine öncülük etmesidir. Bu örneğin anlamını aktaramadığı takdirde ise akla gelmesi gereken diğer bir örnek ise dünyanın süper gücü olarak bilinen bir devletin, halkından sakladığı en büyük sırlardan birini, bir araştırmacı gazeteci ve ekibinin kariyerlerini, gazetenin geleceğini riske atıp karşılaştıkları yasaklar, sansür ve baskılara rağmen “yayınlamak”tan vazgeçmeyip basın özgürlüğünün gücünü hem halk hem de hukuk karşısında en etkili şekilde göstermesidir.

Yaşanmış, gerçek olayları ele alan, belgesel niteliğindeki bu iki filmde de, kamu yararını öncelik edinerek, ilkelerinden sapmadan, gerçeğin peşinde koşan bir araştırma gazetecinin beraberinde bağlı olduğu basın kuruluşu ile birlikte, üzerinde yaşadıkları coğrafya sınırları içerisinde – bazen de bu sınırları aşarak – halkın geleceği üzerinde ne ölçüde etkiye sahip oldukları açık bir şekilde izleyiciye aktarılmıştır.

“All The President’s Men” filminde hikayelerine tanık olduğumuz Carl Bernstein ve Bob Woodward, “The Post” filminde başlarından geçenlere şahitlik ettiğimiz, Ben Bradlee ve Kathrine Graham, hem Amerika Birleşik Devletleri hem de Dünya tarihi açısından, geçmişte ve günümüzde karşılaşılan pek çok zorluk ve tehlikeli duruma,

içerisinde bulunulan riskli şartlara rağmen görevini yerine getirmeye çalışan pek çok araştırmacı gazeteci için ilham figürü niteliği taşımaktadır.

Günümüzde pek çok araştırmacı gazeteci, mesleğini layığı ile yerine getirirken, kendilerini yıldırmaya, gerçeği aramak ve paylaşmak fikrinden caydırmaya çalışan kişi, topluluk ya da güç aygıtları ile karşılaştıklarında, hatırlamaları gereken bu dört isim, baskılara, tehditlere ve yıldırma girişimlerine rağmen gerçeğin eninde sonunda açığa çıkarılabileceğine ve araştırmacı gazetecinin sahip olduğu ilkeleri başarılı bir şekilde yerine getirebileceğine dair inancı artırmakta ve gazetecilik bağlamında tüm araştırmacı gazetecilere örnek olmaktadır.

KAYNAKÇA

- Akarcalı, S. (2015). Basının Görevleri ve Basın Özgürlüğü . *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 44 (1)
- Aktulum, K. (2004). *Göstergebilim. Süleyman Demirel Üniversitesi Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5: 1-13
- Aytaçlı, B. (2012). Durum Çalışmasına Ayrıntılı Bir Bakış. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi* , 3 (1) , 1-9 .
- Aucoin, J. L. (2005). The Evolution of American Investigative Journalism. University of Missouri Press
- Azer, C. (2010). Bilgi Edinme Hakkı. Doktora Tezi. Ankara
- Bağder, D. (1999). Sinema Göstergebilimi . *Dilbilim Araştırmaları Dergisi* , 10 , 143-152.
- Barthes, R. (2016). Göstergebilimsel Serüven. (çev: Mehmet-Sema Rifat.) İstanbul, Yapı Kredi Yayınları.
- Bildirici, F. (2003). “Araştırmacı Gazetecilik Nedir?”. www.farukbildirici.com.
- Bircan, U. (2015). Roland Barthes ve Göstergebilim, Dicle Üniversitesi: Edebiyat Dergisi Sayı:13.
- Büker, S. (1985). Sinemada Anlam Yaratma. İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- Büyükbaykal, C. (2004). Basında Etik Anlayışı. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, C/S
- Cohen, P. C. (1990). The Helen Jewett Murder: Violence, Gender, and Sexual Licentiousness in Antebellum America. *NWSA Journal*, 374-389.
- Çalışkan, B. (2016). Kitleli Gözetim Karşı Kolektif Bir Üretim Biçimi Olarak Sızıntı Gazeteciliği. Galatasaray Üniversitesi, *İleti-ş-im Dergisi*, Sayı: 25, ss. 127-154.
- Çiçek, M. (2016). Göstergebilim ve Sinema Ya Da Sinema Göstergebilimi.Yıl: 2, Sayı: 3,
- Davey, L. (2009). The application of case study evaluations. *Elementary Education Online*, 8(2), 1-3
- Değirmencioğlu, G (2014). Yöntem ve Örneklerle Araştırmacı Gazetecilik. Kocaeli: Volga Yayıncılık.
- Ehrlich J. Ve Goldsmith R. (Yönetmen ve Yapımcı). (2009). The Most Dangerous Man in America: Daniel Ellsberg and The Pentagon Papers. Belgesel.
- Guiraud, P. (1994). Göstergebilim. İmge yayınları, 2. Baskı, Ankara,

- Güçhan, G. (1989). Christian Metz, Göstergebilim ve Psikanaliz. *Kurgu* , 6 (2) , 108-112 .
- Gürses, F. (2018). Demokratik Toplum ve Araştırmacı Gazetecilik: Amerika Birleşik Devletleri'nden Örnekler . *Kurgu* , 26 (3) , 179-203.
- Hunter, M. L. (2018). Story-Based Inquiry: A Manuel for Investigative Journalists.
- İlgaz Büyükbaykal, A. C. (2004). Basında Etik Anlayışı. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi* , sa.20, ss.49-53
- İrvan, S. (2018). Araştırmacı Gazetecilik: Kavramsal Bir Değerlendirme. *Etkileşim*, (2) , 70-94 .
- Kıran, A. (2009). Çağdaş Bir Düşünme Biçimi Olarak Göstergebilim . *Dilbilim*, 1-16
- Maral, T. (2018). New York Times ve Bir Araştırmacı Gazetecilik Örneği Olarak Pentagon Belgeleri.
- Metz, C. (1971). *Langage et cinema*. Paris: Larousse.
- McKerns, J. P. (1976). The History of American Journalism: A Bibliographical Essay. *American Studies International*. Vol. 15, No. 1 pp. 17-34
- Odyakmaz, N. (2012). Watchdog Gazetecilik . *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*
- Özgen, M. (1998). Kurumsal-Kuramsal ve Tarihsel Açından Gazetecinin Etik Kimliği. *İstanbul: Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Yayınları*: 53
- Özgür, A. (2006). Göstergebilim. www.ahmetozgur.com/akademik/gostergebilim_2006.pdf adresinden 15.02. 2023 tarihinde indirilmiştir.
- Özkan Duvar, A. (2019). Devlet Teorisinde Kuvvetler Ayrılığının Doğuşu: Locke ve Montesquieu.
- Peirce, C. S. (1978). *Ecrits Sur le Signe*, (P. Seuil, Çev.). Akt. Mehmet Rifat
- Quenard , L. (2010). American Music and American Protest Literature. Yüksek Lisans Tezi. San Diego: USA: San Diego State University
- Sancar, M. K. (2018). Göstergebilimsel Film Çözümlemelerinin Bergsoncu Eleştirisi. *SineFilozofi* , 3 (6) , 23-38 .
- Schwartz J. (2002). *Associated Press Reportingbook*, Mc Graw Hill Companies.
- Sivas, Â. (2012). Göstergebilim ve sinema ilişkisi üzerine bir deneme. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (21), 527-538.-
- Spark, D. (1999) *Investigative Reporting – A Study İn Technique*. Oxford: Focal Press.

- Şahin, H. (2012). Kim Korkar Soruşturmacı Gazeteciden? Araştırmacı ve Soruşturmacı Gazetecilik. İstanbul: Say Yayınları.
- Tikveş, Ö. (1964). Basın Ve Basındışı Haberleşme Vasıtaları İle Yapılan Yayınlarda Sansür ve 1961 Anayasası. *Journal of Istanbul University Law Faculty*, 30 (3-4), 722-744 .
- Ünal, M. F. (2016). Göstergebilimin Serüveni. *Mütefekkir* 3 / 6, 379-398 .
- Wiener, - J. (2018). A Forgotten Hero Stopped The My Lai Massacre 50 Years Ago Today. *Los Angeles Times*.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara:Seçkin Yayıncılık.

İnternet Kaynakları

- (http-1) <http://www.basinkonseyi.org.tr>
- (http-2) <https://www.nytimes.com/1985/04/10/us/muchraker-2-meanings.html>
- (http-3)<https://www.nytimes.com/1996/06/23/weekinreview/25-years-later-lessons-from-the-pentagon-papers.html>
- (http-4) <https://www.history.com/topics/1970s/watergate>
- (http-5) <https://watergate.info/burglary/burglars>
- (http-6) <https://www.nytimes.com/2006/12/29/washington/29pardon.html>
- (http-7) <https://www.britannica.com/biography/Bob-Woodward>
- (http-8) <https://investigatingpower.org/carl-bernstein/>
- (http-9) <https://www.washingtonpost.com/history/2022/06/13/first-woodward-bernstein-watergate-scandal/>
- (http-10) <https://www.history.com/news/watergate-scandal-timeline-nixon>
- (http 11) <https://historynewsnetwork.org/article/6813>
- (http-12) <https://www.britannica.com/biography/Benjamin-C-Bradlee>
- (http-13) <https://ethicaljournalismnetwork.org/who-we-are>

